

SCHAAKKALENDER

VAN HET

Noordelijk Schaakbond

VOOR HET JAAR

1885.

~~~~~  
ZEVENDE JAARGANG.  
~~~~~

.....
Stads- en Handels-Snelpersdrukkerij van B. Jacobs, Groningen.

ATYARD COLLEGE LIBRARY

STAMPTON

PHILAS W. HOWLAND

NOVEMBER 8, 1906

Koninginnestandraadsel

OPGEDRAGEN AAN

Dr. H. HARTOGH HEYS VAN ZOUTEVEEN,

TE

A S S E N,

DOOR

J. P. RUNSINK. — GRONINGEN.

		re	stand	Dr.	rij		
Hul	Heijs,					ge	hem
	ee		aan	raad		ke	
togh		ne			Her		bied.
nin		Het			schaak		Har
	de		kruis	ding		schenkt	
het	gin					man	Ko
		groet	vin	op	sel		

Voorwoord en binnenlandsch overzicht.

Ofschoon het niets kalender-achtigs bevat, geen de minste tijdverdeeling aangeeft en onder de redactie zich geen enkel kalendariograaf bevindt, wordt dit jaarboekje van het Noordelijk Schaakbond op nieuw onder zijn ouden bekenden naam „kalender” onzen schaakbroeders aangeboden.

Het vorig verslag, hoewel eindigende met den wensch, dat het slot van elk volgend verslag mocht kunnen worden samengevat in de woorden: „het noordelijk schaakbond bloeit,” kon toch, in weerwil dat zijn bekwame samensteller *J. P. Runsink* alle geneeskundige hulp hooghartig afwees, enkele teekenen van achteruitgang niet verheelen, sommige sporen van heimelijk lijden niet bedekken.

Gelukkig zijn die verontrustende kenmerken niet van ernstigen aard gebleken. Integendeel hebben zij plaats gemaakt voor volkomen welstand: het noordelijk schaakbond staat zoo vast op zijn beenen als ooit, en met deze gewis aangename tijding kan dit jaarverslag worden begonnen.

't Is waar, — enkele verdienstelijke leden, zooals *M. Dikema*, die naar het land van den schaduwrijken kastanjeboom vertrok en *L. Benima*, die om ons onbekende redenen bedankte, zijn ons ontvallen, maar tegenover slechts een 4-tal verloren leden (waartoe ook *J. E. Heeres* te Zuidbroek en *H. Dorenbos* te Holwerd behooren) staan 12 nieuwe.

Geen geringe aanwinst! Met groote ingenomenheid worden de namen van dat 12-tal vermeld: allereerst

het vroegere Bondslid *J. J. Cannegieter*, die, eenige jaren geleden, van Blijham (Wedde) naar Ferwerd vertrokken, toen voor het lidmaatschap bedankte, maar thans zich weer ten goede bekeerd heeft. Oude liefde roest niet! Daarna noemen wij den niet alleen op letterkundig, maar ook uit de beide voorgaande kalenders op schaakgebied bekenden *E. Gerdes* te Doetinchem. Wat *H. Schonebaum* ten vorige jare door zijn bedanken misdeed, heeft *W. C. Schonebaum* te Groningen door zijn lidmaatschap weer goed gemaakt. Om bij de Groningers te blijven volgen hier nog *C. W. Vrendenberg*, *P. Fokkens*, *F. Pater* en *C. Hofstede de Groot*. Ten slotte nog een 5-tal Friezen, n.l. *O. de Vries P.z.* te Betterwird, *R. de Grijs* te Wierum, *I. J. Heeringa* te Ooster-Nijkerk, *L. J. Heeringa* te Hantumhuizen en *H. Pater* te Ternaard.

En de vergaderingen! Ofschoon nog lang niet gelijk 't wezen kon en behoorde, werden ze toch oneindig getrouwer bezocht dan voorheen, zooals de volgende bladzijden leeren zullen.

De eerste vergadering had, als gewoonlijk, plaats in het „Huis de Beurs” te Groningen, den 14 Mei 1884. Helaas! Zij maakte een slecht begin, want slechts 6 leden (*Runsink*, *Meijer*, *Becker*, *Fokkens*, *Onnes*, allen van Groningen) en *Fennema* van Huizum waren opgekomen. Veel bizonders werd er niet behandeld: de rekening van den penningmeester werd nagezien en in orde bevonden, de dagen voor de zomer-schaaknamiddagen bepaald en de nieuwe bestuurs- en redactieleden benoemd.

Als Bestuurslid trad af de Bondssecretaris *J. P. Runsink*, die zich niet dadelijk herkiesbaar stelde. Voorgedragen werden *R. Heeren* te Ternaard en *A. Oppenheim* te Groningen. Eerstgemelde werd verkozen.

Tot leden der kalender-redactie werden herbenoemd *Dr. U. P. Okken* te Solwerd en *Jhr. Mr. J. M. van Beyma thoe Kingma* te Heerenveen en benoemd *Dr.*

T. Haakma Tresling te Winschoten, *Ds. J. de Raadt Offerhaus* te Ulrum en *Ds. C. P. de Groot* te Gulpen. In de plaats van dezen laatste, die bedankte, werd later benoemd *A. H. Becker* te Groningen.

Het bestuurslid *M. Dikema*, die, wegens vertrek naar Spanje bedankt had, werd vervangen door *W. F. van Nouhuys* en daarmede waren de bestuurs- en redactieleden weer voltallig. Voorzitter van het Bestuur was en bleef *Dr. U. P. Okken*, terwijl de leden der kalenderredactie *Dr. Haakma Tresling* tot hun President benoemden.

De eerste schaaknamiddag werd gehouden den 29 Juni 1884 in het „Hooge Huis” te Slochteren. Niet minder dan 9 Bonds-leden en even zooveel geïntroduceerden, dus te zamen 18, waren daar tegenwoordig. (¹)

Het trof prachtig weder en reeds vroeg in den ochtend hadden sommigen zich op reis moeten begeven. Omstreeks 10 uur trok het legertje door Hoogezand, om, zoo het heette, langs lommerrijke lanen naar Slochteren te marcheerden.

„Is het nog ver?” waagde ik — uw verslaggever — te vragen. — „Wel neen, een goed half uur. Zoo met-een zijn wij er.”

Mijn geachte schaakvrienden hebben stellig wel eens gehoord van de buitengemeene rekbaarheid van een Drentsch uur. Welnu, op grond van de bij deze reis opgedane ondervinding, geef ik de verzekering dat een Drentsch uur niets, totaal niets is in vergelijking met een Groningsch.

Waarschijnlijk ter bekorting van den weg, sloeg onze vóórman reeds bij 't begin een zijpad in, dat ons

(¹) De leden waren *Runsink*, *Meijer*, *Onnes*, *Becker* en *W. C. Schonebaum* van Groningen, *Fennema* te Huizum, *K. Hagénus* te Zuidbroek, *van Nouhuys* te Zuidhorn en *Iceren* te Ternaard. De niet-leden waren *F. van Rysens* en *H. Schonebaum* te Groningen, *H. Bullema* te Zuidbroek, *A. Bleeker* en *J. Deuzema* te Lageland, *J. Eelsuma* te Nieuw-Scheemda, *H. A. van Timmeren* te Hoogezand, *W. Schaap* te Slochteren en *L. Roquette Muntinghe* te Schildwolde.

langs eindeloze kale vlakten voerde, waar de zon ons onverpoosd stooft, — maar van de schaduwrijke wandeldreven, die men mij, en ik op mijn beurt weer anderen, had voorgespiegeld, was geen spoor te bekennen.

Altijd voorwaarts ging het en in vrij geregelde orde. Onze schutter voorop, vergezeld van onzen meest bemiddelde, welke laatste doorslaande proeven gaf van volharding bij snelle tochten onder een tropische zon.

Hoezeer wij den pas versnelden, — Slochteren wilde maar niet opdagen. Eindelijk kregen wij rechts af in de verre verte een toren in 't oog, maar onze kundige gids wist niet juist of het ook Schildwolde kon zijn.

„Das marchieren, das nimmt heute gar kein End,“ zuchtte ik, en voegde er voor mij zelf mompelend bij: „Das macht, weil der Lieutenant die Landkarte nicht kennt,“

want ik begon al te twijfelen of wij Slochteren dien dag wel te zien zouden krijgen en niet op een geheel ander punt aanlanden.

Mijn ongeloof zou ras beschaamd worden. Plotseling riep onze vaandeldrager (een vaandel droeg hij juist niet, want het was een hoed op een wandelstok en 't had dus meer van een standaard) dat Slochteren recht voor ons lag en, wijzende op een „landhuis aan den grooten weg,“ noodigde hij ons daar tot rusten uit. Bij het binnentreden bleek het ons een apostolisch huis, in den zin van Hieronymus Jobs (!) te zijn. Na eenige lafenis genoten te hebben, togen wij weer op weg. Met een goed „keteir“ had men ons verzekerd, zouden wij bij 't „Hooghoe“ zijn. Wij hadden reeds een dik uur achter den rug.

Altijd wakende en zorgende had onze standaard-drager een onoverdekte omnibus ontwaard: in een ommezien had hij met den voerman een accoord gesloten en nam de geheele achterhoede met het centrum plaats. Hoewel

(!) Apostel nennet man grosse Krüge
Darin gehet Wein und Bier zur G'nüge.

orze Rosinante ons tijd genoeg gaf, om alle keisteenen op den weg op ons gemak te beschouwen, haalden wij toch de voorhoede in, die met gejuich voorbij getrokken werd.

Waarom moest die reine, onschuldige vreugd van zoo korten duur zijn?! Eensklaps bleef het paard stokstijf staan en de voerman daarnevens. Beide waren onvermurwbaar, zij wilden niet verder en wij moesten dus weer onze voeten gebruiken. Inwendig echter zegende ik hun besluit, want al had ik ook het geluk gehad een deel van 't archief als kussen te kunnen gebruiken, sloeg mij toch het hart tegen de keel.

Op onze verdere reis hadden wij werkelijk boomen aan weerskanten, de waarheid moet gezegd. „Komt er dan nooit een eind?” vroegen al meer reisgenooten, „Soeur Anne! Soeur Anne! ne vois tu — het Hooghoes nog niet?” — En Soeur Anne à haut de chausses zei: „ja dáár, om dien hoek zijn wij er.” De hoek, een flauwe bocht, kwam, maar — geen Hooghuis.

Tot afleiding begon onze gids de eene solo na de andere op onnavolgbare wijze te zingen, waarvoor hem dankbaar door onzen vleugelman eene belooning werd aangeboden, mits hij zich niet te zeer vermoeien, maar zijn longen wat sparen wilde.

Eindelijk, ja, daar lag de plaats onzer bestemming voor ons. Te ruim 12 uur waren wij aangekomen. Onmiddellijk werden borden en stukken te voorschijn gchaald en nam de strijd op 't bonte ruitenveld een aanvang, niet in bedompte kamers, maar onder 't lommer der boomen. Het houden van een wedstrijd om inleggelden was afgestemd, wijl de tijd daarvoor te kort zou worden.

De heer *Becker* was zoo goed de honneurs waar te nemen en weldra kwamen de gasten opdagen, van alle oorden uit den omtrek:

Wer zählt die Völker, nennt die Namen,
Die gastlich hier zusammen kamen,

Von Slochteren, Zuidbroek, Hoogezand,
Schildwolde, Scheemda, Lageland?

Wat een heerlijke dag! Al te spoedig sloeg het klokje van vertrek voor de verst-afwonenden. Och scheiden, och bitter scheiden! had Heije in der tijd gezocht en wij deden 't hem nu na. Men begon te dringen: And shall we never, never part — maar eerst moest toch partij en flesch behoorlijk schaakmat zijn, meenden enkelen. Er hielp niet aan, en

Was man nicht kann vermeiden

Das muss man tapfer leiden.

Wij aanvaardden dus den terugtocht, nu per as; de schutter deed ons uitgeleide: er waren nog meer bij hem; maar onze oogen waren door tranen verduisterd en in ons hart schoot ons het overoude liedeken te binnen:

Ach Scheiden, immer Scheiden,

Und wer hat dich erdacht?

Du hast mein junges Herze,

Aus Freud in Trauer bracht.

Du hast mein junges Herze,

Aus Freuden bracht in Schmerzen.

Ade! Ich fahr' dahin.

En daar reden wij heen op een sukkeldrafje en met grooten kans, dat wij den trein niet zouden halen. En de voerman zei, dat hij het paard niet durfde aanzetten, want het was reeds een keer of wat op den loop geweest. Zoo zat er dus weinig anders op dan onze ziel in lijdzaamheid te bezitten. Gelukkig kwamen wij tijdig en zonder ongelukken ter plaatse; en, gelijk aan alle lofzangen, zoo kwam ook aan deze onvergetelijke reis een einde.

Hoe de overigen het verder gemaakt hebben, dat meldt de mare niet, maar wij veronderstellen van uitmuntend.

De tweede schaaknamiddag was bepaald op den 27 Juli te Veendam, en nu krijgen wij de donkere zijde van het schaakjaar 1884. Er valt, helaas! weinig

anders van te zeggen, dan dat slechts 2 leden van het Bond, de heeren *K. Hagénus*, van Zuidbroek, en *H. F. Deel*, van Slochteren, waren opgekomen en niet één enkel lid van 't Bestuur. Dit was vooral daarom te betreuren wijl onderscheidene geïntroduceerden, te zamen 11 in getal ⁽¹⁾ gekomen waren, om met het Bond nader kennis te maken en - misschien - lid te worden. Jammer!

Om zulk een mislukking te voorkomen, werden de leden bijzonder aangezocht, om den 31 Augustus op den 3en schaaknamiddag te Zuidhorn te verschijnen, - en vrij goed werd daaraan gehoor gegeven, 13 leden ⁽²⁾ en 1 geïntroduceerde (*F. Pater* van Croningen) waren tegenwoordig.

Ook toen werd geen wedstrijd gespeeld, voornamelijk doordien de meeste leden wat laat kwamen. Overigens liep ook deze dag, na veel strijds, tot aller genoegen af.

Eindelijk zijn wij genaderd tot de September-vergadering in het Huis „de Beurs” te Groningen, op den 24 September 1884. Reeds te 10 uur in den morgen waren onderscheidene leden tegenwoordig.

Talrijk als haast nooit te voren (alleen op de vergadering van 25 Juli 1878 te Winschoten was de opkomst nog grooter) was deze vergadering bezocht. Niet minder dan 20 leden ⁽³⁾, waarvan 15 aan den wedstrijd deelnamen, waren opgekomen, terwijl bovendien 6 ge-

⁽¹⁾ N.l. *H. Bultema* te Zuidbroek, *F. Steenhuisen*, *L. H. Siertsema*, *J. van Olm*, *F. F. van Hulten*, *T. Boerma*, *A. J. Duintjer*, *C. van Driesten*, *G. Suk*, *J. Muntendam* *J.A.z.* en *G. J. Smit*, allen te Veendam.

⁽²⁾ *Dr. Haakma Tresling* te Winschoten, *van Nouhuys* en *van Calcar* te Zuid- en Noordhorn, *Deel* te Slochteren, *Fennema* te Huizum, *Heeren* te Ternaard, *Meijer*, *Runsink*, *Becker*, *Onnes*, *W. C. Schönebaum*, *Tjepkema* en *van der Meer*, allen te Groningen.

⁽³⁾ *Dr. Okken*, *dr. Westendorp Boerma*, *van Nouhuys*, *van Calcar*, *W. Fokkens*, *W. C. Schönebaum*, *Deel*, *Fennema*, *K. Hagénus*, *H. Pater*, *Heeren*, *Runsink*, *Benima*, *de Raadt Offerhaus*, *Meijer*, *dr. Haakma Tresling*, *Becker*, *Onnes*, *van der Meer* en *F. Pater*. De 5 laatsten namen niet aan den wedstrijd deel.

introduceerden ⁽¹⁾ de presentielijst hebben geteekend. Eigentlich waren er meer, maar door de groote drukte is soms verzuimd het introductie-boek ter teekening aan te bieden.

De wedstrijd was moeilijk, langdurig en eerst laat in den nacht afgeloopen en toen nog niet eens geheel en al.

De 1e prijs werd behaald door *L. Benima*, de 2e door *J. de Raadt Offerhaus*, de 3e door *R. Heeren*, om den 4en en 5en prijs moesten *W. F. Nouhuys* en *T. Fennema* kampen, wat echter niet geschied is, daar eenig misverstand het spelen dier partij verhinderde.

Ook op dezen dag werd veel genot gesmaakt, en met het oog op het buitengewoon talrijk bezoek en de algemeene opgewektheid, mocht men terecht hopen op een toenemenden bloei van het Noordelijk Schaakbond.

De in den vorigen kalender op pag. 137 vermelde correspondentie-wedstrijd is afgeloopen. De prijs werd gewonnen door den heer *H. van Calcar* te Noordhorn. De heer *C. P. de Groot* had zich na een 8-tal zetten, wegens ongesteldheid teruggetrokken.

Een nieuwe strijd is in October 1884 begonnen tusschen dr. *N. Westendorp Boerma*, *J. de Raadt Offerhaus*, *W. F. van Nouhuys*, *W. Fokkens*, *E. Gerdes* en *R. Heeren*. Terwijl dit geschreven wordt zijn reeds een 10-tal partijen afgeloopen en nadert de strijd spoedig zijn einde. Evenwel is het volstrekt nog niet te zeggen wie de zege zal behalen.

Onderscheidene partijen uit beide wedstrijden zijn hier achter opgenomen.

Het spelen van correspondentie-partijen is zeer aanbevelenswaardig, omdat het hoogst leerzaam is. Vooral voor de kennis der openingen zijn zulke partijen van veel belang, als men de zaak op de rechte wijze aanvat.

⁽¹⁾ *H. Onnes F.z.*, *K. R. Velthuis*, *F. van Rijsens*, *H. Nienhuis*, *P. Fokkens* en *J. Huizinga*, allen te Groningen.

Behalve de zooeven genoemde, zijn nog partijen bij briefwisseling gespeeld, o.a. door het genootschap „Anderssen” te Huizum tegen de Studenten-Schaakvereeniging „Ludendo Studemus” te Groningen, een Spaansche partij, waarin eerstgenoemde overwinnaar bleef. Voorts door de vereeniging „van der Linde” te Winschoten tegen „Pallas” te Deventer, een Schotsche opening, die nog in vollen gang en bij het afdrucken dezer regelen tot den 44en zet gevorderd is. Zij is hier achter te vinden en door dr. *Haakma Tresling* analytisch behandeld.

Bovendien zijn nog door *de Raadt Offerhaus, van Calcar, van Nouhuys, Gerdes* en *Heeren* afzonderlijke partijen bij briefwisseling gespeeld en er kan tevens bij vermeld worden, dat van het cijferschrift, op pag. 19 en 20 van den vorigen jaargang aan de hand gedaan, een vlijtig gebruik wordt gemaakt; wel een bewijs dat de uitvinding steekhoudend is en den uitvinder alle eer aandoet. Van andere correspondentie-partijen is ons niets ter oore gekomen.

In 't algemeen kan gezegd worden, dat de lust voor het schaakspel in het Noorden aanwint. Wel is waar is op enkele plaatsen achteruitgang merkbaar, zooals te Leeuwarden, waar van de 25 leden, die het genootschap in 1876 telde, thans slechts 16 overig zijn, en ook deze bezochten de vergaderingen nog vrij ongeregeld.

Het genootschap te Zuidhorn was tot op 2 leden na geslonken, en van deze is één — de heer *van Nouhuys* — onlangs naar Hoogezand vertrokken, zoodat de klub als vervallen kan worden beschouwd.

Van het verlies van een eminent schaakspeler, het plotseling verscheiden van Prof. *C. P. Hofstede de Groot*, wordt hierachter afzonderlijk melding gemaakt. In de September-aflevering der *Deutsche Schachzeitung* van 1884 komt nog een partij voor, door hem indertijd tegen Prof. *Anderssen* gespeeld.

Daarentegen neemt het ledental van „Staunton” te Groningen toe. Voor 3 afgetreden leden zijn 9 in de plaats gekomen. Het gezelschap „de Marne” te Ulrum is met 3 leden vermeerderd.

Te Ferwerd in Friesland is een geheel nieuwe klub verzezen, die reeds 17 leden telt. Een wedstrijd, dezen winter onder de leden gehouden, had tot uitslag dat de 1e prijs werd gewonnen door *P. IJpes* te Ferwerd, de 2e door *S. van der Wal* te Hogebeintum en de 3e door *A. Kooistra* aldaar.

Te 't Zandt bestaat het voornemen tot oprichting eener schaakvereeniging. Uit die plaats is ons nog gemeld, dat aldaar in den vorigen winter een wedstrijd tusschen 14 spelers gehouden is, waarvan de heer *K. Nanninga* te Garsthuizen de overwinning behaalde.

De overige vereenigingen zijn nagenoeg gelijk gebleven.

De Nederlandsche Schaakbond hield in 1884 zijn jaarlijkschen wedstrijd in Gouda, die den 13 September eindigde. Men had de spelers in 2 klassen verdeeld.

In de 1e klasse werd de 1e prijs gewonnen door *C. Messemaker* te Gouda met 8 punten, de 2e prijs door *C. E. A. Dupré* te Rotterdam met $7\frac{1}{2}$ en de 3e prijs door *L. Benima* te Winschoten met 5 punten.

In de 2e klasse behaalden de 1e en 2e prijs te zamen *C. Content* te Amsterdam en *J. A. Tinholt* te Gouda, beide met ieder $5\frac{1}{2}$ punt en de 3e prijs *H. J. Wenneker* te Gouda met 5 punten.

De heeren *Messemaker* en *Dupré* schijnen in kracht volkomen tegen elkander op te wegen; althans is de mededeeling ontvangen dat van een wedstrijd, waarvan reeds 93 partijen gespeeld waren, ieder 36 gewonnen had, terwijl 21 remise bleven.

Uit het bovenstaande zal men genoegzaam kunnen ontwaren, dat het Schaakleven in de Noordelijke Provinciën toeneemt en bepaaldelijk ons Bond vooruit gaat.

Met den wensch dat die vooruitgang duurzaam moge zijn, worde dit verslag besloten.

TERNAARD, December 1884.

De Bonds-secretaris,
R. HEEREN.

Buitenlandsch Overzicht.

Twee der grootste schaakspelers van hun tijd, die eens elkander den eerepalm van het meesterschap betwistten, maar die beide in de laatste 20 jaar het spel vaarwel hadden gezegd, zijn ook beide in 't afgeloopen jaar 1884 als offer van den dood gevallen.

De eene is de bekende Amerikaan *Paul Morphy*. Van hem is een levensbeschrijving hierachter te vinden.

De ander *Daniel Harrwitz*, was een stadgenoot en oude schoolmakker van *Anderssen*. Wegens handelsbetrekkingen verkeerde hij langen tijd in Londen en Parijs. In Londen overwon hij *Löwenthal* na een moeitevollen strijd en algemeen hield men hem, na den dood van *La Bourdonnais*, voor den grootsten blindspeler der wereld, totdat *Paulsen* en *Morphy*, die op dat gebied alles overtroffen wat men ooit gehoord had, hem die kroon van het hoofd namen.

Te Parijs was niemand tegen hem opgewassen en met overgroote belangstelling zag men dus den strijd tusschen beide eminente kampioenen te gemoet, toen *Morphy* in September 1853 Frankrijks hoofdstad bezocht.

De uitslag is bekend. In den beginne scheen *Harrwitz* te zullen overwinnen. Vooraf een vrije partij en daarna de beide eerste wedstrijd-partijen werden door hem gewonnen, maar daarmee was zijn zegebaan ge-

sloten. Op ééne partij na, die remise werd, verloor hij alle andere, totdat hij ontmoedigd den kamp, reeds vóór het einde, opgaf.

Hoewel hij *Morphy* later herhaalde malen ontmoette, heeft hij toch nooit weer tegen hem gespeeld, evenmin als tegen *Anderssen*, toen hij niet lang daarna naar Breslau terugkeerde.

Harrwitz was een korten tijd redacteur van de *British Chessreview*, schreef eenige artikelen over 'tschaakspel in sommige Parijsche bladen en gaf een leerboek over 'tschaakspel uit. In de laatste jaren reisde hij veel, vermeed evenwel het schaken geheel en al; niet-tegenstaande hij tot eereid van het schaakgenootschap te Nürnberg en Munchen benoemd werd. Hij stierf den 9 Januari 1884 te Bozen in Tyrol.

Zijne speelwijze was meest gesloten en degelijk en vooral in het Koninginne-gambiet was hij zeer sterk, zóó zelfs, dat *Morphy* die opening, na haar eenmaal tegen hem gespeeld te hebben, niet weer durfde aannemen.

Een ander sterk speler, *John Wisker*, stierf den 18 Januari 1884, in den ouderdom van slechts 37 jaar, te Melbourne in Australie, waar hij sedert 1876 woonde.

Hij was geboortig van Hull. Uitstekende spelers, zooals *Rosenthal* en *Blackburne*, vonden in hem een hunner waardigen tegenstander.

In dezelfde maand Januari, den 14en, overleed nog een ander jeugdig speler, Dr. *Samuel Mieses*. In 1841 te Breslau geboren, behoorde hij later tot een van die leerlingen van *Anderssen*, die de lessen van hun grooten meester op 't nauwkeurigst betrachtten. Een paar malen streed hij vrij gelukkig in Duitsche tornooien mede. In 1873 naar Kaïro vertrokken, ondermijnde het klimaat aldaar zijn gestel zoodanig, dat hij na een lang zenuwlijden bezweek. Hij stierf in zijn vaderland te Leipzig.

De Engelsche matador *Blackburne*, die langen tijd

met een zware ziekte te kampen had, is in October j.l. ter herstelling zijner gezondheid, naar Melbourne vertrokken. Zijn plan is waarschijnlijk, om in 't volgend jaar over Amerika naar Engeland terug te keeren. Als een nieuw bewijs van zijne schitterende bekwaamheden in het „geesteskrachtspel” wordt hierachter mede gedeeld een door hem, *tegelijk met 7 anderen, blind* gespeelde partij, waarvan het eindspel een meester, voor het bord gezeten, tot eer zou strekken.

Wilhelm Steinitz heeft in September 1883 zijn tweede reis naar Noord-Amerika aanvaard en is allerwege op de hartelijkste wijze ontvangen. In de Manhattan-Club te New-York bood men hem voor een 14daagsch verblijf 200 D. aan. Na zich in verschillende groote steden, vooral te Philadelphia, te hebben opgehouden en zijn meesterschap getoond, was hij, volgens de laatste berichten, van plan naar Mexico te vertrekken, en daar den sterken speler *Vasquez* te bestrijden.

Ofschoon men in Amerika alle mogelijke pogingen in het werk stelde om een wedstrijd tusschen *Steinitz* en *Zukertort* tot stand te brengen, leden deze alle schipbreuk op de stellige weigering van den laatste, om zich thans in Amerika met *Steinitz* te meten; later wel.

Dus ook *Zukertort* is in Amerika geweest. Hij is slechts kort na *Steinitz* daarheen vertrokken. Ook hij werd overal als groote meester gevierd en in verschillende plaatsen legde hij bewonderenswaardige proeven van zijne groote talenten af. Te Baltimore b.v. speelde hij 31 partijen te gelijk en won daarvan 29. Te St. Louis 12 partijen te gelijk blind, waarvan hij 10 won, 1 verloor en 1 remise maakte. Te Philadelphia won hij een wedstrijd tegen den president der schaakklub aldaar, *Martinez*, een sterk speler, maar die in 1882 ook tegen *Steinitz* verloor.

Te New-Orleans geraakte *Zukertort* in een vinnigen strijd met *J. Mc. Connel*, die hem meer dan iemand anders in Amerika de zege mocilijk maakte en zelfs

meermalen van hem won. Eén dier partijen is hier-
achter opgenomen.

In September j.l. is hij in Engeland terug gekeerd.

Dames laten zich thans ook op schaakgebied gelden.

De Sheffield Independent had een probleem-tournooi voor dames uitgeschreven, waarop een Engelsche, een Schotsche, een Zwitserse en een Zweedsche dame de prijzen behaalden.

Internationale tornooien zijn in 1884 niet gehouden. Er is sprake van geweest om in 1885 zulk een tornooi te Ofen te hebben, maar in den laatsten tijd is er niets meer van vernomen.

Het Zuid-West Duitsche Schaakbond hield in 1884 zijn 3de bijeenkomst te Frankfort en zal in 't volgend jaar te Mannheim bijeen komen.

Het 5de Mecklenburgsch Congres zal in 1885 te Wismar gehouden worden.

Het 4de algemeene Duitsche Schaak-congres vergadert in 1885 te Hamburg.

Meer belangrijks valt er thans op schaakgebied, zoo-
ver ons bekend, weinig te zeggen.

R. H.

PROBLEEM.

No. 1.

Van H. BULTEMA te Zuidbroek.

WIT. K. e7, L. d2 en h5, Pd. e5 en f6, P.
b4 en g4.

ZWART. K. d4, P. g5 en h6.

In 3 zetten mat.

L e d e n

VAN HET

NOORDELIJK SCHAAKBOND

OP 31 DECEMBER 1884.

<i>Assen.</i>	J. P. Runsink.
Dr. H. Hartogh Heijs van Zouteveen. (3e prijs 1880)	C. W. Vrendenberg.
<i>Bellingwolde.</i>	F. Pater.
Dr. J. van Konijnenburg.	C. Hofstede de Groot.
<i>Betterwird.</i>	<i>Gulpen.</i>
O. de Vries P.z.	Ds. C. P. de Groot, buitengewoon lid. (1e prijs 1878, 2e prijs 1879.)
<i>Breukelen.</i>	<i>Hantumhuizen.</i>
Mr. H. Trip (Huize Vecht in 't Zicht.)	L. J. Heeringa.
<i>Doetichem.</i>	<i>Heerenveen.</i>
E. Gerdes.	Jhr. Mr. J. M. van Beijma thoe Kingma.
<i>Ferwerd.</i>	<i>Hoogezand.</i>
J. J. Cannegieter.	W. F. van Nouhuys. (4e prijs 1884.)
<i>Finsterwolde.</i>	<i>Huizum.</i>
G. Hovinga.	T. Fennema. (4e prijs 1882, 1e prijs 1883, 5e prijs 1884.)
<i>Groningen.</i>	<i>Meppel.</i>
A. H. Becker. (3e prijs 1883.)	L. Süsholz.
B. H. van der Meer.	<i>Nieuwe Schans.</i>
W. F. M. Meijer. (5e prijs 1879, 1e prijs 1881, 3e prijs 1882.)	G. Wirtjes.
W. Fokkens.	<i>Noordhorn.</i>
P. Fokkens.	Ds. H. van Calcar.
W. C. Schonebaum.	<i>Nijkerk (Oostdongeradeel.)</i>
F. Onnes J.z.	L. J. Heeringa.
A. Oppenheim.	

<i>Slochteren.</i>	S. D. Detmers.
H. F. Deel.	K. Goeman Pott.
<i>Solwerd.</i>	A. Woldendorp.
Dr. U. P. Okken. (3e prijs 1879.)	L. W. Zuidema. (4e prijs 1880.)
<i>Ternaard.</i>	F. Bos.
H. Pater.	<i>Winschoterzyl.</i>
R. Heeren. (3e prijs 1884.)	S. R. Dallinga.
<i>Utrum.</i>	<i>Winsum (Groningen).</i>
Ds. J. de Raadt Offerhaus. (2e prijs 1883 en 1884.)	Mr. S. M. S. de Ranitz.
<i>Wierum.</i>	't Zandt.
R. de Grijs.	H. Visscher.
<i>Winschoten.</i>	Dr. N. Westendorp Boerma.
Dr. T. Haakma Tresling. (2e prijs 1880.)	<i>Zuidbroek.</i>
K. G. Groeneveld.	K. Hagénus. (3e prijs 1881, 2e prijs 1882.)

~~~~~

VOORMALIGE LEDEN VAN HET BOND,  
PRIJSWINNAARS.

- D. Ouwersloot, (3e prijs 1877), *overleden.*  
 J. G. Meijer, (4e prijs 1877, 5e prijs 1878), *overleden.*  
 H. Uden Masman, (1e prijs 1877), *vertrokken.*  
 H. N. Addens Jr., (4e prijs 1878), *bedankt.*  
 L. Benima, (2e prijs 1877 en 1878, 1e prijs 1879, 1880, 1882 en 1884), *bedankt.*  
 M. L. Dikema, (3e prijs 1878, 4e prijs 1879, 5e prijs 1880, 2e prijs 1881), *vertrokken.*

BESTUUR VAN HET BOND.

|                                 |                    |
|---------------------------------|--------------------|
| R. HEEREN, secretaris,          | aftrading in 1889. |
| Dr. U. P. OKKEN, president,     | aftrading in 1888. |
| W. F. M. MEIJER, penningmeester | " " 1887.          |
| T. W. FENNEMA,                  | " " 1886.          |
| W. F. VAN NOUHUYS,              | " " 1885.          |



LEDEN DER KALENDER-REDACTIE  
voor 1885.

Dr. T. HAAKMA TRESLING, *Winschoten*, voorzitter.

Dr. U. P. OKKEN, *Solwerd*.

Ds. J. DE RAADT OFFERHAUS, *Utrum*.

Jhr. Mr. J. M. VAN BELJMA THOE KINGMA,  
*Heerenveen*.

A. H. BECKER, *Groningen*.

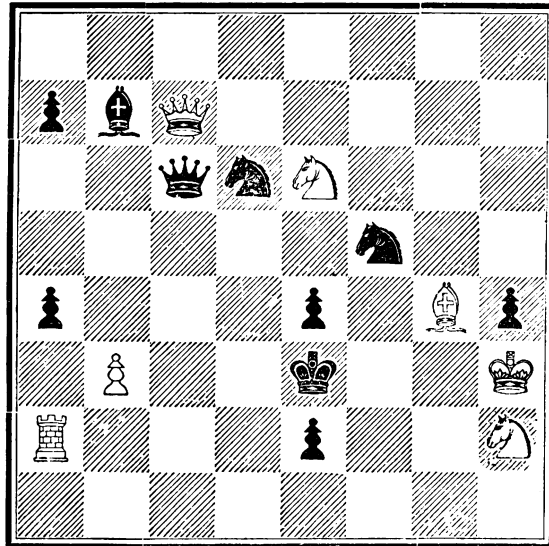
W. F. M. MEIJER, „ penningmeester.

R. HEEREN, *Ternaard*, secretaris.

~~~~~

Probleem van E. A. SCHMITT.

(Uit zijne nagelaten onuitgegeven problemen.)



In 4 zetten mat.

LIJST van in het Noorden bekende Schaakgezelschappen.

Baflø. Schaakklub „Baflø”.

J. Wiersum, president.	H. Addinga.
J. van Ham, secretaris.	P. L. Tapper.
Br. Bruins, penningmeester.	D. M. van Kampen.
P. Venhuizen.	A. Kaspers.
J. van Kampen.	J. D. Stöl.
B. Bruins.	

Schaakklub „Beerta” te *Beerta*.

H. K. Hagénus, president.	D. A. Geertsema.
, secr.-penn.	J. P. A. Mees.
Th. Bouwman.	M. J. Sikkes.
H. Middel.	

Vergadering des MAANDAGS om de maand, beurtelings bij de leden aan huis. Door het overlijden van den secretaris-penningm., de heer *I ten Cate*, was die betrekking on vervuld.

Schaakklub „Ontwikkeling” te *Beerta*.

E. Onnes, voorzitter.	K. Hagénus.
R. J. Reinders, penningm.	H. Smith.
R. J. Hagénus, secretaris.	

Vergadering des DONDERDAGS om de 14 dagen, beurtelings bij de leden aan huis. De vroegere voorzitter *J. C. Onnes*, vertrok in den loop des jaars naar Groningen.

Schaakgenootschap „Pallas te *Deventer*,
(opgericht 20 November 1849).

Dr. L. A. J. Burgersdijk,	F. Raland, secretaris.
voorzitter.	H. W. Bunschoten.
J. E. Jurling, Thes.	B. W. Verweij.

M. Bosse.	Jhr. Mr. P. J. W. Teding
Mr. J. W. van Groningen.	van Berkhout.
B. Kosteling.	Luit. Coster.
C. O. Broekhuis.	J. H. L. Rijken.
G. Dwars.	C. Halbertsma.
J. Vitranga.	F. van Straaten, Oost-Indië,
Dr. J. J. Harreveld.	eere-lid.
Dr. J. C. van Schilf- gaarde.	Dr. F. de Boer, Leiden, eere-lid.

Vergadering elken MAANDAGAVOND 8 uur, in de
groote Societeit op het Kerkhof.

Schaakklub te *Ezinge*.

M. Talens B.z., voorzitter.	D. M. van Kampen.
K. M. Brongers, secretaris en penningmeester.	A. J. Borggreve. C. J. Cleveringa.

Vergadering om de 3 weken, gedurende de winter-
maanden in 't gemeentehuis.

Schaakklub „Ferwerd en omstreken” te *Ferwerd*,
(opgericht den 22 November 1881).

J. J. Cannegieter, voorz.	P. Hulshoff.
D. Weber, secretaris.	J. Sinnema.
G. van der Tuuk, assessor.	S. P. B. Martens.
G. Metzlar.	P. IJpes.
D. Posthumus.	S. van der Wal.
A. Kooistra.	T. IJ. Terpstra.
G. Obma.	H. Alma.
F. C. Wiesenhaan.	A. Beima.
S. Sijtsma.	

Schaakklub „Staunton” te *Groningen*,
(opgericht 27 November 1871).

A. H. Becker, voorzitter,	aftreding in 1887.
W. F. M. Meijer, bibliothecaris,	” ” 1888.
G. H. Addens, penningmeester,	” ” 1885.
J. P. Runsink, secretaris,	” ” 1886.

F. Onnes J.z.	A. Oppenheim.
Johs. Tjepkema.	Jac. Dado.
H. Nienhuis.	E. IJpes.
H. Schonebaum.	C. W. Vrendenberg.
W. C. Schonebaum.	K. R. Velthuis.
S. G. Nijhof.	F. Pater.
F. Bruins.	J. Siccama.
W. Fokkens.	L. H. Deelman J.z.
P. Fokkens.	S. A. van Leer.
B. H. van der Meer.	H. N. Addens G.z.
A. S. H. Hesse.	I. G. Woldringh.
H. Onnes F.z.	H. Scheltens.
F. van Rijsens.	

- Vergadering in het „*Huis de Beurs*” op de Vischmarkt,
 a. Van September—April iederen Maandagavond 8 uur.
 b. „ Mei—Augustus 2 maal per maand.

Vrije introductie voor bondsleden en vreemdelingen.

Studenten Schaakgezelschap onder het motto:
 „Ludendo Studemus” te *Groningen*.

L. H. Siertsema, Voorz.	J. D. Hefting.
A. Elbens Sissingh, Secret.	A. Wijnstra.
C. W. Vrendenberg. Penn.	J. van Konijnenburg.
H. G. Asman.	H. C. Mees.
W. A. Asman.	F. W. van Meurs.
J. S. C. Beekhuis.	H. C. A. Modderman.
T. de Groot.	J. A. Schutter.
C. Hofstede de Groot.	F. van Setten.
R. N. de Haas.	H. P. de Wilde.

Vergadering des DINSDAGS om de 14 dagen in het
 Concerthuis.

Schaakklub „Anderssen” te *Huizum*.
 opgericht September 1878.

H. M. Bergsma, Voorz.	J. W. Zijlstra.
T. W. Fennema, Penn.	Dr. van Borssum Waalkes.
A. Kingma, Secret.	A. A. Pell.
T. Keestra.	J. Trip

T. Zijlstra Jr.
T. Zijlstra Sr.
J. Zijlstra.
IJ. de Jong.

J. C. Beekhuis.
Gombault.
Mr. H. Trip, te Breukelen.

Vergadering in het café „Ceres” van 1 September—
1 April iederen Zaterdag en van 1 April — 1 September den laatsten Zaterdag van elke maand, telkens des avonds 7 uur.

Schaakklub „Andersen” te *Meeden*.
(opgericht in 1879.)

T. S. Detmers, Voorz.	A. van Delden.
Joh. Edens, Vice Voorz.	H. Nanninga.
A. N. Vrind Sz. Secret.	A. de Graaff.
H. W. Dijkhuizen, Vice Secret.	N. P. Bouman.
H. B. Muller, Penn.	J. E. Tonkens.
L. Benima te Winschoten, eerelid.	

Vergadering om de 14 dagen des Maannags avonds 7 uur in het café Dijkhuizen.

Schaakklub „Philidor” te *Leeuwarden*.
(opgericht 12 November 1847.)

H. Kuipers, President,	Aftreding in 1885.
J. Theunisse, Vice President,	” ” 1886.
P. C. Maan, Secret. Penn.	” ” 1887.
S. Toens.	F. Bakker.
F. A. Keikes.	P. Altema Dz.
F. A. Posthuma.	F. K. Bokma.
W. Hardorff.	H. A. Born.
M. Simon Jz.	E. van Driessen.
F. A. M. Staas.	F. S. E. Tiesselink.
J. A. H. Wissink.	
A. Adriani, Leeuwarden,	{ Honoraire leden.
J. Bischöffer, Amsterdam,	

Vergadering bij de wed. IJ. van der Wielen, van 1 October — 1 Mei iederen Vrijdag, en van 1 Mei — 1 October den laatsten Vrijdag van elke maand, telkens 's avonds te 7½ uur.

Schaakgezelschap „de Marne” te *Ulrum*.

(Opgericht 13 Augustus 1883.)

D. R. Mansholt, *Vierhuizen*, voorzitter.

J. de Raadt Offerhaus, *Ulrum*, secret.-penn.

R. Dijkhuis, <i>Vierhuizen</i> .	D. Landeweer, <i>Ulrum</i> .
J. H. Mansholt, „	A. Potjer, „
K. Onnekes, „	H. Tebbens, <i>Niekerk</i> .
J. Loots, „	G. Kooi, „
H. Pott, „	H. Kooi, „
G. Zijlma, „	W. Dijkhuis, „
L. R. Dijkhuis, „	J. van Calcar, <i>Houwerzijl</i> .
J. S. Cloeck Hellema, „	H. Schierbeek, <i>Hornhuizen</i> .
Warfhuizen.	R. Meijer, „
L. H. Dijkhuis, <i>Ulrum</i> .	

Vergadering elke maand te *Ulrum*, op den 1en Maandag voor volle maan, in de zomermaanden van 6—en in de wintermaanden van 5—10 uur 's avonds.

Introductie vrij.

Schaakklub „van der Linde” te *Winschoten*.

(Opgericht 4 October 1874.)

Dr. A. van der Linde, opperbibliothecaris der K. K. landsbibliotheek te *Wiesbaden*. Eerelid en peter.

Dr. T. Haakma Tresling, || K. G. Groeneveld.
Pres. || K. Goeman Pott.

L. W. Zuidema. || S. D. Detmers.

J. L. Mulder, *Amsterdam*,
J. F. A. Aug. Later, *Deventer*, } Buitengewone leden.
D. Mulder Jr., *Amsterdam*,

Vergadering in 't lokaal „de Harmonie” iederen Woensdag 's avonds 7 uur. Vrije introductie voor vreemdelingen.

Schaakklub „Friso” te *Winsum (Friesland.)*
(Opgericht 18 Februari 1880)

Ds. R. de Haas, Voorz.	J. Klaver.
F. C. Andriessse, Secret.	J. J. Bouma.
B. Jansma, Penn.	J. Oosterhaven.

Vergadering in de wintermaanden om de 14 dagen,
des dinsdags 's avonds 7 uur, beurtelings bij de leden
aan huis.

Nieuwe Schaakklub te *Winschoten*
in het café „Tivoli.”

L. Benima, president.	F. Benima.
A. Woldendorp, secretaris.	M. van Berg.
G. Lifting, thesaurier.	I. Wijnberg.
A. Benima.	

Vergadert elken zaterdag 8 uur.

PROBLEEM

VAN

E. H. VAN WOELDEREN te Rotterdam.

Wit. Kg6, Dh2, Tg4, La6, d2.

Zwart. Kc5, Lc1, Pa8.

In 3 zetten mat.

SCHAAKSTUDIE

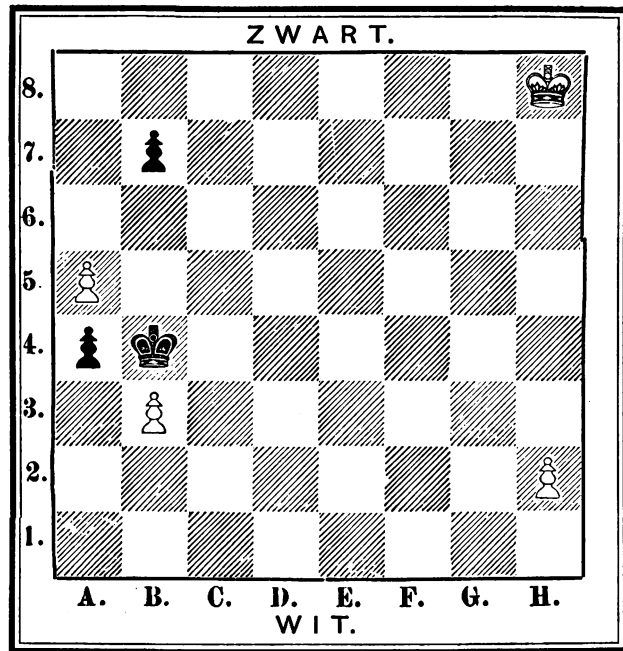
VAN

C. E. A. DUPRÉ TE ROTTERDAM,

OPGEDRAGEN AAN DEN HEER

Dr. H. Hartogh Heys van Zouteveen,

TE ASSEN.



Wit, aan den zet, wint.

ADOLF ANDERSSEN.

Ons slagveld is wel klein, maar 't geeft ons denksstof,
Meer dan de felste krijg den Veldheer ooit kan geven,

Wij oogsten bij onz' strijd slechts spaarzaam prijs en lof,
Maar toch een krans, waaraan geen bloed en tranen kleven.

Ons slagveld stookt geen kwaad en blaast geen twistvuur aan
Geen vuur dat jaren lang van wilde haat blijft branden, —

Een hechte vriendenkring doet onze kamp ontstaan,
Daar brengen we aan 't genie onz' vredige offeranden.

Ginds moog' men 's krijgers roem met luide hoera's vieren:
In 't strijdperk van 't vernuft zal ons een eerkroon sieren.

R. H.

Hoort men tallooze malen den lof uitbazuinen van vorsten en grooten dezer aarde, wier geweldige daden bewondering afdwingen, een lof echter dikwerf van twijfelachtige waarde, want veelal werd hij verkregen ten koste van eindeloozen jammeren nameloos verdriet, — mij zij het vergund in eenvoudige taal de nagedachtenis te eeren van een anderen vorst, wiens daden wel geen schokkende gebeurtenissen, geen omwentelingen op het algemeen wereldtoneel te weeg brachten, maar wiens handelingen zich enkel hebben bepaald tot het gezellig verkeer, wat toch ook een belangrijke bladzijde in 's menschen leven beslaat — een vorst, wiens diepe denkkraft niet minder tot bewondering zal stemmen, zolang wij nog eenigen eerbied voor 't genie blijven bezitten.

Waarschijnlijk zal deze schets voor meer dan één lezer weinig nieuws bevatten, maar er zullen ook velen zijn, minder bekend met het leven van den schaakvorst Anderssen, en voor hen zijn deze regelen geschreven.

En een schaakvorst was hij in den waren zin! Nooit troonde een keizer op zijn zetel, wiens kroon minder gevaar liep, wiens roem meer onbetwist bleef.

Een volksheld op schaakgebied was hij! in de eerste plaats bij zijne landgenooten, maar ook bij alle andere volken waar het schaakspel als geesteskrachtspel gehuldigd wordt. De eernaam van „Altmeister" werd hem niet alleen in Duitschland geschonken, — van Rusland

tot in Amerika, zelfs in het verre Australië was hij onder dien naam bekend.

Den 6 Juli 1818 te Breslau uit nederigen burgerstand geboren, werd hij op zijn 9e jaar door zijn vader reeds met de schaakkunst bekend gemaakt. Hij kreeg dat spel lief en toen hij het gymnasium bezocht, toen — het valt juist niet te prijzen, maar 't is de waarheid — had hij bij wijlen de stoutheid zich meer met het spel bezig te houden dan te luisteren naar de lessen der docenten. Ook nam hij wel eens een dag ongevraagd vacantie, om met een makker hier of daar op een stoep te gaan schaken.

Toch vorderden zijne studiën snel en na loffelijk afgelegd examen op 18jarigen leeftijd, wijdde hij zich aan de filosofie en de wiskundige wetenschappen.

Het schaakspel, hoewel nu en dan verbannen, als zijne studiën al zijn tijd en geestkracht in beslag namen, werd toch altijd zoodra mogelijk weer te voorschijn gehaald en allengs had hij het tot eersten kampioen van Breslau gebracht.

Enkele malen kwam hij in aanraking met beroemde meesters en dan gevoelde hij hoeveel hem nog aan het meesterschap ontbrak. Maar toch, hij vorderde gesta-dig, zoodat in 1842 de beroemde Bledow reeds van hem getuigde dat hij het ver brengen zou.

Later deed hij nu en dan uitstapjes naar Leipzig, waar meer bekwame spelers woonden, totdat hij in 1848 een ruim gesalarieerde betrekking als huisonderwijzer kreeg in de nabijheid van Berlijn.

Dat hij van die gelegenheid dikwijls gebruik maakte, om met de te Berlijn vertoevende meesters, waaronder von der Lasa, Mayet, Bledow en anderen, te kampen, spreekt van zelf. In die school werd hij gevormd tot den meester, dien hij later werd.

Toen in 1851 bij de wereldtentoonstelling te Londen de toenmaals als den sterkste aller schaakspelers bekend staanden Stouton, de voornaamste schakers uitnoodigde

tot houden van een internationalen wedstrijd, viel aan Anderssen de eer te beurt door het Berlijnsch schaakgenootschap naar Londen afgevaardigd te worden om aan den wedstrijd deel te nemen.

De middelen voor de reis verschaftte het genootschap zelf.

Het was voor Anderssen geen gemakkelijke taak om de eer zijner afvaardigers voldoende op te houden. Howard Staunton, de uitstekende Londensche schaakspeler, op letterkundig gebied ook bekend, o. a. als bezorger van een veel verbeterde uitgave van Shakespeares, schitterde toen in vollen luister.

Engeland en Frankrijk hadden in de laatste 25 jaren de beste spelers bezeten; in Duitschland was de kunst eerst aan het opkomen. Engeland kon wijzen op mannen als Staunton, Mac Donnel, Cochrane en anderen; Frankrijk kon bogen op Labourdonnais, Deschappelles, St. Amant. (*)

Maar sedert laatstgenoemde door Staunton overwonnen was, heerschte deze als onbeperkt gebieder in de gansche schaakwereld en werd niemand in staat geacht met succes zich met hem te kunnen meten.

Om zich goed tot den strijd voor te bereiden, legde Anderssen eenige maanden te voren zijn betrekking neder en vestigde zich te Berlijn, waar hij zich dagelijks met Dufresne, Falkbeer en anderen corypheën oefende.

De uitkomst van het Londensch tornooi was verrassend. Andersen, de in 't buitenland vrij onbekende speler, won den eersten prijs.

16 strijders hadden aan den wedstrijd deelgenomen. Men kampte toen op de wijze als men nu nog bij harddraverijen en billardpartijen doet: het lot bepaalde

(*) Labourdonnais en Mac-Donnel waren in 1851 reeds lang overleden. Van Deschappelles weet ik het niet zeker, maar deze had zich in allen gevalle toen reeds sinds geruimen tijd van het schaakspel teruggetrokken.

wie het eerst tegen elkander strijden moesten en wie het van beiden verloor was er onherroepelijk af.

Het lot paarde Anderssen het eerst met Kieseritzky, de beroemde Fransche meester, die met 2 verloren en 1 remise geslagen werd.

Toen kreeg hij Szèn, een Hongaar, tot tegenpartij, mede een speler van den eersten rang, die zeker weinig voor Anderssen behoefde onder te doen. Anderssen won ook van hem met 4 partijen gewonnen tegen 2 verloren. Daarna kreeg hij den geduchten Staunton tot bestrijder.

Niemand, zeker Staunton het allerminst, had den uitslag verwacht. Anderssen behaalde glansrijk de overwinning met 4 gewonnen tegen 1 verloren.

Toen moest hij nog om den 1en prijs kampen tegen Wyvill, mede een uitstekend strijder, en een specialiteit in de Siciliaansche spelopening.

Op zijn Wyvill's zegepralend

Door een petillant vernuft,

werd van hem gezegd, doch ook hij moest het lot der anderen deelen en werd geslagen met 4 partijen door Anderssen gewonnen tegen 2 verloren en 1 remise.

In het begin van het tornooi schenen de Londensche toeschouwers niet gunstig voor Anderssen gezind. Toen hij de laatste partij in den strijd tegen Szèn speelde, riepen Engelschen — zoo verhaalt Dufresne — die in een nevenvertrek den strijd op het bord volgden, luide: „De Pruis heeft verloren!” en gaven daarbij een zet aan die Szèn slechts behoefde te doen om te winnen. En werkelijk was de aangegeven zet voor Anderssen hoogst gevaarlijk. Een trek van misnoegen kwam op het baardige gelaat van den Hongaar: hij bedacht zich lang, deed ten slotte een anderen zet en — verloor. Toen men Szèn later vroeg of hij den aangegeven zet niet gehoord had, antwoordde hij ja, maar hij verkoos op die wijze niet te winnen. Voorzeker

een schoone trek van Szèn, maar die niet velen hem zouden nadoen.

Anderssen schijnt spoedig genade in de oogen der Londenaren gevonden te hebben; althans de Londonclub benoemde hem dadelijk tot haar eereleid.

Algemeen was de deelneming die men hem betuigde, ook in ons land. Het toenmaals uitstekende genootschap „Strijdt met beleid” te Nijmegen rekende het zich tot een groote eer dat Anderssen het aangeboden eerelidmaatschap aannam.

Tallooze gedichten — goede en slechte natuurlijk — verheerlijkten hem en zijn genie. Een schaakgenootschap hier te lande nam den naam aan van „Anderssen leopardaliphoneus” (den luipaardspitser) en Didymus — Werndly — riep de Duitsche barden op om Anderssen een eerekroon aan te bieden:

Bekranse uw zang den Vaderlander,
Wiens geestrijk veldheersbrein den Britschen zegestander
Vergruisde, en 't machtig Albion
In 't schaakspel zag en overwon,
Naast keur van krijgers, bloem van d' Europeesche volken.
De luipaard — juicht! hij ligt ter neer.
Straks klonk Brittanje's klacht en noodkreet over t' meir,
En de echo daverde op de kolken:
O, Staunton! geef mij roem en rijksbanieren weer!

In de Duitsche schaakwereld stond alles op een eind. Men was daar aan zegepralen in de laatste jaren niet rijk; — op politiek gebied zag het er pover uit, — het volk zuchtte er onder den dwang van enkele groote en een menigte kleine potentaten, die alle ontwikkeling tegenhielden. Daarop wezen dan ook de beide volgende aan Anderssen opgedragen coupletten:

Das war ein Kampf, ein Ruhm zur rechten Zeit:
Jüngst waren wir auf Lorbeern nicht gebettet;
Matt waren wir vor ganzer Christenheit, —
Da hast Du vor dem Schachmatt uns gerettet!

Doch wenn Dein Sieg Dich schon zum Helden hebt,
 Sei er die Taube mit den grünen Zweigen,
 Die uns die Hoffnung zubringt und belebt,
 Das dieser Sieg doch führe nun den Reigen.

Door Anderssen's overwinning maakte het schaakspel in Duitschland een verbazenden opgang en schaakgenootschappen verzezen er het een na het ander.

Anderssen was de held van den dag.

Hij zelf was in het voorjaar van 1852 naar Breslau teruggekeerd, waar hij tot leeraar in de Duitsche taal en de wiskunde aangesteld en in 1856 tot Hoogleeraar bevorderd werd.

Nu had hij andere plichten te vervullen, waaraan hij zich met al de kracht die in hem was wijdde, en het schaakspel werd dus een tijdlang opgeborgen.

Dit was oorzaak dat hij in 1857, op het tornooi te Manchester (waar men nog, doch voor 't laatst, op de oude harddraverij-manier speelde) door Löwenthal geslagen werd. Het schaakspel toch is van dien aard, dat men het gestadig onderhouden moet, wil men aan de spits blijven.

Een duidelijk bewijs daarvoor leverde bij de jongste Berlijner en Weener tornooien Louis Paulsen op. Hij, onbetwistbaar een der allerbeste thans levende meesters, maar die in jaar en dag het spel verwaarloosd had, kon op beide tornooien geen prijs verwerven en moest, vooral te Berlijn, bij schakers van minder kracht achterstaan.

Toen in 1858 de Amerikaan Paul Morphy den oceaan overstak om de Europeesche schakers te bestrijden en ook Anderssen uitgedaagd werd, rieden zijn vrienden hem af den strijd te aanvaarden, wjl hij de zoo noodige oefening toen mistte. Maar het lag niet in zijn ridderlijk karakter den kamp te schuwen. Hij snelde naar Parijs en wat men vreesde werd bewaarheid: hij werd overwonnen. Doch in die nederlaag leverde hij nog het bewijs van zijn meesterschap. Zijne spelleiding

muntte in diep doordachte combinatiën uit en stond in dit opzicht niet beneden dat van Morphy, maar het ontbrak hem aan die gelijkmatigheid, welke voortdurende oefening alleen doet verkrijgen en die zoo hoog noodig is om in een ernstigen strijd de zege te bevechten. Vooral de tiende partij levert een schitterend voorbeeld op van Anderssen's onovertroffen schaakgenie.

Met kalmte berustte hij in zijn verlies en toen men in 1861 te Amsterdam zijn oordeel over Morphy vroeg was zijn antwoord: „Hij heeft het er zoo ver in gebracht als het menschelijk verstand vernag.”

Hij vergat zich zelf en overschatte Morphy's krachten, want hoe uitmuntend deze ook speelde, het is op zijn minst twijfelachtig of zijn spel kon opwegen tegen b.v. dat van Steinitz of Zukertort van heden.

Te Amsterdam! Ja, in 1861 en later nogmaals in 1875 heeft Anderssen ons vaderland bezocht en in Amsterdam, 's Hage en Rotterdam zijne krachten gemeten tegen de Nederlanders, waaronder, volgens de eigen verklaring van Anderssen, één speler was — M. van 't Kruijs te Amsterdam — zóó sterk, als hij in zijn heele leven slechts 9 of 10 ontmoet had.

Van Holland begaf hij zich in 1861 naar Londen, waar hij in een wedstrijd tegen den lateren winnaar van het Parijsch toernooi, Ignatius Kolisch, de zege wegdroeg.

Glansrijk ook weer blonk zijn genie in het tweede internationaal toernooi te Londen in 1862, waar hij op nieuw den eersten prijs behaalde en slechts één partij verloor.

Herhaaldelijk won hij later op verschillende toernooien nogmaals den eersten prijs, bijv. in 1868 te Hamburg, in 1869 te Barmen. in 1870 te Baden-Baden, in 1871 te Leipzig en te Crefeld (hier te zamen met Minckwitz en L. Paulsen), in 1872 te Altona, in 1876 te Leipzig.

Den tweeden prijs won hij in 1868 te Aken, in 1877 op het Anderssensfeest te Leipzig, den derden prijs in 1873 te Weenen en in 1878 te Frankfort.

In onderscheidene korte wedstrijden werd hij nu eens overwinnaar, dan overwonene. In 1866 werd hij geslagen door Steinitz, in 1872 door Zukertort. In 1861 sloeg hij Kolisch, in 1862 Harrwitz en L. Paulsen.

Laatstgenoemde wreekte zich echter in 1876 en 1877 toen hij op zijne beurt Anderssen sloeg.

In 1862 was nog een anderen wedstrijd tusschen beide matadors onbeslist gebleven.

Langzamerhand evenwel begon Anderssen ouder te worden; en op bejaarden leeftijd wordt men — misschien wel rijker aan ondervinding, maar gewoonlijk wint men niet aan denkkraft en oorspronkelijkheid.

Zoo ging het ook Anderssen. Op het Parijsch toernooi in 1878, kon hij geen prijs meer behalen, maar was eerst de 6de in de rij van boven af.

Wel getuigde zijn spel nog menigwerf van zijn oude kraft, maar hij had te veel oogenblikken die aan matheid deden denken. Bovendien was hij toen reeds door de kwaal aangetast, die reeds in 't volgende jaar hem ten grave zou slepen.

In 1877 ging van Leipzig een oproeping uit tot het houden van een feest ter eere van Anderssen, die toen juist 50 jaar geleden met het schaakspel was begonnen.

Allerwege vond die oproeping grooten bijval.

Het feest werd in Juli 1877 te Leipzig gevierd; van heinde en verre waren de feestgenooten, 85 in getal, te zamen gestroomd. Tot zelfs de St. George-club te Londen had een afgevaardigde gezonden.

Voorts kwamen uit alle oorden gelukwensen in. Vooral maakte indruk een uitvoerig schrijven van den Duitschen gezant bij het Deensche Hof von Heydebrand und der Lasa, zelf een oud strijder van den eersten rang, die het werken en streven van Anderssen in diens lange loopbaan in herinnering bracht. „Gij hebt,” zoo schreef hij onder meer, „den Duitschen schaakroem hoog verheven en wijd en zijd verbreid.

U was het voorbehouden, even als Labourdonnais en

duurzamer dan Morphy, de kennis van het schaakspel te vermeederen. — Door Morphy's wedstrijden, hoe groot zijn practisch talent, hoe correct zijn zetten ook waren, is toch de strategie niet verrijkt geworden. Geen spelopening, zoover ik weet, heeft door den Amerikaan eenige merkbare verandering ondergaan. Van uwe werkzaamheid echter getuigen talrijke openingen, getuigt vooral het gambit Evans, wat wel aan geen der thans om u heen verzamelde schaakvrienden onbekend zal zijn."

Nog een aanhaling veroorloof ik mij, omdat zij aantoot, welke hoogachting men ook in 't buitenland den jubilaris toedroeg.

De afgevaardigde van Londen zeide aan het slot zijner rede: „Engeland heeft U, Professor, in weerwil uwer zegepraal in 1851 op het Londensch tornooi, niet met afgunst behandeld, het heeft U de overwinning van harte en zonder verkleining van uw roem gegund. De club, die zijn naam aan Englands schutspatroom ontleende, de St. George-club, in wier zalen gij meermalen voor het bord uw krachten hebt getoond, heeft mij opgedragen U hare gelukwensen over te brengen en hier overhandig ik U den brief, die uwe benoeming tot eerelid bevat."

Onder de vele ingekomen feestgedichten, kies ik alleen het volgende slot-couplet, uit St. Gallen toegezonden:

Seit fünfzig Jahren hast Dein Denken
 Voll Liebe Du dem Schach geweiht,
 Wie Du die Steine weisst zu lenken;
 Das bleibt ein Muster jederzeit: —
 Darum aus Schweizerbergen dringet
 Dies Lied zu Dir und überbringet
 Den Gruss und Dank aus unsrer Stadt,
 Dazu den Wunsch: in Glück und Frieden
 Sei noch gar mancher Sieg beschieden
 Dir bis zum fernen letzten Matt!

Met huid gejubel stemde de vergadering in met den

wensch van den voordrager, Dr. Max Lange, dat dit „Matt” nog ver verwijderd mocht zijn. Helaas! Men kon niet weten dat dat mat reeds anderhalf jaar daarna gegeven zou worden.

Reeds in 1878 door hartziekte aangetast, zocht hij met haast bovenmenselijke inspanning zich tegen de kwaal te verzetten, die hand over hand verergerde. Eerst twee dagen vóór zijn dood verliet hij de sofa en stond hij niet meer van zijn leger op. Hevige smarten persten hem soms af: „Ach ware het toch spoedig over!” Den 13 Maart 1879, 's avonds te 9 uur, was zijn lijden voorbij.

Onafzienbaar was de menigte die hem naar zijn laatste rustplaats geleidde. Uit verschillende oorden des lands uit Berlijn, Weenen, Leipzig, Stettin en meer andere plaatsen waren lauwerkransen toegezonden.

In de „Ulk” las men:

Ein Schachspiel-König ist gestorben;

Des Lebens grosse Schachpartie

Hat hier Freund Hain doch nur *verdorben* —

Gewonnen hätte er sie nie!

Anderssen was een man van krachtigen lichaamsbouw en van meer dan gemiddelde lengte.

Terwijl ik dit schrijf ligt zijn portret voor mij. Zijn hoog voorhoofd, waarvan de haren zich reeds ver terug getrokken hebben, duidt den diepen denker aan. Zijne gelaatstrekken geven vastberadenheid te kennen. Zijn vriendelijkheid en goedhartigheid waren algemeen bekend. Bij zijne ambtgenooten en medeburgers stond hij hoog in achting, zijne leerlingen betoonden hem de hartelijkste toegenegenheid.

Hij was nooit gehuwd, maar had zich met de zorg voor zijn moeder en zuster belast. Met de politiek bemoeide hij zich weinig, hij hield meer van handelen dan van lange redevoeringen en op godsdienstig terrein liet hij ieder ongestoord gelooven wat men verkoos; ieder mocht wat hem betrof, naar zijn eigen „façon selig werden.”

Wat v. d. Lasa van hem getuigde, schetst zijn groote verdienste op schaakgebied. „Hij heeft, zooals niemand te voren, de schaakkennis vermeerderd, den lust tot schaken doen toenemen en een school van degelijke schakers nagelaten.”

Neumann (ook reeds overleden), Suhle, Mieses, Zukertort waren alle door hem gevormd.

„Altmeister” noemden hem vrienden en vreemden; als Altmeister zal hij blijven voortleven in de nagedachtenis van het schaaklievend publiek.

Een zonderling spel van het toeval vinde hier nog vermelding:

Dr. Carl Theodoor Göring was de man van wien het eerst het denkbeeld tot het vieren van het Anderssensfeest uitging; hij was echter ook de man die Anderssen op het daarbij gehouden tornooi het uitzicht op den eersten prijs benam. Maar ook dezelfde Dr. Göring volgde Anderssen in den dood, slechts 20 dagen na diens verscheiden. Hij stierf in den jeugdigen leeftijd van bijna 38 jaar, als buitengewoon Hoogleraar in de filosofie te Leipzig. Göring stond bekend als een man van zeldzame begaafdheden.

Ik besluit met het volgende gedicht op Anderssen, van Theodor, Freiherr von Boullés-Russig, te Weenen:

Vertreter Deutschen Geistes, Deutscher Sitten,
Dem Lehrberuf, der Wissenschaft ergeben,
Hast Du in freier Zeit geweiht Dein Leben
Dem Dienst Caïssa's, viel des Ruhm's erstritten.

Den Franzmann schlugst Du, wie den stolzen Britten,
Viel Ehrenpreise lohnten Dein Bestreben;
Doch weit entfernt, Dich stolz zu überheben,
Hast Du die Kleinen gern um Dich gelitten.

Im Spiele zeigtest Du den tiefen Denker,
Den klaren, zielbewussten Schlachtenlenker,
Der dienstbar weiss zu machen Zeit und Ort.

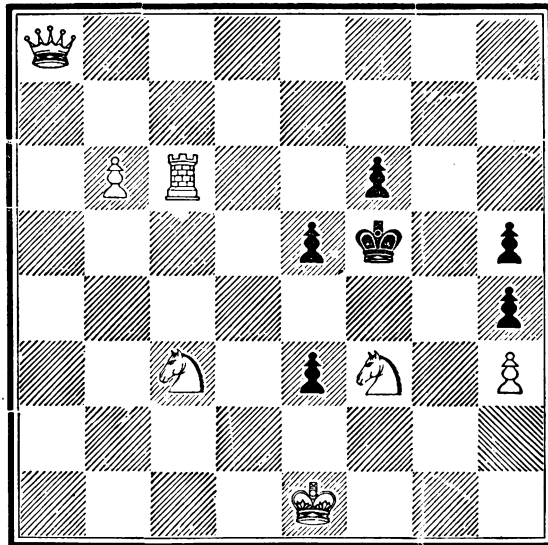
Jetzt hat Dich mat gesetzt der finstre Meister,
 Der da bezwingt die Leiber und die Geister,
 Doch in der Freunde Herzen lebst Du fort!

TERNAARD, Januari 1883.

R. HEEREN.

(Overgenomen uit de Friesche Courant).

F. VAN DEN BERG, te Amstelveen.



In 3 zetten mat.

ONREGELMATIG PAARD-GAMBIT.

V. Nouhuys.	Wit.	E. Gerdes.	Zwart.
1.	e2—e4 e7—e5	15.	Lf5+e6 f7+e6
2.	f2—f4 e5+f4	16.	Pc3—a4 Db6—a5!
3.	Pg1—f3 g7—g5	17.	c2—c3 0—0—0
4.	h2—h3 Tegen den regel en weldra blij- kende in het nadeel van wit te zijn, daar met dezen zet de kracht van zijn aanval ver- loren gaat. Het had moeten zijn h2—h4. Lf8—g7	18.	Ph4—g6 Lh8—g7
		19.	Lc1—d2 Da5—c7
		20.	Ld2—f4 b7—b5 Zwart beproeft de rokkade van wit te bemoeielijken, omdat met te meer succes den zwakken konings- vleugel aan te vallen.
5.	d2—d4 d7—d5	21.	Pa4—c5 Pd7+e5
6.	e4—c5 Lc8—e6	22.	d4+c5 Dc7—a5
7.	Pb1—c3 c7—c6	23.	Dd1—d4 Td8—d7
8.	Lf1—e2 h7—h5	24.	a2—a4 Da5—a6
9.	g2—g3 Het ware beter geweest als dit den vorigen zet was gedaan, waardoor h7—h5 zou verhin- derd zijn.	25.	Dd4—d3 Lg7—h6
		26.	b2—b4 Td7—f7
		27.	a4—a5 Da6—b7
		28.	Dd3—e3 Tf7—h7
		29.	0—0—0 Db7—f7
9.	 g5—g4 zwart gaat nu tot den aanval over, met even goede positie als wit en een pion meer.	30.	Lf4+h6 Df7+g6 met het oog op e2
		31.	Lh6—g5 Th7—h2
		32.	Td1—d3 f3—f2 nu wordt het spel van wit hopeloos.
10.	h3+g4 h5+g4	33.	De3—e2 Dg6+g5!
11.	Th1+h8 Lg7+h8	34.	Kc1—b1 Th2—h1!
12.	Pf3—h4 f4—f3	35.	Td3—d1 Th1+d1!
13.	Le2—d3 Dd8—b6	36.	De2+d1 Dg6—f6!
14.	Ld3—f5 Pb8—d7	37.	Kb1—b2 f2—f1 Wit abandonneert.

J. d. R. O.

Uit den Correspondentie-Wedstrijd.

SCHOTSCH GAMBIT.

J. de Raadt Offerhaus. Wit

R Heeren. Zwart.

1.	c2—e4	c7—c5	24.	e5—d3	d8—d6
2.	g1—f3	b8—c6	25.	d3—c5	g7—g5 ³⁾
3.	d2—d4	e5+d4	26.	e1—e5	f6—h5
4.	f1—c4	f8—c5	27.	c1—e1	d6—g5
5.	e2—c3	g8—f6	28.	c5—d7	g5—g4
6.	e3+d4 ¹⁾	c5—b4!	29.	d7+f8	g4—g3
7.	c1—d2	b4+d2!	30.	h2+g3	f4+g3
8.	b1+d2	d7—d5	31.	f2—c3	h6—h2!
9.	e4+d5	f6+d5	32.	g1—f1	d5—c4!
10.	d1—b3	c6—e7	33.	e1—e2	h2—h1!
11.	○—○	○—○	34.	e3—g1	e4+c2!
12.	f1—c1	c7—c6	35.	e5+c2	h1+g1!
13.	d2—c4	b7—b5	36.	f1+g1	g8+f8
14.	c4+d5	e7+d5	37.	g1—f1	f8—f7
15.	e4—c3	c8—c6	38.	e2—c4	g6—h6
16.	e3+d5	e6+d5	39.	f1—g1 ⁴⁾	f7—f6
17.	b3—d3	a7—a5 ²⁾	40.	e4—e5	h6—h4
18.	a2—a3	f7—f5	41.	e5—c4	h4+c4
19.	f3—c5	f5—f4	42.	f3+c4	f6—g5
20.	f2—f3	a5—a4	43.	g1—f1	g5—f4
21.	a1—c1	d8—h4	44.	c4—e5	f4—f5
22.	d3—f1	h4—f6	45.	f1—e2	c6—c5
23.	f1—f2	a8—d8	Wit geeft verloren.		

¹⁾ Deze variatie in het Schotsche gambit is nadeelig voor wit.
(○—○) of e4—c5 had moeten geschieden.

²⁾ Zwart behoudt in 't eindspel meest altijd de sterkste pionnen.

³⁾ Beslissend.

⁴⁾ Het eigenaardige in dit eindspel is, dat de witte Koning bijna werkeloos moet blijven.

T. F.

~~~~~

## ONREGELMATIG PAARDGAMBIT.

W. F. van Nouhuys. Wit.

R. Heeren. Zwart.

|     |                     |                     |     |                      |                     |
|-----|---------------------|---------------------|-----|----------------------|---------------------|
| 1.  | c2—e4               | e7—e5               | 16. | h7—h4                | e8+e4!              |
| 2.  | f2—f4               | e5+f4               | 17. | e1—f2                | e4—c2!              |
| 3.  | g1—f3               | g7—g5               | 18. | b1—d2                | f8—g8 <sup>5)</sup> |
| 4.  | h2—h3 <sup>1)</sup> | f8—g7               | 19. | h4+f4                | a8—f8               |
| 5.  | d2—d4               | d7—d6               | 20. | f2—g1                | f6—g4               |
| 6.  | f1—c4               | b8—c6               | 21. | f4+f8! <sup>6)</sup> | g8+f8               |
| 7.  | c2—c3               | c8—d7 <sup>2)</sup> | 22. | h3+g4                | c6—c5               |
| 8.  | d1—b3               | c6—a5               | 23. | d2—f3                | a5—c4               |
| 9.  | c4+f7!              | e8—f8               | 24. | f3—g5 <sup>7)</sup>  | e5+d4               |
| 10. | b3—d5               | c7—c6               | 25. | g5—h7!               | f8—g8               |
| 11. | d5+g5               | f8+f7               | 26. | c1—f4                | c4—e3               |
| 12. | g5—h5!              | f7—f8               | 27. | f4+c3                | d4+e3               |
| 13. | f3—g5 <sup>3)</sup> | d8—e8               | 28. | g4—g5 <sup>8)</sup>  | e2—f2!              |
| 14. | g5+h7!              | h8+h7 <sup>4)</sup> | 29. | g1—h2                | g7—e5               |
| 15. | h5+h7               | g8—f6               |     |                      | Mat.                |

<sup>1)</sup> De diepte van dezen zet te peilen is mij te geleerd. (Dit schijnt een geliefkoosde zet van den heer v. N. te zijn, maar die hem veelal in de verdrukking brengt. — Zie ook de vóór-vorige partij. — RED.)

<sup>2)</sup> h7—h6 is beter, — e8—d7 geschiedt alleen om wit in den val te lokken met den zet dien hij nu werkelijk doet; de combinatie van zwart is echter niet zuiver.

<sup>3)</sup> c1+f4 is naar mijn inzien de zet; wil zwart pion d6 verdedigen dan (f3—g5). Speelt zwart g8—f6, f4+d6! f8—g8 h5—h4 en ik zie werkelijk voor zwart geen beslissende zet. De toren h8 is moeilijk in 't spel te brengen.

<sup>4)</sup> Heel goed.

<sup>5)</sup> Best.

<sup>6)</sup> Wit heeft geen beteren zet.

<sup>7)</sup> Wil dit paard alleen mat zetten?

<sup>8)</sup> Wit had het hier ten minste moeten opgeven.

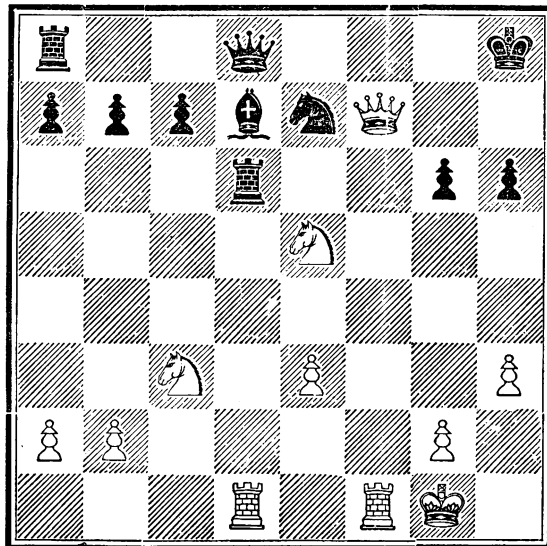
T. F.

## GIUOCO PIANO.

2 Juni 1884.

C. E. A. Dupré. Wit. E. H. E. van Woelderen. Zwart.

- |     |       |       |     |                     |                     |
|-----|-------|-------|-----|---------------------|---------------------|
| 1.  | e2—e4 | e7—e5 | 12. | d4+e5               | f6—d7               |
| 2.  | g1—f3 | b8—c6 | 13. | e5—e6               | f7+e6               |
| 3.  | f1—c4 | f8—c5 | 14. | e4+e6†              | g8—h7               |
| 4.  | ○—○   | g8—f6 | 15. | d1—d3†              | g7—g6               |
| 5.  | c2—c3 | d7—d6 | 16. | a1—d1               | b6+e3               |
| 6.  | d2—d4 | e5+d4 | 17. | f2+e3               | f8—f6 <sup>1)</sup> |
| 7.  | c3+d4 | c5—b6 | 18. | e6+d7               | f6—d6               |
| 8.  | b1—c3 | ○—○   | 19. | d3—c4               | e8+d7               |
| 9.  | h2—h3 | h7—h6 | 20. | c4—f7†              | h7—h8               |
| 10. | c1—e3 | c6—e7 | 21. | f3—e5 <sup>2)</sup> | d7—f5 <sup>3)</sup> |
| 11. | e4—e5 | d6+e5 |     |                     |                     |





|            |                     |            |          |
|------------|---------------------|------------|----------|
| 22. e3—e4  | f5+e4 <sup>4)</sup> | 26. f7—f6† | h8—g8    |
| 23. c3+e4  | d6+d1               | 27. f6+e7  | d4+e4    |
| 24. f1+d1! | d8+d1               | 28. e7—f7† | g8—h8    |
| 25. g1—h2  | d1—d4 <sup>5)</sup> | 29. e5+g6† | en wint. |

<sup>1)</sup> Geestig bedacht om het stuk te redden! (Door f3—g5† was het spel terstond beslist, want bij h6—g6 volgt f1+f6 enz. RED.)

<sup>2)</sup> Beslissend, zooals uit de hieronder volgende ontledingen blijkt. (Zie diagram).

<sup>3)</sup> Andere zetten helpen nog minder, men ga slechts na:

|                                 |                                 |
|---------------------------------|---------------------------------|
| 21. . . . . d7—c8 (a)           | (als 23 . . . c7+d6, 24 f1—f7!) |
| 22. f7—f8† e7—g8                | 24. e5 f7† e8+f7                |
| (als 22 . . . h8—h7, 23 e5—f7!) | 25. f8+a8 met de kwaliteit      |
| 23. d1+d6 d8+d6                 | meer en betere stelling.        |

(a)

|                                |                                  |
|--------------------------------|----------------------------------|
| 21. . . . . d7—c6 (b)          | 26. f7+e7 d6+e5                  |
| 22. d1+d6 c7+d6                | 27. e6+e5 d8—f8                  |
| (als 22 . . . d8+d6, 23 f7+e7) | 28. h3—h4 en wint.               |
| 23. f7—f6† h8—h7               | 25. e5—f7 d8—d7                  |
| 24. f6—e6! c6—e8               | (als . . . d8—c7, 26 f7+d6 enz.) |
| Er zou volgen op 24 d6+e5      | 26. e6—f6 e8+f7                  |
| 25. f1—f7† en wint.            | 27. f6+f7† h7—h8                 |
| op 24 h6—h5                    | 28. c3—d5 a8—e8                  |
| 25. f1—f7† h7—h6               | 29. d5—f6 en wint.               |

(b)

|                           |                    |
|---------------------------|--------------------|
| 21. . . . . d7—b5 (c)     | 24. e5—f7 d8—d7    |
| 22. d1+d6 d8+d5           | 25. c3—b5 en wint. |
| Er zou volgen op 22 c7+d6 | 23. c3—e4 d6+e5    |
| 23. f7—f6† h8—h7          | 24. e4—f6 en wint. |

(c)

|                   |                    |
|-------------------|--------------------|
| 21. . . . . d8—e8 | 23. e5+d7 e8+d7    |
| 22. d1+d6 c7+d6   | 24. c3—d5 en wint. |

<sup>4)</sup> Het nemen van den pion is het beste, er zou volgen op:

|                   |                     |
|-------------------|---------------------|
| 22. . . . . f5—e6 | 24. e5+g6† h8—g7    |
| 23. f7+e7 d8+e7   | 25. g6+e7 en wint.  |
| 22. . . . . f5—d7 | 25. c3—d5 a8—e8     |
| 23. d1+d6 c7+d6   | 26. d5—f6 en wint.  |
| 24. e5+d7 d8+d7   |                     |
| 22. . . . . f5—e3 | 24. f7+e7 d3+e7     |
| 23. d1+d6 c7+d6   | 25. e5+g6† en wint. |

<sup>5)</sup> Het is opmerkelijk dat zwart, na 't winnen van de kwaliteit, op eens reddeloos staat! Op 25 . . . . d1—c1 beslist 26 e5—d3, gevolgd van 27 e4—f6.

|                   |            |                   |           |
|-------------------|------------|-------------------|-----------|
| 25. . . . . d1—d5 | 26. e5+g6† | 25. . . . . a8—g8 | 26. f7+e7 |
| 25. . . . . d1—d8 | 26. e4—f6  | enz.              |           |

## Wit geeft Paard B 1 voor.

25 Juni 1884.

C. E. A. Dupré. Wit.

A. R. Zwart.

|    |        |                     |     |                      |       |
|----|--------|---------------------|-----|----------------------|-------|
| 1. | e2—c4  | e7—c5               | 9.  | o—o                  | g8—f6 |
| 2. | g1—f3  | b8—c6               | 10. | f1—e1†               | e4—d4 |
| 3. | f1—c4  | c6—a5               | 11. | h5—d1†               | d4—c5 |
| 4. | e4+f7† | e8+f7               | 12. | c1—e3†               | c5—b5 |
| 5. | f3+e5† | f7—e6 <sup>1)</sup> | 13. | d1—d3†               | a5—c4 |
| 6. | d2—d4  | d7—d6               | 14. | a2—a4† <sup>4)</sup> | b5—a5 |
| 7. | d4—d5† | e6+e5 <sup>2)</sup> | 15. | d3+c4 en volg.       | zet   |
| 8. | d1—h5† | e5+e4 <sup>3)</sup> |     | mat.                 |       |

Feitelijk liep de partij aldus:

|     |        |        |     |                    |       |
|-----|--------|--------|-----|--------------------|-------|
| 14. | b2—b3  | e7—c5! | 25. | b5+c5†             | b6+c5 |
| 15. | d3+c4† | b5—b6  | 26. | c4+a4              | b7+d5 |
| 16. | b3—b4  | f6—d7  | 27. | a4—b5              | d5—c6 |
| 17. | a1—b1  | b6—c7  | 28. | b5+c5              | g7—g5 |
| 18. | e3—f4  | b7—b6  | 29. | f4—g3              | a7—a5 |
| 19. | e4—b5  | e8—b7  | 30. | e1—e6              | a5—a4 |
| 20. | b4+c5  | d7+c5  | 31. | g3+d6†             | f8+d6 |
| 21. | a2—a4  | d8—d7  | 32. | c5+d6†             | c7—b7 |
| 22. | b5—c4  | d7+a4  | 33. | d6+c6† en geeft in |       |
| 23. | b1—b4  | a4—a6  |     | weinig zetten      | mat.  |
| 24. | b4—b5  | a6—a4  |     |                    |       |

<sup>1)</sup> Op 5 . . . . f7—e8, zou volgen 6 d1—h5† g7—g6 7 e5+g6, g8—f6, 8 h5—e5† enz. Het beste was 5 . . . . f7—e7.

<sup>2)</sup> Nog ware 7 . . . . c6—e7 alleen juist geweest; op 7 . . . e6—f6 ging door 8 c1—g5†, f6+g5, 9 e5—f7† de 10 verloren. Zwart moet nu verliezen.

<sup>3)</sup> Op 8 . . . . e5—d4 kon volgen 9 e1—e3†, d4—c4 (a), 10 h5—e2† c4—b4, 11 c2—c3† b4—a4, 12 b2—3† a5+b3, 13 a2+b3† a4+b8, 14 c2—b5† en volg. zet mat; of (a) 9 . . . . d4+c4, 10 o—o—o, c7—c5, 11 h1—e1 en naast-volgenden zet mat.

<sup>4)</sup> Dit ware de juiste zet geweest. Wit overzag het antwoord e7—c5!

## SCHOTSCH E PARTIJ.

26 April 1882.

E. H. E. van Woelderen, Wit      C. E. A. Dupré, Zwart.

|                          |                      |            |                       |
|--------------------------|----------------------|------------|-----------------------|
| 1. e2—e4                 | e7—e5                | 23. b3+d4  | c5+d4                 |
| 2. g1—f3                 | b8—c6                | 24. a1—d1  | c7—c5                 |
| 3. d2—d4                 | e5+d4                | 25. b2—b4  | g7—g6                 |
| 4. f3+d4                 | f8—c5                | 26. h1—g2  | h8—g7                 |
| 5. c1—e3                 | d8—f6                | 27. g2—g3  | a8—e8                 |
| 6. c2—c3                 | g8—e7                | 28. h3—h4  | f7—e7                 |
| 7. f1—b5 <sup>(1)</sup>  | d7—d6                | 29. b4+c5  | b6+c5                 |
| 8. o—o                   | o—o                  | 30. f4—f5  | g6+f5                 |
| 9. f2—f4                 | f6—g6 <sup>(2)</sup> | 31. g4+f5  | g7—f6                 |
| 10. h2—h3 <sup>(3)</sup> | f7—f5 <sup>(4)</sup> | 32. d1—c1  | e7—e5                 |
| 11. d1—b3†               | g8—h8                | 33. a2—a4  | e8—c8                 |
| 12. e4+f5                | c8+f5                | 34. c1—f1  | c5—c4                 |
| 13. d4+f5                | g6+f5                | 35. f1—d1  | d4—d3                 |
| 14. e3+c5                | f5+c5†               | 36. g3—g4  | c8—g8†                |
| 15. g1—h1                | e7—f5                | 37. g4—h5  | e5+f5†                |
| 16. f1—f3                | c6—d4                | 38. f3+f5† | f6+f5                 |
| 17. c3+d4                | f5+d4                | 39. a4—a5  | f5—c4                 |
| 18. b3—e3                | d4+b5                | 40. a5—a6  | c4—c3                 |
| 19. e3+c5                | d6+c5                | 41. h5—h6  | g8—g6† <sup>(5)</sup> |
| 20. b1—d2                | f8—f7                | 42. h6—h5! | c3—c2                 |
| 21. d2—b3                | b7—b6                | 43. d1—e1† | e4—d4 <sup>(6)</sup>  |
| 22. g2—g4                | b5—d4                |            |                       |

1) Een zeer goede zet.

2) Om 10 f4—f5 uittelokken en dan weer op f6 te gaan, of anders 10 . . . . . f7—f5 te spelen.

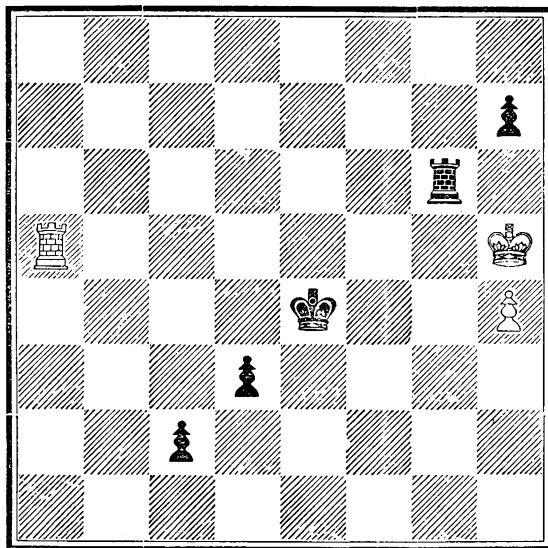
3) Klaarblijkelijk een vergissing.

4) Zwart had reeds zoo zijn plan gemaakt, om, als de f-pion niet opkwam, f7—f5 te spelen, dat hij dien zet dadelijk laat volgen en niet let op den miszet van Wit.

5) Geheel overbodig, 41 . . . . . c3—c2 wint op slag.

6) Zwart, den toegel van Wit niet doorziende, doet argeloos dezen zet. Hij had 43 . . . . . e4—f5 moeten spelen, om na 44, e1—f1†, f5—e6, 45 f1—e1†, op f6 te komen, welk veld hij noodzakelijk moet bezetten, ten einde van daaruit h8 te bereiken, daar hij op die manier alléén aan het voortdurend schaak kan ontkomen.

- |                           |                      |            |                      |
|---------------------------|----------------------|------------|----------------------|
| 44. e1—e4†                | d4—c3 <sup>7)</sup>  | 50. b2—b4† | a4—a5                |
| 45. e4—c4†                | c3—b3 <sup>8)</sup>  | 51. b4—b5† | a5+a6                |
| 46. c4—b4†                | b3—a3                | 52. b5—a5† | a6—b7 <sup>12)</sup> |
| 47. b4—a4†                | a3—b2 <sup>9)</sup>  | 53. a5+a7† | b7—c6                |
| 48. a4—a2† <sup>10)</sup> | b2—b3 <sup>11)</sup> | 54. a7—a6† | c6—d5                |
| 49. a2—b2†                | b3—a4                | 55. a6—a5† | d5—e4 <sup>13)</sup> |



<sup>7)</sup> Nog had 44 . . . . d4—d5 de voorgaande fout kunnen herstellen, b.v. 45 e4—e5†, d5—d6, 46 e5—d5†, d6—e6, 47 d5—d6†, e6—e5, 48 d6—d5†, e5—f6! en de K. is waar hij moet zijn.

<sup>8)</sup> Eenige zet! Op 45 . . . . c3—b2 of d2 zou volgen 46 e4†+c2†, met een gedwongen remise; want mocht zwart dan nog willen winnen, door met den K naar h8 te gaan, dan zou hij verliezen. Wit zou na den pion h7 met schaak geslagen te hebben, ook den toren nemen en daarna den d-pion.

<sup>9)</sup> Alleen over dit veld kan de K b7 en dan bij goed spel f6 bereiken.

<sup>10)</sup> Juist! Op 48 a4—b4†, gaat de K op c1! en staat veilig, of zet na 49 b4—b1†, c1—d2, 50 b1—d1†, door c2+d1D.† mat.

<sup>11)</sup> Bij elken anderen zet houdt Wit het spel onbesl.

<sup>12)</sup> Nu kon Zwart in weinig zetten op f6 komen, maar hij laat zich het spoor weer bijster maken.

|                                                 |                   |
|-------------------------------------------------|-------------------|
| 56. a5—e5† <sup>14</sup> ) e4—f3( <sup>15</sup> | 62. f2—f5† e5—e6  |
| 57. e5—f5† f3—g2                                | 63. f5—e5† e6—f6! |
| 58. f5—f2† g2—h3                                | 64. e5—f5† f6—g7  |
| 59. f2—h2† h3—g3                                | 65. f5—f7† g7—h8  |
| 60. h2—g2† g3—f4                                | 66. f7+h7† h8—g8  |
| 61. g2—f2† f4—e5                                | 67. h5+g6 c2—c1D  |
|                                                 | Opgegeven.        |

<sup>13]</sup> Op e6 had de K moeten gaan [zie noot 7] en na 56 a5—a6†, op e5, gevolgd van e5—f6! Op 56 . . . . e6—f5, zou Wit spelen 57 a6—f6†! en op 56 . . . . c6—c7 of —f7, 57 a6—a7†, K. —6, 58 a7—f7†.

<sup>14]</sup> Terecht geeft Wit op e5 schaan en niet op a4, daar hij zoo lang mogelijk moet trachten den K het overschrijden van de 5de rij te beletten.

<sup>15]</sup> Van hier af heeft Zwart zijn weg gevonden en doet hij de juiste zetten. Wit heeft er lang pret van gehad, zooals hij de tegenpartij verschalkt heeft, maar moest ten slotte toch zwichten. Deze partij biedt van den 43sten zet af, een zeer leerzaam eindspel aan en de stand in het diagram veraanschouwelijkt zou als vraagstuk kunnen voorgesteld worden: Wit is aan den zet, kan Zwart winnen?

### Consultatiepartij No. 1,

gespeeld te Leipzig (in Mei 1884) tusschen

Ad. Roegner.

C. von Bardeleben.

E. Varain.

C. Hofstede de Groot.

R. Klee.

|                                              |                                 |
|----------------------------------------------|---------------------------------|
| 1. e2—e4 e7—e5                               | 8. Lb5+c6 Pe7+c6                |
| 2. c2—c3 d7—d5                               | 9. Pb1—d2 Lf8—e7                |
| 3. Pg1—f3 Pb8—c6                             | 10. K O—O K O—O                 |
| 4. Lf1—b5 f7—f6!                             | 11. Pf3—h4? <sup>3)</sup> d5—d4 |
| 5. Dd1—a4 <sup>1)</sup> Pg8—c7 <sup>2)</sup> | 12. c3+d4 e5+d4                 |
| 6. d2—d3 Lc8—e6                              | Opgegeven <sup>4)</sup>         |
| 7. Lc1—e3 a7—a6                              |                                 |

<sup>1]</sup> De onbeleefdheid jegens de dame wordt hard gestraft.

<sup>2]</sup> Schijnbaar niet goed, daar Lf8 er niet uit kan. Wit wordt echter tot afrulen van Pc6 gedwongen.

<sup>3]</sup> Ook zonder dezen miszet staat Zwart beter.

<sup>4]</sup> De sterkste zet bij eene consultatiepartij.

**Consultatiepartij No. 2,**

gespeeld te Leipzig (Mei 1884) tusschen

C. von Bardeleben.

Ad. Roegner.

C. Hofstede de Groot.

E. Varain.

R. Klee.

- |             |                      |                          |                      |
|-------------|----------------------|--------------------------|----------------------|
| 1. e2—e4    | e7—e5                | 13. Lc1—g5               | Dd8—d5               |
| 2. Pg1—f3   | Pg8—f6               | 14. Pb1—c3               | Dd5+c5 <sup>2)</sup> |
| 3. d2—d4    | Pf6+e4               | 15. Lg5—e3               | Dc5—d6               |
| 4. Pf3+e5   | d7—d5                | 16. Ta1—d1 <sup>3)</sup> | Dd6—e6               |
| 5. Lf1—d3   | Lf8—d6               | 17. Le3—c5!              | Kf8—g8               |
| 6. K○—○     | e7—c5?               | 18. Df5+e6               | f7+e6                |
| 7. Ld3—b5!  | Lc8—d7               | 19. f2—f4                | Pc5—c6               |
| 8. Pe5+d7   | Pb8+d7               | 20. Te1+e6               | h7—h5                |
| 9. d4+c5    | Ld6—c7               | 21. Te6+f6*              | g7+f6                |
| 10. Dd1+d5  | Pe4—f6               | 22. Lb5—c4!              | Kg8—g7               |
| 11. Tf1—e1! | Ke8—f8               | 23. Td1—d7!              | en wint.             |
| 12. Dd5—f5  | Pd7—c5 <sup>1)</sup> |                          |                      |

<sup>1)</sup> Kan slechts met verlies der qualiteit genomen worden.

<sup>2)</sup> Een goed doordacht offer van Wit, zie zet 17.

<sup>3)</sup> Wits aanval is nu onwêrstaanbaar.

**PROBLEMEN.****C. MESSEMAKER to Gouda.**

**Wit.** Ka3, Df6, La8 en b8. Pd. c7 en d2, pion a4, b2, c3 en e5.

**Zwart.** Kc5, Th8, De3, Lc4 en f8, Pd b3 en g2, pion b6 en e6.

In 2 zetten mat.

**Dr. C. J. CORNELIS to Rotterdam.**

**Wit.** Kh4, Dd2, Tg1, Pd. d8 en e7, pion c2, f6 en g5

**Zwart.** Kh7, Th8, Lg8, pion f7, g6, h5 en d4.

In 3 zetten mat.

## EINDSPEL

Winschoten, v. d. Linde.

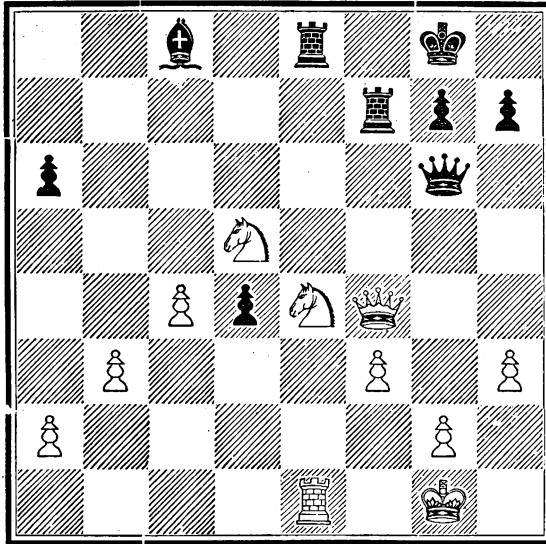
Deventer, Pallas.

Wit.

Zwart.

Stand der partij na den 35en zet.

(Zie pag. 55, kal. 1884.)



Eene nauwkeurige bezichtiging van bovenstaand diagram, toont duidelijk dat wit zonder moeite tot een schijnbaar bevredigend eindspel kan komen. Het paard op e4 behoeft daartoe slechts op f6 schaak den koning! te geven. Dan moet de roch van f7 nemen (bij een anderen zet verliest hij immers roch e8.) Daarop neemt e1+e8! zwart moet met zijn D e8 nemen, waarna wit met paard d5+f6! speelt. Nu neemt zwart g7+f6 en wit vervolgt D+d4 of aldus

36.  $\frac{Pe4-f6!}{Rf7+f6}$  37.  $\frac{Re1+e8!}{Dg6+e8}$  38.  $\frac{Pd5+f6!}{g7+f6}$  39.  $Df4+d4.$

Wit stond dan met dam en 6 pions tegen dam, looper en drie pions. Doch wit vreesde, dat de vijandelijke D en L het zijnen pionnen te kwaad mochten maken en zag ook geen kans, met een dier pionnen dam te halen. Daarom plaatst de witte D zich op h4  
 36  $\frac{Df4-h4}{h7-h6}$  37 Kg1—f2. Nu wil wit tot het eindspel

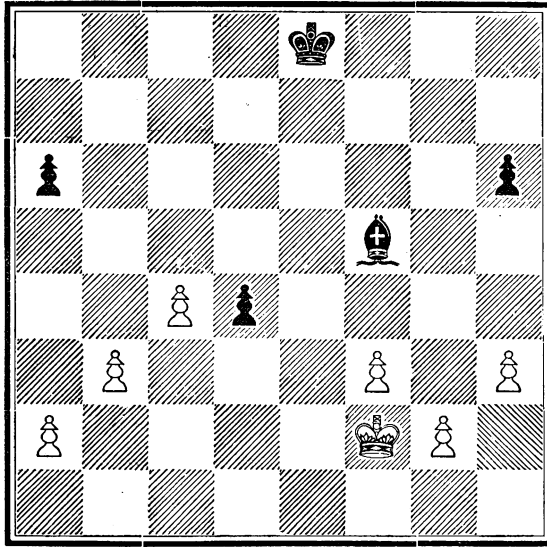
komen, en wint een kostbaar tempo. Ik meen, zwart had gerust 36 h7—h6 kunnen achterwege laten, en dadelijk Lc8—f5 spelen, dan kon wit onmogelijk g1—f2 gespeeld hebben, wijl eene eenvoudige beschouwing leert, dat hij dan paard e4 zou verloren hebben en had wit dan op het eindspel gespeeld in den geest als wij boven zagen, dan stond zijn koning niet zoo voordeelig als nu, daar zwart hem door 36 h7—h6, den tijd geeft om 37 Kg1—f2 te spelen dus  
 37  $\frac{Kg1-f2}{Lc8-f5}$  Nu is wit genoodzaakt tot het eindspel

te komen, maar doet dit nu zóó, dat ook de beide D van het bord verdwijnen, om zich voor remis zeker te stellen, en misschien nog een kansje op winst te behouden. Derhalve: 38  $\frac{Pe4-f6!}{Rf7+f6}$  39  $\frac{Re1+e8!}{Dg6+e8}$  40  $\frac{Dh4+f6}{g7+f6}$   
 41  $\frac{Pd5+f6!}{Kg8-f8}$  42  $\frac{Pf6+e8}{Kf8+e8}$  Het eindspel, dat nu volgt

is zeer interessant. De reden, waarom wit niet kan winnen, ligt in de positie van den zwarten looper en van pion d4, gevoegd bij den eigenaardigen stand der twee andere zwarte pionnen. Uit den stand kan men al dadelijk merken, dat het denkbeeld, als zouden geïsoleerde pionnen krachteloos zijn, niet in alle gevallen van toepassing is. Hier beslissen de verstrooide pionnen het remis en verhinderen wit om dam te halen.



Diagram na den 42en zet.



Wit heeft juist tijd om Lf5—d3 te verhinderen door den koning op e2 te brengen. Hij is dan ook niet meer bezorgd voor zijne pionnen a2, b3, c4 want zwart zoude, om er een van te bemachtigen, zijn looper van de lijn f5—b1 moeten verwijderen en de witte koning zou den gewichtigen pion d4 veroveren. Om nu pion d4 te bevestigen brengt zwart den koning in de nabijheid er van aldus :

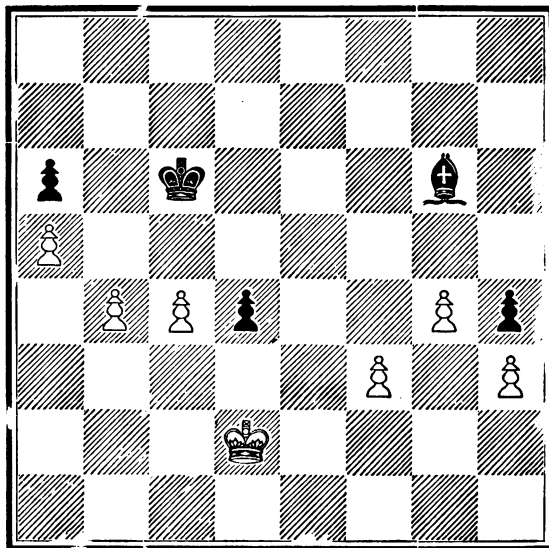
43.  $\frac{\text{Kf2—e2}}{\text{Ke8—e7}}$  44.  $\frac{\text{b3—b4}}{\text{Ke7—d6}}$  45.  $\frac{\text{Ke2—d2}}{\text{Lf5—b1}}$  46.  $\frac{\text{a2—a4}}{\text{h6—h5}}$

De witte pionnen links staan nu in eene linie opgesteld, en door den zet h6—h5 is wit genoodzaakt zijn g-pion een of 2 velden te avanceeren, anders zoude h5 nog een ruit verder gaan om de witte pionnenreeks met een slag tot onwerkzaamheid te doemen. De lezer

zal gemakkelijk inzien, dat het veroveren van den h-pion niet aan de winst van wit zou afdoen, want hij kreeg dan drie verstrooide pions, die alle door den zwarten looper in het dam halen verhinderd zouden worden, wijl ze afzonderlijk de posten f5, g6 en h7 moeten passeren

47  $\frac{g2-a4}{h5-h4}$  48  $\frac{a4-a5}{Kd6-c6}$  49  $\frac{Kd2-e2}{Lb1-c2}$  50  $\frac{Ke2-d2}{Lc2-g6}$   
voor remis verklaard.

Diagram na den 50en zet.



In dezen stand is het spel remis verklaard, wijl wit geen dam kon halen, zwart geen kans zag het spel te winnen. Eene kleine analyse, waarbij van weerszijden de eenige goede zetten gedaan werden, zal dit ophelderen

- |           |        |            |        |
|-----------|--------|------------|--------|
| 51. f3—f4 | Lg6—e4 | 56. c4+b5  | Kd6—c7 |
| 52. f4—f5 | Le4—b1 | 57. f6—f7  | Lg6+f7 |
| 53. f5—f6 | Lb1—g6 | 58. Kd2—d3 | Lf7—e6 |
| 54. g4—g5 | Kc6—d6 | 59. Kd3+d4 | Le6+h3 |
| 55. b4—b5 | a6+b5  | 60. Kd4—e5 | Lh3—f1 |

Als wit het nu toelaat kunnen ze beide een D halen, met ongunstigen stand voor wit.

- |            |        |           |        |
|------------|--------|-----------|--------|
| 61. Ke5—f4 | Lf1—h3 | 63. g6—g7 | Kc7—b7 |
| 62. g5—g6  | Lh3—e6 |           | remis. |

Men zal bij het naspelen vinden dat er van beide zijden de beste zetten zijn gedaan. Er zit voor wit geenerlei winst in. Ik heb in de kritiek dezer partij geene bepaalde fout, door een der partijen begaan, kunnen ontdekken, eene fout n.l. zoo groot, dat daardoor verlies had moeten of kunnen volgen, zelfs is mijn betoog,<sup>1</sup> als zou zwart, door (zet 28) in plaats van f5—f4 te spelen, Re8—e6 te doen, de partij kunnen forceeren, bij nader inzien eene zwakke pleitrede. Ik leg de pen nu neer en meen door het medeelen van deze partij eene bijdrage geleverd te hebben, om de goede rechten van de verdediging van zwart 3 . . . . .

Pg8—f6

aan te toonen.

Wel heeft zwart hierdoor langen tijd eene gedrukte positie, maar toch eene positie, die genoegzame verdedigingskansen schijnt aan te bieden, en dit is voor elke wijze van verdediging voldoende.

Wijl er in den vorigen kalender eenige fouten zijn gesloten in de genoteerde partij, geef ik ze nu nog eens in haar geheel.

<sup>1</sup> Te vinden in de 14e aanmerking pag. 51, kalender 1884.

# 1e Correspondentiepartij

tusschen v. d. Linde, Winschoten en Pallas, Deventer.

## SPAANSCH OPENING.

| Wit.       |        | Zwart.      |         |
|------------|--------|-------------|---------|
| 1. e2—e4   | e7—c5  | 26. Pb5—c3  | Le7—d6  |
| 2. Pg1—f3  | Pb8—c6 | 27. Pf4—d5  | Df7—h5  |
| 3. Lf1—b5  | Pg8—f6 | 28. h2—h3   | f5—f4   |
| 4. o—o     | Pf6+e4 | 29. f2—f3   | Dh5—g6  |
| 5. d2—d4   | Lf8—e7 | 30. Rd1—e1  | Lb7—c8  |
| 6. Dd1—e2  | Pe4—d6 | 31. Pc3—e4  | Ld6—e5  |
| 7. Lb5+e6  | b7+e6  | 32. Ra1—d1  | Le5—d4! |
| 8. d4+e5   | Pd6—b7 | 33. Rd1+d4  | c5+d4   |
| 9. Le1—e3  | o—o    | 34. Da5+c7  | Rd8—d7  |
| 10. Rf1—d1 | Dd8—e8 | 35. Dc7+f4  | Rd7—f7  |
| 11. Pf3—d4 | Pb7—d8 | 36. Df4—h4  | h7—h6   |
| 12. Pb1—c3 | d7—d5  | 37. Kg1—f2  | Lc8—f5  |
| 13. e5+d6  | Le7+d6 | 38. Pe4—f6! | Rf7+f6  |
| 14. De2—f3 | f7—f5  | 39. Re1+e8  | Dg6+e8  |
| 15. Le3—f4 | Ra8—b8 | 40. Dh4+f6  | g7+f6   |
| 16. b2—b3  | De8—d7 | 41. Pd5+f6! | Kg8—f8  |
| 17. Pc3—a4 | Lc8—b7 | 42. Pf6+e8  | Kf8+e8  |
| 18. Pd4—c2 | Pd8—e6 | 43. Kf2—c2  | Ke8—e7  |
| 19. c2—c4  | c6—c5  | 44. b3—b4   | Ke7—d6  |
| 20. Df3—e3 | Rb8—d8 | 45. Ke2—d2  | Lf5—b1  |
| 21. Pa4—c3 | Pe6+f4 | 46. a2—a4   | h6—h5   |
| 22. Pe2+f4 | Rfs—e8 | 47. g2—g4   | h5—h4   |
| 23. De3—d2 | Dd7—f7 | 48. a4—a5   | Kd6—c6  |
| 24. Pc3—b5 | Ld6—e7 | 49. Kd2—e2  | Lb1—c2  |
| 25. Dd2—a5 | a7—a6  | 50. Ke2—d2  | Lc2—g6  |
|            |        |             | Remis.  |

Gespeeld 1883—84.

Dr. T. H. T.

# Partijen uit den Correspondentiewedstrijd

## PAARD-GAMBIT.

| A. J. Hoekwater. Wit.     | E. Gerdes. Zwart.        |
|---------------------------|--------------------------|
| 1. e2—e4 e7—e5            | 16. Pc3—e4 Pb8—d7        |
| 2. f2—f4 e5+f4            | 17. Dd1—d2 Ld6—f4        |
| 3. Pg1—f3 g7—g5           | Het gelukt wit niet.     |
| 4. h2—h4 g5—g4            | 18. Dd2—d1 Lf4—e3!       |
| 5. Pf3—e5 Pg8—f6          | 19. Te1+e3 Gedwongen.    |
| 6. Lf1—c4 d7—d5           | Dh6+e3!                  |
| 7. e4+d5 (gevaarlijk)     | 20. Pe4—f2 Nu zitten     |
| Lf8—d6                    | wit's beide paarden      |
| 8. d2—d4 Pf6—h5           | voorshands vast en zwart |
| 9. K O—O Moeielijke       | heeft de handen ruim.    |
| keus voor wit, want       | Pd7—f6                   |
| wat hij ook doet, bij     | 21. Dd1—d2 De3+d2        |
| de minste onvoorzich-     | Afruilen is voor zwart,  |
| tigheid komt hij in groot | die zooveel voor is,     |
| gevaar. Dd8+h4            | de beste partij.         |
| 10. Lc1+f4 Te haastig     | 22. Pf3+d2 Lg4—h5        |
| daar bijna onvermijde-    | 23. Kg1—h2 Pg3—e2        |
| lijk moest volgen g4—     | 24. c2—c3 Pe2—f4         |
| g3 Beter ware geweest     | 25. Ld3—f5? Pf6+d5       |
| Dd1—e1 Dan was al-        | 26. Pd2—e4 Lh5—g6        |
| thans de L behouden.      | 27. g2—g4 Lg6+f5         |
| g4—g3                     | 28. g4+f5 Kg8—h8         |
| 11. Lf4+g3 Ph5+g3         | 29. Pf2—g4 f7—f6         |
| 12. Tf1—e1 K O—O          | 30. Kh2—g3 Pf4—h5!       |
| 13. Pb1—e3 Lc8—f5         | 31. Kg3—f3 b7—b6         |
| 14. Pe5—f3 Dh4—h6         | 32. Ta1—h1 Pd5—f4        |
| 15. Lc4—d3 Wit beproeft   | 33. d4—d5 Ta8—d8         |
| zijne D los te krijgen,   | 34. e3—c4 Td8—d7         |
| maar raakt slechts te     | 35. b2—b3 Kh8—g7         |
| meer vast, want zwart     | 36. Th1—g1 Kg7—f7        |
| neemt niet maar speelt:   | 37. Pe4+f6 Fijn over-    |
| Lf5—g4                    | legd, jammer maar        |

- |                                             |                                                                       |
|---------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|
| voor wit dat het niet<br>meer helpt. Ph5+f6 | gezien, zijn eenige kans<br>was geweest om met<br>Tf3—e3 te beproeven |
| 38. Pg4—c5! Kf7—e8                          | door te breken, of-                                                   |
| 39. Pe5+d7 Pf6+d7                           | schoon het waarschijn-                                                |
| 40. Kf3+f4 Tf8—f6                           | lijk niet zou zijn gelukt.                                            |
| 41. Tg1—g8! Pd7—f8                          | 47. Ke5—e4 Pg6—h4                                                     |
| 42. Tg8—g7 Tf6—f7                           | 48. Tf3—f2 Ph4+f5                                                     |
| 43. Tg7—g3 Ke8—d7                           | 49. Tf2+f5 Tf7+f5                                                     |
| 44. Kf4—e5 Kd7—e7                           | 50. Ke4+f5 Ke7—d6                                                     |
| 45. a2—a4 a7—a5                             | Wit abandonneert.                                                     |
| 46. Tg3—f3 Pf8—g6!                          |                                                                       |
| Blijkbaar door wit niet                     |                                                                       |

J. d. R. O.

## ONREGELMATIG SPEL.

E. Gerdes. Wit. Dr. H. Heys v. Zouteveen. Zwart.

- |                      |                          |
|----------------------|--------------------------|
| 1. e2—e4 b7—b6       | 18. Ta1—d1 Pf6—d7        |
| 2. d2—d4 e7—e6       | 19. Ph3—g5 Pd7—e5        |
| 3. a2—a3 Lc8—b7      | 20. Df3—h3 h7—h6         |
| 4. Pb1—c3 e7—c5      | 21. Pc3—e4 Fijn          |
| 5. d4—d5 Pg8—f6      | Pe5—g6                   |
| 6. Lc1—f4 e6+d5      | 22. Pe4+d6 Td8+d6        |
| 7. e4+d5 d7—d6       | 23. Pg5—e4 Td6—d7        |
| 8. Lf1—b5! Pb8—d7    | 24. c2—c4 f7—f6          |
| 9. Dd1—f3 Lf8—e7     | 25. Dh3—g3 Wit is krach- |
| 10. Lb5—c6 Zeer goed | tig in zijn aanvallen.   |
| Dd8—b8               | Pg6—e5                   |
| 11. Pg1—h3 a7—a6     | 26. Tf5+f6 Zeer fijn.    |
| 12. K O—O K O—O      | Pe5+c4                   |
| 13. Tf1—e1 Pd7—e5    | 27. Pe4—d6 Pc4+d6        |
| 14. Lf4+e5 d6+e5     | 28. Tf6+d6 Tf8—d8        |
| 15. Lc6+b7 Goed.     | 29. Td6+d7 Td8+d7        |
| Db8+b7               | 30. Dg3—e5 Td7—e7        |
| 16. Tc1+c5 Le7—d6    | 31. De5—f5 Db7—d7        |
| 17. Te5—f5 Ta8—d8    | 32. Df5+d7 Te7+d7        |

- |            |                  |             |                        |
|------------|------------------|-------------|------------------------|
| 33. f2—f4  | g7—g5            | 41. Kg3—h4  | Td7—h7!                |
| 34. f4+g5  | Wit kan          | 42. Kh4—g5  | dit had bij            |
|            | niet beter doen. |             | zet 40 moetengebeuren. |
|            | h6+g5            |             | Th7—g7!                |
| 35. g2—g4  | Kg8—f7           | 43. Kg5—h5  | Tg7—h7!                |
| 36. Kg1—f2 | Kf7—f6           | 44. Kh5—g6  | Th7—h8                 |
| 37. Kf2—g3 | Kf6—e5           | 45. Kg6—g7  | Th8—h4                 |
| 38. h2—h4  | g5+h4!           | 46. d5—d6   | Th4+g4!                |
| 39. Kg3+h4 | Td7—h7!          | 47. Kg7—f7. |                        |
| 40. Kh4—g3 | Th7—d7           |             | Zwart abandonneert.    |

Eene uitmuntende partij. Het goede spel van zwart geeft aan wit's overwinning te meer eer.

J. d. R. O.

De volgende 3 partijen zijn ingezonden door den heer W. Fokkens te Groningen.

#### ENGELSCHE PARTIJ.

- | Winawer. Wit.         | Bird. Zwart.            |
|-----------------------|-------------------------|
| 1. e2—e4              | e7—e5                   |
| 2. Pg1—f3             | Pb8—c6                  |
| 3. c2—c3              | d7—d5                   |
| 4. Dd1—a4.            |                         |
| Naast Lf1—b5 geldt    | 12. Lb5+d7! De7+d7      |
| deze voortzetting als | 13. Db3—c2              |
| de beste.             | 14. a2—a4 Pb6—d5        |
| 4. . . . . f7—f6      | 15. b2—b4 Pd5+e3        |
| 5. Lf1—b5             | Pg8—e7                  |
| 6. d2—d3              | Lc8—d7                  |
| 7. e4+d5              | Pe7+d5                  |
| 8. Da4—b3             | Pd5—b6                  |
| 9. Lc1—e3             | Lf8—d6                  |
| 10. Pb1—d2            | Dd8—e7                  |
| 11. o—o               | Pc6—a5                  |
| Deze zet geschiedt om | 17. d3—d4 e5+d4         |
| de korte rochade mo-  | Beter was Ra8—e8,       |
|                       | waardoor pion e3 in     |
|                       | zijn ongunstige positie |
|                       | moet blijven.           |
|                       | 18. e3+d4 Ra8—e8        |
|                       | 19. b4—b5 Pc6—e7        |
|                       | 20. Dc2—b3! Kg8—h8      |
|                       | 21. Ra1—c1 Pe7—g6       |

22. Pd2—e4 b7—b6  
geschiedt wel alleen om  
a4—a5 te verhinderen.
23. c3—c4 Re8—e7  
Om de kasteelen te  
verdubbelen.
24. c4—c5 Ld6—f4
25. g2—g3 Lf4—h6
26. d4—d5 Rf8—e8  
Zwart heeft zijn doel,  
om de kasteelen te ver-  
dubbelen, bereikt. Wel  
is zijn koningslooper  
teruggedrongen, maar  
hij is toch wel in staat  
zich te verdedigen.
27. c5—c6 Dd7—d8  
(Op Dd7—g4 kon wit  
met voordeel 28 Pe4—  
f2 spelen, want Dg4—  
h5 kan niet wegens  
g3—g4.)
28. Db3—d3 Pg6—c5
29. Pf3+c5 Re7+c5
30. g3—g4. Er dreigde  
f6—f5, waardoor wit  
een stuk zou verliezen.
30. . . . . Re5+d5?  
Een fout, die de partij  
kost. Zwart moest, in over-  
eenstemming met het tot  
nu toe consequent doorge-  
zette plan, met Dd8—e7  
voortgaan. Zukertort meent  
ten onrechte deze zet met  
31 d5—d6 te kunnen weer-  
leggen en laat op c7+d6;  
32 Pe4+d6 Re5+c1; 33  
Pd6+e8 De7+e8; 34  
c6—c7 zwart met Lh6—e3!  
antwoorden. Veel beter is  
echter Lh6—f4, waardoor  
zwart minstens remis af-  
dwingt. Nadat zwart echter  
Re5+d5 heeft gespeeld,  
wint wit door eene schoone  
combinatie.
- Deze te vinden, geven  
we als opgave.

## SPAANSCH E PARTIJ.

## X. Wit.

1. e2—c4 e7—c5  
2. Pg1—f3 Pb8—c6  
3. Lf1—b5 a7—a6  
4. Lb5—a4 Pg8—f6  
5. d2—d3 d7—d6  
6. c2—c3 Lf8—e7  
7. h2—h3 o—o  
8. Dd1—e2 b7—b5

## Y. Zwart.

9. La4—c2  
(Lb3 schijnt beter, na  
9 . . . . . Le6 gevolgd  
door d3—d4.)
9. . . . . d6—d5
10. d3—d4 e5+d4
11. e4—e5 d4—d3



Vele variaties zijn hier mogelijk; de gedane zet schijnt de meest voldoende.

12. L+p Pf6—d7  
13. Lc1—f4 Rf8—e8  
14. e5—e6

De eenige manier om dit zwakke pionnetje te redden.

14. . . . . Le7—f6  
15. e6+f7! K+p  
16. Lf4—e3 Pd7—e5  
17. o—o

(Op 17Pb1—d2 zou met succes gevolgd zijn:

17. P+L! en

18. . . . . d5—d4)

17. . . . . g7—g6

18. Pf3—g5?  
(Ongezonder, beter P b1—d2.)

18. . . . . Kf7—g7  
Zwart mag het paard niet nemen, wegens het volgende L+L enz.

19. f2—f4 P+L

20. D+P Lc8—f5

21. Dd3—d2 d5—d4

De beslissende zet.

22. Le3—f2 d4—d3

23. Lf2—e3 Pc6—a5

24. Pb1—a3 b5—b4

Wit abandonneert.

### VOORGAAFPARTIJ.

Tschigorin geeft Nolde pion en zet voor.

Nolde.

Tschigorin

(zonder pion f7)

Wit.

Zwart.

1. e2—e4 d7—d6

2. d2—d4 g7—g6?

Zwak; de beste voortzetting is hier 2 . . . .  
Pg8—f6.

3. f2—f4 Lf8—g7

4. Pg1—f3 Pg8—f6

5. e4—e5 Pf6—d5

6. c2—c4 Pd5—b6

7. Pb1—c3 Lc8—g4

8. Lc1—e3 o—o

9. h2—h3  
9Lf1—e2 is verkieslijker.

9. . . . . L+P

10. D+L d6+e5

11. d4+e5 Lg7+e5?

Deze geniale? dolle-manszet doet onmiddelijk de partij verloren gaan. Was er gespeeld 11 . . . P b8—c6, dan stond de partij zoo veilig, als men in dit stadium bij voorgift van pion en zet kan verwachten.

12. Ra1—d1 L+P!

- Als de dam zich had verplaatst, was gevolgd  
 13 c4—c5 en 14 D f3—d5! met verlies van den Looper.
- |                      |                                           |
|----------------------|-------------------------------------------|
| 13. b2+c3 Dd8—c8     | 16. Ld4! had zwart ge-<br>antwoord e7—e5. |
| 14. c4—c5 Pb6—d7     | 16. . . . h7—h6                           |
| 15. Lf1—c4! Kg8—g7   | 17. f4—f5 c7—c6                           |
| 16. Lc4—e6*          | 18. Df3—f4 g6—g5                          |
| Goed gespeeld! Op 16 | 19. Df4—d4! Kg7—h7                        |
|                      | 20. h3—h4 Dc8—c7                          |
|                      | 21. h4+g5 De7—g3!                         |
|                      | 22. Ke1—f1 zw. aband.                     |

## SPAANSCH PARTIJ.

Gespeeld 24 Mei 1884 te Groningen.

Wit. V . . . n. Zw. C. P. Hofstede de Groot.

Zwart geeft den Dame—toren voor.

Neem Ta8 van het bord.

- |                  |                                 |
|------------------|---------------------------------|
| 1. e2—e4 e7—e5   | 12. Tf1—e1 Pf6—g4               |
| 2. Pg1—f3 Pb8—c6 | 13. Pc3—d1 Lb4—c5               |
| 3. Lf1—b5 a7—a6  | 14. Kg1—h1 Dd8—f6               |
| 4. Lb5—a4 f7—f5  | 15. Pf3—g1 Df6—h6               |
| 5. Pb1—c3 Pg8—f6 | 16. g3+f4 <sup>1)</sup> Lh3—g2! |
| 6. d2—d3 Lf8—b4  | 17. K+L D+h2!                   |
| 7. Lc1—d2 d7—d6  | 18. Kg2—f1 Dh2—h4               |
| 8. L+P! P+L      | 19. Ld2—e3 <sup>2)</sup> e5+f4  |
| 9. Dd1—e2 o—o    | 20. L+L f4—f3                   |
| 10. o—o f5—f4    | 21. P+f3 Dh4—h1!                |
| 11. g2—g3 Lc8—h3 | 22. Pf3—g1 Pg4—h2               |
- mat.

<sup>1)</sup> Indien Zwart met zijn Paard den Looper neemt, wordt het Paard door de Dame genomen en Wit verliest zijne Dame tegen twee officieren door

|           |         |
|-----------|---------|
| 17. f2—f3 | 18. D+L |
| Lc5—f2    | P+D     |

<sup>2)</sup> Als Zwart in plaats van den Looper het Paard op e3 brengt, volgt Pg4—h2! en 20 T+f4, waarna het Paard van e3 naar d1 terug moet en het onmiddelijk mat (21 Tf4—g4!) alleen door opoffering der Dame, gevolgd door een ontredderd spel, te voorkomen is.

J. D. B. Dr. C. P. Hofstede de Groot.  
Zwart geeft Ta8 voor.

Wit.

Zwart.

- |                                |                                  |
|--------------------------------|----------------------------------|
| 1. e2—e4 e7—e5                 | 10. Dd1—e2 beter h2—h3           |
| 2. Lf1—c4 Pg8—f6               | 10. . . . Lc8—g4                 |
| 3. Pb1—c3 c7—c6                | 11. ○—○ Lf8—c5                   |
| 4. d2—d3 b7—b5                 | 12. Lc1—g5 h7—h6                 |
| 5. Lc4—b3 a7—a5                | 13. h2—h3? h6—h5*                |
| 6. a2—a4 b5—b5                 | 14. h3+g4? h5+g4                 |
| 7. Pc3—a2 beter P—e2<br>of b1. | 15. Pf3+e5 Pc6—d4                |
| 7. . . . d7—d5                 | 16. De2—e1 Pf6—e4*               |
| 8. e4+d5 c6+d5                 | 17. Lg5+d8 Pe4—g3                |
| 9. Pg1—f3 Pb8—c6               | 18. Pe5—g6 <sup>1)</sup> Pd4—e2! |
|                                | 19. De1+e2 Pg3+e2†               |

<sup>1)</sup> Neemt wit g3 om het mat op h1 te voorkomen, dan volgt P d4—f3†.

## PROBLEMEN.

**W. J. L. VERBEEK te Wijk bij Duurstede.**

Wit. Kg2, Df8, Tb1 en d3, Pd. b5, pion b7, e5, f6 en h3.

Zwart. Ke2, Ta7, Lg5, Pd. a4 en e4, pion c3, d7, e3, e6 en h5.

In 4 zetten mat.

**H. BULTEMA te Zuidbroek.**

Wit. Kb3, Tc2 en e4, Lg3, Pd. c6.

Zwart. Kd5.

In 3 zetten mat.

**Schaakscherts van E. H. E. van WOELDEREN te Rotterdam.**

Wit. Ka2, Da3, Ta5 en c4, Lc3, Pd.a4 en c5, pion b2, f5, g3, g4, g5 en h5.

Zwart. Kc2, Dg2, pion d3, e3, e4 en f3.

Wit speelt en maakt in één zet mat.

## IN MEMORIAM.

Prof. dr. C. P. Hofstede de Groot is ons ontvallen door den onverbiddelijken dood, die hem in den nog krachtigen leeftijd van 55 jaren wegrukte. Getrouw medewerker van onzen schaakkalender, gelukkig beoefenaar van dat edele spel, een van de sterkste Nederlandsche schakers, verdient hij meer dan menig een woord van hulde, zijner nagedachtenis gewijd.

Reeds op prillen leeftijd leerde zijn vader, professor dr. P. Hofstede de Groot, hem de eerste regels van het schaakspel en spoedig was hij zijn leermeester over het hoofd gegroeid. Dit is zeker, dat hij als student alle zijne tegenstanders sloeg. Hij speelde veel met Lunsingh Meijer, naderhand predikant in Assen, met Mr. Eekhout, met dr. Baehr, met den toenmaligen student, het naderhand zoo beroemde kamerlid, Mr. S. van Houten, met Mr. Cremers, naderhand minister e.a.

In het laatst van 1854 werd er een schaakwedstrijd gehouden tusschen Groninger studenten, waaraan door 32 student-schakers werd deelgenomen; de Groot sloeg al zijne tegenstanders en kreeg den 1sten prijs, terwijl van Houten, die twee achtereenvolgende spellen tegen hem verloor, den tweeden prijs behaalde. Naderhand vinden wij hem terug in Wirdum (prov. Gron.), waar hij in dr. N. Rutgers van Uithuizen een waardigen tegenstander vond. Van Dwingeloo uit, waar hij naderhand metterwoon gevestigd was, zijn mij geene berichten geworden, maar beroepen als predikant te Kampen, vinden wij hem weer als de ziel en sterkste speler van het schaakgezelschap „Palamedes,” 't welk o.a. eenige correspondentie-partijen met „Gouda” speelde, waaraan buiten hem nog deelnamen de h.h. Belmer, dr. J. W. de Groot, Oudedijk, Haaremans en Hensiware.

Dadelijk bij de oprichting van den Ned. Schaakbond sloot hij zich daarbij aan en nam aan den 1en schaakwedstrijd deel in 's Gravenhage, 1873, waar hij van

12 medestrijders den 3en prijs behaalde, een schaak-tafeltje met de werken van Staunton. Na dien tijd heeft hij nooit weder deelgenomen aan den jaarlijkschen wedstrijd van den Ned. Bond. Doch voor zooverre zijne bezigheden het vergunden, zocht hij hier en daar de Ned. schakers op, hetzij in de witte sociëteit, in den Haag, of in het leeskabinet te Rotterdam, of in eene der schaaklocalen te Amsterdam, waar hij beurtelings met de Vogel, prof. Baehr, Dupré en anderen menige lans brak; ook de heeren Blank te Gouda, ter Haar te IJsselstein en ds. C. P. de Groot maakten kennis met zijn schaaktalent. Ook ondergeteekende had het genoegen eenige partijen met hem te spelen, waaronder ééne correspondentie-partij, die, met het Schotsche gambiet begonnen, door hem op eene schitterende wijze werd gewonnen. Voor het bord heb ik van de drie partijen slecht ééne kunnen winnen. Ook met de schaak-matadors prof. Anderssen en Zukertort maakte hij op het schaakbord kennis. In het kort, er zullen weinig Nederl. schakers zijn, die met een grooter aantal personen in hun leven den edelen strijd op het bonte ruitenveld hebben gestreden.

Dat hij met zijnen zoon, den lit. student te Groningen, menige partij voor het bord en per correspondentie speelde, behoeft geen betoog.

Zijn stijl als schaker was schitterend. Hij had niets van een schaakschuiver. Goed vertrouwd met de theorie van het spel, was hij er geen slaaf van, ja hij hield er van zijn vijand door ontheoretische zetten in de war te brengen. Hieraan dankte hij menige overwinning, maar tegen sterke spelers ook menig verlies. Steeds zocht hij naar schoone combinatiën. Ik herinner mij nog eene partij van hem, waarin ik hem mat hoopte te zetten in drie of vijf zetten, in die bekende positie, waar men, door geopend dubbel schaak met paard en dam en opoffering der dam op g8, met het paard op f7 een verstikt mat geeft. „Zie oom,” zeide hij tegen

dr. C. H. van Herwerden, onzen gastheer en wederzijdschen oom, „nu zou Tresling mij in drie zetten mat kunnen geven, maar mijne batterij komt eerder in werking, dan de zijne, ik annonceer mat in 4 zetten.” En zoo gebeurde het, zeer tot mijne teleurstelling.

Door hem gespeelde partijen zijn er verschillende geplaatst in Sissa, in den Noordelijken Schaakkalender, ook enkelen in de Deutsche Schach-Zeitung. Hij scheen niet tot de vrienden van de redacteurs van Sissa te behooren. Zijne partijen werden scherp gekritiseerd, en men vond schaars een woord van lof. Dat ziet men meer. De Deutsche Schach-Zeitung is ook karig in het bewierrooken van den genialen Blackburne.

Partijkritiek was hem toevertrouwd, men denke aan de vele door hem in de Prov. Gron. Courant gekritiseerde meesterpartijen, o.a. die, welke onder den titel „De schakers in Londen” zoo menig schitterende partij demonstreerden, en de schoonheden en feilen er van in een helder licht stelden.

Prof. de Groot was eene aangename verschijning. Vriendelijk, wellevend, tot scherts gezind. Hij was een dier enkele schakers, die zich onder verlies volkomen bezat, en nooit zijn tegenstander door lach of triomphkreeten, na eene overwinning, onaangenaam aandeed. Hij bleef altijd de echt humane mensch.

Nooit maakte hij van schaken een levensdoel. Het bleef bij hem altijd een geestesgenot en uitspanning door inspanning. Een plotselinge dood trof hem te midden van een werkzaam leven. Korte dagen voor dat ongeval zag ik hem voorbij rijden, buiten op den tram staande. Hij groette mij, op die innemende wijze, hem geheel eigen. Ik zag hem niet weer. In hem verloor het noorden een geniaal, talentvol schaker, de kalender een ijverig medewerker. R. I. P.

WINSCHOTEN, 1 Nov. 1884.

Dr. T. HAAKMA TRESLING.

## EINDSPEL

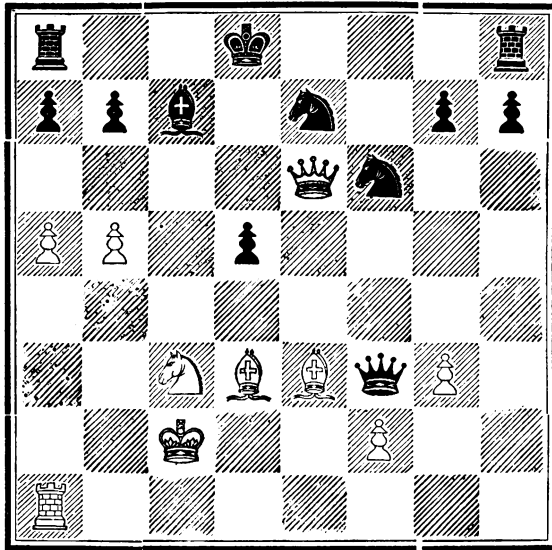
GESPEELD

den 15 Maart 1884 te Groningen.

Th1 was voorgegeven.

Stand der partij na den 16en zet.

Zwart. V . . . . . n.



Wit. C. P. Hofstede de Groot.

Wit speelt 17 b5—b6. Zwart neemt b6 met a7 en wit zet in 9 zetten mat.

Zwarts lange rokkade is reeds verbeurd.

16 Maart 1883.

C. Hofstede de Groot.

C. P. Hofstede de Groot.

Wit.

Zwart.

1. d2—d4 f7—f5
2. b1—c3 g8—f6
3. c1—g5 f6—e4
4. c3+c4 f5+e4
5. e2—e3 b8—c6
6. f1—c4 d7—d5
7. c4—b3 c8—f5
8. g1—e2 h7—h6
9. g5—h4 g7—g5
10. h4—g3 c6—a5
11. c2—c3 e7—e6
12. g3—e5 h8—g8
13. e2—g3 f5—g6
14. d1—g4 g6—f7
15. b3—c2 f8—d6
16. f2—f4? a5—c4

17. e5+d6 c4+c3
  18. c2—a4! c7—c6
  19. g4—e2 d8+d6
  20. f4+g5 d6—f4
  21. g5+h6 0—0—0
  22. h6—h7 g8—g7
  23. e2—f2 f4—h6
  24. h2—h4 g7+h7
  25. g3—f1 e3—c4
  26. a4—b3 e4—e3
  27. f2—g3 d8—g8
  28. g3—h3 h6—f4
  29. b3+c4 f4—f2!
- en wint.
- bij h3—f3 houdt wit het  
nog lang vol.

De volgende 2 partijen zijn gespeeld in den laatsten September-wedstrijd te Groningen. Daar de toen gespeelde partijen, op een enkele uitzondering na, niet zijn opgeteekend, kunnen er niet meer van medegedeeld worden.

## SCHOTSCH E PARTIJ.

Wit. R. Heeren.

T. Fennema. Zwart.

1. e2—c4 e7—e5
  2. Pg1—f3 Pb8—c6
  3. d2—d4 e5+d4
  4. Pf3+d4 Lf8—c5
  5. Lc1—c3 Dd8—f6
- Goede zet.
6. c2—c3 Pg8—e7
  7. Pd4—c2 Lc5+e3
  8. Pc2+c3 d7—d6
  9. Lf1—b5 Lc8—d7

- Minder goed, indien  
Zwart reeds van plan  
was te laten volgen  
K ○—○, daar hij  
door dezen zet voor-  
eerst zich zelf het ge-  
bruik van Pc6 belet.  
Van dit oogenblik af  
krijgt dan ook het spel  
van Zwart iets gedruks.
10. K ○—○ K ○—○



11. f2—f4 e7—g6  
Zwart moet voor  
zijne D. den terug-  
tocht openstellen, daar  
hij den volgenden zet  
van Wit verwacht.
12. Pe3—d5 Df6—d8
12. Pb1—d2 Wit ontwik-  
kelt zijn spel steeds  
meer.
- a7—a6
14. Lb5+c6 Ld7+c6
15. Pd5—e3 b7—b6
16. Dd1—f3 Toch ge-  
waagd bij opvolgend  
f7—f5. Zwart echter  
doet anders.
- Lc6—d7
17. Kg1—h1 c7—c5
18. b2—b3 Dd8—b6
19. Pe3—f5 Ld7+f5
20. e4+f5 Pg6—e7
21. f5—f6 Wit heeft  
een pion voor het ver-  
zwakken van Zwarts  
positie over.
- g7—f6
22. Df3—g2! Kg8—h8
23. f4—f5 Tf8—g8
24. Dg4—h4 d6—d5
25. Ta1—c1 Ta8—e8
26. Tf1—f3 Tg8—g7
27. Tf3—e3 Db6—d6
28. Te1—e2 Wit zet met  
kracht den aanval voort  
dien Zwart niet zal  
kunnen weerstaan.
- Tg7—g8
29. Dh4—e1 Tg8—g5  
Om toch iets terug  
te krijgen.
30. Te3+c7 Te8+c7
31. Te2+c7 Tg5+f5
32. Te7+f7 Dd6—e5
33. De1—h4 h7—h5
34. h2—h3 De5—e2
35. Pd2—f3 Zwart aban-  
donneert.
- Wit heeft krachtig ge-  
speeld en steeds elke po-  
ging tot verdediging van  
Zwart verhinderd.
- J. d. R. O.

## ITALIAANSCH E PARTIJ.

Wit, v. Nouhuys.

1. e2—e4 e7—e5
2. Pb1—c3 Lf8—c5
3. Pg1—f3 Pb8—c6
4. Lf1—c4 Pg8—f6
5. Pf3—g5 K o—o
6. K o—o d7—d6
7. Kg1—h1 a7—a6

R. Heeren, Zwart.

8. Pc3—a4 b7—b5
9. Pa4+c5 b5+c4
10. Pc5—a4 Veel goeds  
heeft dat paard voor  
wit nog niet uitgewerkt  
en staat daar nu vrij  
wat geïsoleerd.

- Pc6—d4  
 11. Dd2—d3 Pd4—e6  
 12. f2—f3 Pe6—f4  
 Nu raakt Pg5 van  
 Wit zeer beklemd.  
 't Ware toch maar  
 beter geweest als daar-  
 mede, den vorigen zet,  
 Pe6 van Zwart ge-  
 nomen was.  
 13. Lc1+f4 e5+f4  
 14. d3+c4 Pf6—h5  
 15. Pg5—h3 Dd8—h4  
 Voorzichtig gespeeld.  
 16. Tf1—g1 Pion f4  
 staat wit leelijk in den  
 weg.

- Maar waarom niet  
 Tf1—e1 gespeeld?  
 Ph5—g3!  
 17. h2+g3 f4+g3  
 18. Dd1—f1 Het eenigste  
 goeds wat er gedaan  
 kon worden.  
 f7—f5  
 19. f3—f4 Dit kan ook  
 al niet veel helpen.  
 f5+e4  
 20. Ta1—e1 Lc8—b7  
 21. f4—f5 e4—e3  
 waarmede zwart in hoog-  
 stens 4 zetten mat geeft.

J. d. R. O.

## ITALIAANSCH E PARTIJ.

Wit, H. Asman.

1. e2—e4 e7—e5  
 2. f1—c4 g8—f6  
 3. b1—c3 f8—c5  
 4. g1—f3 d7—d6  
 5. h2—h3 <sup>1)</sup> o—o  
 6. d2—d3 c8—e6  
 7. c4—b3 c7—c6  
 8. c1—g5 b8—d7  
 9. c3—a4 c5—b6  
 10. <sup>2)</sup> o—o d6—d5  
 11. c4+d5 c6+d5  
 12. a4+b6 d8+b6  
 13. g5+f6 g7+f6 <sup>2)</sup>  
 14. f3—f4 g8—h8  
 15. d1—f3 <sup>3)</sup> f8—g8

T. Fennema, Zwart.

16. a1—e1 g8—g5  
 17. g1—h1 a8—g8  
 18. f1—g1 d5—d4  
 19. f3—e2 d7—c5  
 20. h4—f3 g5—h5  
 21. b3+e6 <sup>4)</sup> c5+e6  
 22. f3—h2 e6—f4  
 23. e2—f3 g8—g6  
 24. h2—g4 b6—e6  
 25. e1—c4 <sup>5)</sup> g6+g4  
 26. h1—h2 <sup>6)</sup> g4+g2! <sup>7)</sup>  
 27. g1+g2 h5+h3!  
 28. f3+h3 e6+h3!  
 29. h2—g1 h3+g2  
 mat.

<sup>1)</sup> Krenterig.<sup>2)</sup> Goed en aanvallend.

<sup>3)</sup> g1—h1 was ongetwijfeld beter. De Dame op f3 is bepaald slecht en belet alle ontwikkeling voor wit. Wilde wit toch de D spelen, dan was e2 of h5 beter plaats.

<sup>4)</sup> f3+d4 zou wit geheel uit zijn benauwdheid verlost hebben.

<sup>5)</sup> Dit doet de partij terstond verliezen. Door f3+f4 had zij nog eenigen tijd gerekt kunnen worden.

<sup>6)</sup> De Koning alleen kan het vaderland ook al niet redden.

<sup>7)</sup> De kortste weg. Het mat in 4 zetten kan niet afgewend worden.

R. H.

Eenige heeren van Harlingen. T. Fennema en B. Kuipers.

Wit.

1. e2—e4 e7—e5
2. d2—d4 c5+d4
3. d1+d4 b8—c6
4. d4—a4 <sup>1)</sup> f8—c5
5. c2—c3 d7—d6
6. h2—h3 <sup>2)</sup> c8—d7
7. a4—c2 d8—e7
8. f1—e2 g8—f6
9. e2—f3 <sup>3)</sup> d6—d5
10. c1—g5 d5+e4
11. g5+f6 g7+f6
12. c2+e4 c6—e5
13. g1—e2 f6—f5

Zwart.

14. e4+b7 e5—d3! <sup>4)</sup>
  15. e1—d2 a8—d8
  16. e2—d4 o—o <sup>5)</sup>
  17. b2—b3 <sup>6)</sup> d3+f2
  18. h1—f1 <sup>7)</sup> f8—e8 <sup>8)</sup>
  19. b7—ab <sup>9)</sup> e7—e3!
  20. d2—c2 c5+d4
  21. a6—c4 <sup>10)</sup> d4—f6
  22. c2—b2 <sup>11)</sup> f2—d3!
  23. b2—c2 d7—e6
  24. c4—b5 f6—g5
- Wit geeft verloren.

<sup>1)</sup> Beter is d4—d1. Op a4, dat meermalen gespeeld wordt, komt de Dame altijd slecht te staan.

<sup>2)</sup> Een verloren zet f1—b5 was aangewezen.

<sup>3)</sup> Wit is thans reeds in de ontwikkeling ver ten achteren.

<sup>4)</sup> Flink gespeeld.

<sup>5)</sup> Uitmuntend.

<sup>6)</sup> Wit kan het Pd niet nemen, wegens d8—b8, gevolgd door b8+b2.

<sup>7)</sup> Beter schijnt h1—e1.

<sup>8)</sup> Zwart laat geen tijd verloren gaan.

<sup>9)</sup> Waarom den Koning niet uit die gevaarlijke stelling en naar c2 gebracht? Dan was er gelegenheid het Pd naar d2 te brengen en den toren al vrij te krijgen.

<sup>10)</sup> Eenvoudig den looper nemen, ware nu 't verkieselijkst geweest. De Dame op c4 redt de partij toch niet.

<sup>11)</sup> Op b1—d2 zou nu volgen d7—e6.

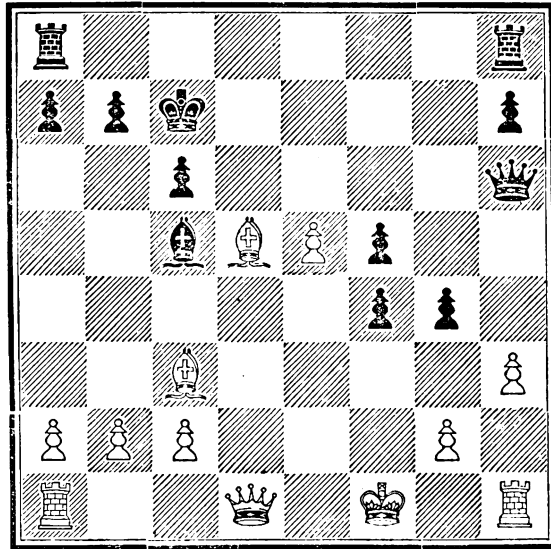
R. H.

30 April 1884.

## RAADSHEER-GAMBIT.

C. E. A. Dupré, Wit. E. H. E. van Woelderen, Zwart.

- |           |        |            |                      |
|-----------|--------|------------|----------------------|
| 1. e2—e4  | e7—e5  | 11. c1—d2  | b8—d7                |
| 2. f2—f4  | e5+f4  | 12. d2—e1  | f7—f5                |
| 3. f1—c4  | d8—h4† | 13. h2—h3  | g4+f3                |
| 4. e1—f1  | c7—c6  | 14. e2+f3  | h5—h6                |
| 5. b1—c3  | g8—f6  | 15. f3—h5† | e8—d8                |
| 6. g1—f3  | h4—h5  | 16. h5—f3  | d7+e5! <sup>1)</sup> |
| 7. e4—e5  | d7—d5  | 17. d4+e5  | f8—c5†               |
| 8. c4—e2  | f6—e4  | 18. g1—f1  | e4+c3 <sup>2)</sup>  |
| 9. f1—g1  | c8—g4  | 19. e1+c3  | g5—g4 <sup>3)</sup>  |
| 10. d2—d4 | g7—g5  | 20. f3+d5  | d8—c7                |



- |                         |                     |                          |                      |
|-------------------------|---------------------|--------------------------|----------------------|
| 21. e5—e6 <sup>4)</sup> | h8—d8 <sup>5)</sup> | 25. d1+d4†               | b6—a6 <sup>9)</sup>  |
| 22. c3—e5†              | c7—b6 <sup>6)</sup> | 26. b2—b4                | a5+b4 <sup>10)</sup> |
| 23. c2—c4               | a7—a5 <sup>7)</sup> | 27. a1—b1                | f4—f3 <sup>11)</sup> |
| 24. e5—d4               | c5+d4 <sup>8)</sup> | 28. g2+f3 <sup>12)</sup> | c6+d5                |

|                          |                       |                           |            |
|--------------------------|-----------------------|---------------------------|------------|
| 29. b1+b4                | h6—c1†                | 33. d4+c4                 | f5+c4†     |
| 30. f1—g2 <sup>13)</sup> | g4+f3†                | 34. f3—e3                 | a6—a5      |
| 31. g2—f2                | c1—c2†                | 35. h1—b1                 | en na vele |
| 32. f2+f3                | c2—c4† <sup>14)</sup> | zetten door wit gewonnen. |            |

<sup>1)</sup> De aanval hierdoor verkregen rechtvaardigt het offer, maar zwart had beter moeten vervolgen.

<sup>2)</sup> Wit dreigde 19 f3+c4, f5+c4, 20 c3+c4; maar zwart mocht dit paard, dat zoo uitstekend staat niet ruilen. Door 18 . . . d8—c7 had hij naar mijne meening het betere spel verkregen.

<sup>3)</sup> Voortzetting der combinatie ingeleid bij den 16 zet.

<sup>4)</sup> Wit kon niet goed den Rdsh. terugtrekken, wegens 21 . . a8—d8, gevolgd van 22 . . . f4—f3, 23 g2+f3, g4+h3! enz.

<sup>5)</sup> Op 21 . . . c6+d5 had kunnen volgen 22 d1+d5, c5—d6 of —e3, 23 c3+h8, a8+h8, 24 d5+f5 of a1—d1, met de qualiteit meer.

<sup>6)</sup> Na 22 . . . c7—c8, 23 d1—d3, d8+d5, 24 d3+f5; of 23 . . h6—h4, 24 g2—g3, f4+g3, 25 d3+g3, h4+g3, 26 e5+g3, d8+d5, 27 h3+g4 staat wit in beide gevallen goed.

<sup>7)</sup> Op 23 . . . c6+d5, zou mat in 3 zetten zijn gevolgd, door 24 d1—b3† enz.

<sup>8)</sup> Op 24 . . . c6+d5 wint wit den Rdsh. terug, door 25 d1—b3† enz.

<sup>9)</sup> Bij 25 . . . b6—c7, wint wit door 26 d4—e5†, waarna de Rdsh. vrij komt.

<sup>10)</sup> Het is aardig hoe wit den Rdsh. staande houdt, ook nu kan de pion hem niet nemen, wegens 27 b4—b5† mat.

<sup>11)</sup> Een poging om remise te verkrijgen; bij 27 . . . c6+d5, 28 b1+b4, b7—b5, 29 d4—c5, is zwart verloren.

<sup>12)</sup> Veel sterker ware 28 b1+b4 geweest. Op 28 . . . f3+g2† (28 . . . h6—c1†, 29 f1—f2, c1—c2†, 30 f2—g3, c2+g2†, 31 g3—h4!) kon dan volgen: 29 f1+g2, g4+h3†, 30 g2—h2, b7—b5, 31 c4+b5†, c6+b5 (als 31 . . . a6—b7, dan 32 d5+c6† enz.), 32 d5—b7†, a6+b7 (als 32 . . . a6—a5, dan 33 b4—a4†, b5+a4, 34 d4—c5† mat) 33 b4+b5† en volg. zet mat; of wel 29 f1—e2, h6+e6†, 30 e2—d2, e6+d5, 31 c4+d5, d8+d5, 32 d4+d5, c6+d5, 33 h1—b1 en wint.

<sup>13)</sup> Beter ware geweest 30 f1—f2, g4—g3†, 31 f2—g2, c1—c2†, 32 g2+g3, f5—f4 of d8—g8†, 33 g3—h4 en wint in weinig zetten.

<sup>14)</sup> Het beste. Na 32 . . . b7—b5, 33 b4+b5, a8—b8, 34 h1—b1, b8+b5, 35 b1+b5, d8—d6, 36 e6—e7, d6—e6 of g6, 37 e7—e8D., kan Zwart eenige keeren schaak geven, maar niet zich redden.

C. E. A. D.

## PROBLEEM

van een Indiër (geboren Muzelman) en leermeester in het schaken.

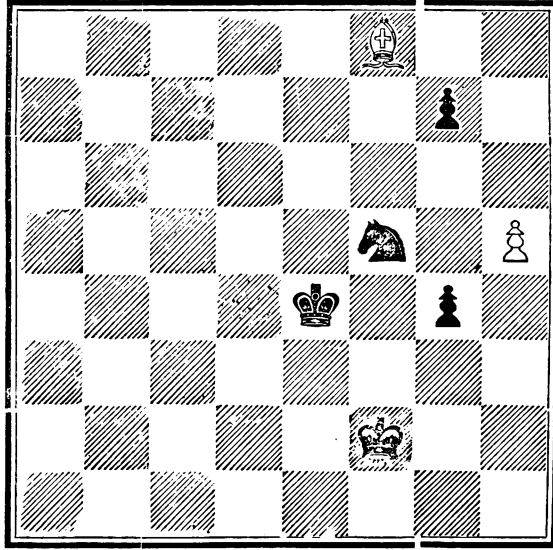
(Ingezonden door den heer C. E. A. Dupré te Rotterdam.)

**Wit.** Kb2, Lf3, Pd. d3 en g4, p. b3, c2 en e4.

**Zwart.** Kd4. In 5 zetten mat.

## EEN FIJN EINDSPEL.

De derde match-partij tusschen de heeren G. Mackenzie en Max Judd, gespeeld te St. Louis in 1881, — uitslag M7, J5, onbeslist 1, — stond na den 49sten zet van J (wit) aldus:



Wit had het laatst den Rdsh. op f8 gespeeld, dreigende door het nemen van g7 remise te maken, of, als het Paard den Rdsh. nam, door h5—h6 zelfs te winnen. Die fijne zet werd echter even geestig beantwoord door zwart, die het spel als volgt besliste:

49. . . . . g4—g3† | 50. f2—g1 e4—f3

(Bij 50 f2—g2, kan zwart den pion tegenhouden door

50. . . . . e4—f4

51. f8+g7 f5+g7

52. h5—h6 g7—f5

53. h6—h7 f5—h4† en

54. . . . . h4—g6)

|               |        |           |         |
|---------------|--------|-----------|---------|
| 51. f6+g7     | f5+g7  | 56. f1—e1 | g2—g1D† |
| 52. h5—h6     | g7—f5  | 57. e1—d2 | g1—c1†  |
| 53. h6—h7     | f5—d4  | 58. d2—d3 | c2—f4†  |
| 54. h7—h8D    | d4—e2† | 59. d3—d4 | c1—a1†  |
| 55. g1—f1'tb. | g3—g2† |           |         |

en zwart won op sierlijke wijze de Koningin en het spel.

Toch meent C. E. A. Dupré van Rotterdam, dat wit, bij eene betere voortzetting, remise had kunnen maken.

### OPLOSSING.

|             |                     |             |              |
|-------------|---------------------|-------------|--------------|
| 49. . . . . | g4—g3†              | 53. g7—e5!  | g3—g2        |
| 50. f2—e2!  | f5—d4†              | 54. c5—h2   | en houdt den |
| 51. e2—e1!  | d4—e6 <sup>1)</sup> | pion tegen. |              |
| 52. f8+g7   | e4—f3               |             |              |

)

|             |       |           |       |
|-------------|-------|-----------|-------|
| 51. . . . . | c4—e3 | 54. e1—f2 | d4—e5 |
| 52. f8+g7   | g3—g2 | Remise.   |       |
| 53. g7+d4†  | e3+d4 |           |       |

18 April 1884.

### VIERPAARDENSPEL.

C. E. A. Dupré, Wit. C. Messemaker van Gouda, zwart.

Gespeeld buiten den match, die toen stond:  
gespeeld 93 partijen, elk gewonnen 36,  
onbeslist gebleven 21!

|          |       |                         |       |
|----------|-------|-------------------------|-------|
| 1. e2—e4 | e7—e5 | 9. c1—e3                | c5—b6 |
| 2. g1—f3 | b8—c6 | 10. e3+b6 <sup>1)</sup> | a7+b6 |
| 3. b1—c3 | g8—f6 | 11. d5—c3               | c6—e7 |
| 4. f1—b5 | f8—b4 | 12. f3—h4               | c7—c6 |
| 5. c3—d5 | b4—c5 | 13. b5—a4               | g7—g5 |
| 6. d2—d3 | h7—h6 | 14. h4—f3               | e7—g6 |
| 7. o—o   | d7—d6 | 15. a4—c2               | d6—d5 |
| 8. c2—c3 | o—o   | 16. e3—f5               | g8—h7 |

|                         |                     |                           |        |
|-------------------------|---------------------|---------------------------|--------|
| 17. f5—g3               | f8—e8               | 35. f5—e5 <sup>7)</sup>   | e6—b3  |
| 18. f1—e1               | e8—g4               | 36. g2—g3                 | f4—g6  |
| 19. h2—h3               | g4+f3               | 37. e5—e2                 | b3—d1  |
| 20. d1+f3               | g6—f4               | 38. h2—g2                 | h6—h5  |
| 21. e4+d5               | e6+d5               | 39. e2—e3                 | d1—b3  |
| 22. e1+e5 <sup>2)</sup> | e8+e5               | 40. f3—f5 <sup>4)</sup>   | g5—g4  |
| 23. d3—d4†              | e5—e4 <sup>3)</sup> | 41. h3+g4                 | h5+g4  |
| 24. g3+e4               | d5+e4               | 42. e3—e2                 | b3—c4  |
| 25. c2+e4†              | h7—g7               | 43. e2—e3                 | c4—c6† |
| 26. e4+b7 <sup>4)</sup> | a8—b8               | 44. g2—g1                 | c6—c4  |
| 27. a1—e1               | d8—c7               | 45. g1—g2                 | c4—b3  |
| 28. b7—e4               | b8—e8               | 46. e3—e2                 | b3—c4  |
| 29. e1—e3               | e8+c4 <sup>5)</sup> | 47. e2—d2 <sup>9)</sup>   | c4—e6  |
| 30. e3+c4               | b6—b5               | 48. f5+b5 <sup>10)</sup>  | f6—d5  |
| 31. e4—e5               | c7—a5               | 49. d2—c2 <sup>11)</sup>  | c6—f5  |
| 32. a2—a3               | a5—a4               | 50. g2—f1? <sup>12)</sup> | d5—c3† |
| 33. g1—h2               | a4—b3               | Verloren.                 |        |
| 34. e5—f5               | b3—e6 <sup>6)</sup> |                           |        |

<sup>1)</sup> Beter ware 10 d5+b6 geweest en de 2 Rdshn te behouden.

<sup>2)</sup> Wit had er op gerekend, dat zwart, om den dubbel-n pion niet te isoleeren, met een van de paarden zou genomen hebben en doet nu in overrijling toch den beraamden zet.

<sup>3)</sup> Zeer terecht dekt zwart met den toren en blijft aldus in het bezit van een stuk meer.

<sup>4)</sup> Wit heeft nu 3 pionnen voor een paard, wat de marktwaarde is.

<sup>5)</sup> Zwart wil zich van dien Rdsh ontdoen en toch zijne paarden behouden; daarom neemt hij bij den volgenden zet den toren niet terug.

<sup>6)</sup> Wit dreigde 35 f5+f6, gevolgd van 37 g2—g3, de 2 paarden voor zijn toren winnende. Ik betwijfel echter of zwart goed deed den pion b5 prijs te geven.

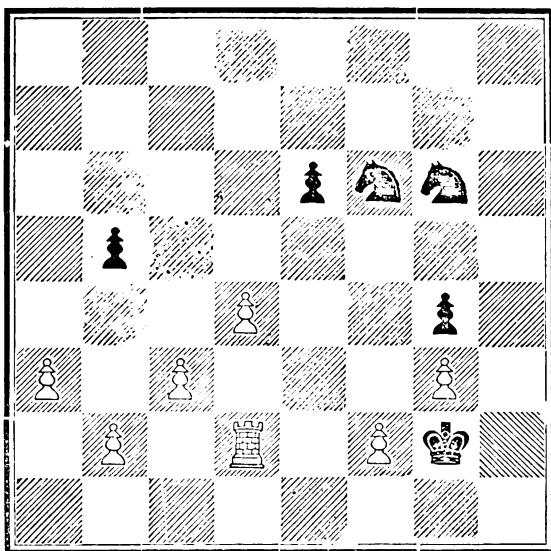
<sup>7)</sup> Wit herinnert zich wel dat hij, toen hij hier aan den zet was, het niet raadzaam achtte b5 te nemen, maar kan nu niet zien waarom hij het niet gedaan heeft!

<sup>8)</sup> Wit wil den b- en a-pion geven, om door 41 e3—f3 een goeden aanval te bekomen, maar Zwart weet dat heel netjes te keeren.

<sup>9)</sup> Om met den d-pion door te gaan, wat Zwart weder verijdelde.

<sup>10)</sup> Na afruiling der koninginnen zou de volgende stand ontstaan zijn:





er had dan kunnen volgen 49 b2—b3 f6—d5 50 d2—d3 g7—ff6 51 c3—c4 met, naar ik meen, een goede kans voor wit.

<sup>11)</sup> Het beste scheen hier te zijn 49 b5—f1, waardoor wit, meen ik, den aanval had kunnen afslaan, om dan met zijne geduchte vier vrij-pionnen te winnen.

<sup>12)</sup> Een mooie zet!

C. E. A. D.

## PROBLEEM

van E. A. SCHMITT.

(Uit zijne nagelatene onuitgegeven problemen.)

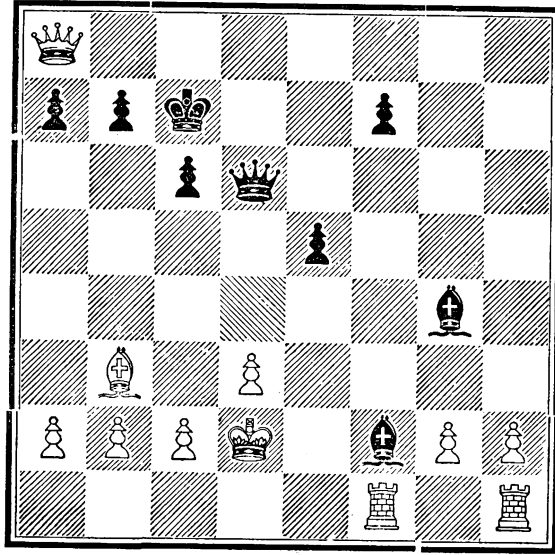
**Wit.** Ka1, Tf7, Lb7 en g1, Pd. d3 en f4, pion b5, c3, e5, h2 en h3.

**Zwart.** Ke4, Ld5, pion, a6, b6, e6, g6 en h7.

In 4 zetten mat.

# STAND EENER PARTIJ,

gespeeld te Rotterdam, Maart 1884, tusschen de heeren  
C. E. A. Dupré (Wit) en E. H. E. van Woelderen (Zwart):



Zwart aan de beurt geeft in hoogstens 9 zetten mat.

## PROBLEEM

van F. van den BERG te Amstelveen.

Wit. Kb5, Dh1, Lb2, Pd. a6 en d1, pion c5 en d6.

Zwart. Kd5, Lf4 en g8, Pd a8 en e2, pion a5, e4 en e6.

### IETS OVER DE SCHOTSCHES PARTIJ.

Over den oorsprong van deze speelwijze in het paardspel is niet zooveel te zeggen als over de Spaansche opening. En dat ligt zeker in de eerste plaats daaraan, dat deze wijze van spelopening veel later in gebruik kwam, dan het spel van Ruy Lopez, in de tweede plaats, wijl ze noch in het spel voor het bord, in tornooien als anderzins, noch in correspondentie partijen zoo vaak gebruikt werd, als eene der andere gebruikelijke openingen.

Eerst in 1763 vinden wij bij Lolli, pag. 98 en 342 gewag gemaakt van deze wijze van spelen en deze schrijver is het dan ook, die een paar van de meest belangrijke varianten er van uitvoert. In het practisch spel werd echter nog langen tijd daarna geen gebruik gemaakt van deze opening. Gedoopt of liever een naam gekregen had dit spel nog niet. Die plechtigheid had eerst plaats na 1824, toen er van de 5 correspondentie partijen, die Londen tegen Edinburg speelde, drie met deze opening werden ingeleid, waarin Edinburg zoodanig uitmuntte, dat men sinds dien tijd dit spel de Schotsche opening heeft genoemd. Sedert bleef zij min of meer in gebruik. Weenen heeft ze in 1872 nog tegen Londen per correspondentie gebruikt. Van de 119 partijen, die in het werkje van Schallopp over het schaakcongres te Parijs van het jaar 1878 zijn gepubliceerd, beginnen er slechts drie met de bekende zetten

1  $\frac{e7-e4}{e7-e5}$  2  $\frac{Pg1-f3}{Pb8-c6}$  3 d2—d4 . Van de 85 partijen

die dr. v d Linde in zijn schaakleerboek aanhaalt, gespeeld tusschen la Bourdonnais en Mac Donnell in 1834, beginnen er slechts vier met deze opening, daarentegen 17 met d2—d4. Onder de 21 match partijen tusschen Staunton en St. Amant zoekt men te vergeefs naar een Schotsche opening. Van 31 partijen in mijn bezit uit het groote internationale Weener schaak-con-

gres in 1882 is er slechts één met de Schotsche opening begonnen, en van de 30 partijen in mijn bezit van den wereldwedstrijd in Londen in 1883, komt er niet éene voor die dien titel draagt. In correspondentie partijen komt deze opening nog wel eens voor, misschien wijl men in den beginne aan weerszijden verscheidene goede verdedigingswegen kan inslaan.

De schaakclub te Winschoten en die van Deventer zijn weder bezig eene correspondentie partij te voeren. En wijl Winschoten deze opening koos, zoo dacht ik, behalve de partij voor zooverre ze tot dusverre gespeeld is, ook eenige woorden aan deze spelopening te wijden. De redenen, die de leiders van wit er toe brachten, de Schotsche opening te kiezen, waren gelegen in hunne meening, dat de dikwijls gebezigde verdediging van zwart n.l.  $1 \frac{e2-e4}{c7-e5} 2 \frac{Pg1-f3}{Pb8-c6} 3 \frac{d2-d4}{e5+d4} 4 \frac{Pf3+d4}{Dd8-h4} ?$

niet de juiste is, dat wit n.l. door dien zet van zwart Dd8—h4 het betere spel erlangt. Ik zal dit daarom niet nader uiteenzetten wijl mijn vriend R. Heeren van Ternaard hierover een bijdrage wenscht te leveren en, omdat Deventer deze voortzetting niet koos, daarentegen met 4 Lf8—c5 vervolgde. De opening gelijk ze vroeger het meest in practiek gebracht werd was

$1 \frac{e2-e4}{e7-e5} 2 \frac{Pg1-f3}{Pb8-c6} 3 \frac{d2-d4}{e5+d4} 4 Lf1-c4.$

Wijl nu hierdoor feitelijk een pion werd opgeofferd, werd dit spel het Schotsche gambit genoemd, terwijl de voortzetting 4 Pf3+d4 het Schotsche spel of de Schotsche opening genoemd werd. Voor het bord is de voortzetting 4 Lf1—c4, dus het gambit, nog steeds aan te bevelen. Wit erlangt daardoor altijd een vrij en sterk spel, dat tegen het verlies van een pion wel opweegt, terwijl die pion dikwijls wordt gewonnen. In het meer bedaard, ver-berekend wordend correspondentie-spel, zoude ik het minder graag aanbevelen. De zet, die

voorheen, na 4 Lf1—c4 voor den besten werd gehouden voor zwart was: 2 ..... Later werd aan

Lf8—c5

4 Pg8—f6 de voorkeur gegeven, zelfs in die mate, dat het wel schijnt, dat daarom de 4e zet van wit Lfc4 vervangen werd door 4 P3+d4. Toen men nu van de zijde van zwart liet volgen Dd8—h4 en de verdediging van Horwitz: 5 Pd4—b5 door zwart met 5 Dh4+e4\*), 6 Lf1—c2 werd beantwoord, en zwart

Ke8—d8

in het meerdere bezit bleef van een pion, en de correspondentie-partij Londen—Weenen in 1872 scheen aan te wijzen, dat wit bij deze wijze van spelen het hoogstens tot remis kon brengen, werd deze opening zeer weinig meer gebruikt. Ik twijfel er intusschen niet aan of in de volgende jaren zal deze opening weder meer in zwang komen, als men zal ingezien hebben, dat de zet 4 ..... niet solied is te noemen.

Dd8—h4

In de laatste jaren is het Schotsche spel meest aldus gespeeld: 1 e2—e4 2 Pg1—f3 3 d2 d4

e7—e5 Pb8—c6 e5+d4

4 Pf3+d4 5 Lc1—e3 6 c2—c3 Men zou dit gerust

Lf8—c5 Dd8—f6 Pg8—e7

de normale ontwikkeling kunnen noemen. Bij deze wijze van spelen ziet men dikwijls dat zwart het betere spel erlangt. Ik geloof dat dit hierdoor komt, dat de nu volgende zet van wit, gedurende tal van jaren verkeerdt is gekozen. Het is volstrekt geen pedanterie als men dit beweert, eene eenvoudige inzage van het oordeel van eerste meesters versterkt ons in dit gevoelen. De gewone of sleurzet, die men ook nog als de nor-

\*) In eene der partijen Weenen—Londen speelde zwart na den zet van Horwitz 5 Pd4—b5, Lf8—b4! 6 Lel—d2 waarop toen zwart Dh4+e4! liet volgen, doch Weenen beging op den 11den zet een miszet. De partij werd naderhand voor remis gerekend stond.

male in de laatste uitgave van het groote handboek van Bilguer ontmoet, is voor wit 7 Lf1—c4. Daar achter staat in het boek een teeken van goedkeuring, doch bij de voortzetting in het boek van Bilguer, komt zwart het beste te staan. Doch hij voegt er bij in dezen slechts éene partij gevolgd te hebben. Als andere zet op die plaats geeft hij aan 7 f2—f4. In de Deutsche Schachzeitung onder redactie van J. Minckwitz, wordt eene partij opgenomen, waarin wit, na den 6den zet van zwart, voortgaat met 7 Pd4—c2, waarop de Redactie als opmerking plaatst, dat deze zet op deze plaats zeer goed is. In een ander geval wordt als 7de zet gespeeld 7 Pd4—f5. Ook deze zet wordt toegejuicht. Eindelijk speelt Blackburne in eene partij, ik geloof in het tornooi te Neurenberg, tegen Paulsen den zet 7 Dd1—d2. Ook hierover betuigt het orgaan van den heer Minckwitz zijne hooge tevredenheid. Het zit hem dus met dien 7den zet, als in de Faust van Göthe staat:

„Wer lehret mich, wass soll ich meiden?

Soll ich gehorchen jenem Drang?

Ach unsre Thaten selbst, so gut als unsre Leiden,  
Sie hemmen unsres Lebens Gang”.

En zoo ging het den leiders van de partij Winschoten—Deventer ook. Zij kozen den zet van Blackburne, wijl ze zeker konden zijn, dat de bekwame leiders van Pallas hierover geene analyse bezaten, en zij daardoor, zoo ze hoopten langs veiligen weg, ontslagen zouden zijn van het dwangbuis der theorie.

Nu laat ik de partij volgen, gelijk zij tot dusverre is gespeeld, latende de behandeling van het eindspel aan een volgenden kalender over.

\*) In een partij, die den 27en Augustus 1884 te Nassengrund bij Blomberg gespeeld werd tusschen L. Paulsen en E. Schallopp, wordt door l.g. de volgende opmerking gemaakt: Na

|   |     |   |            |
|---|-----|---|------------|
| 4 | ... | 5 | Lc1—c3     |
|   |     |   | Lc5 Dd8—f6 |

6 c2—c3 7 Dd1—d2 schijnt zwart tot den afruil op d4 genoodzaakt

„d8—e7  
te zijn en wit krijgt dan het centrum.

# CORRESPONDENTIE-PARTIJ

tusschen de schaakgezelschappen

Wit, v. der Linde, Winschoten. Pallas, Deventer, Zwart.

## SCHOTSCHES PARTIJ.

- |                                 |                                 |
|---------------------------------|---------------------------------|
| 1. e2—e4 e7—e5                  | 19. ○—○ IPg6—h4                 |
| 2. Pg1—f3 Pb8—c6                | 20. Pg2+h4 <sup>4)</sup> Df6+h4 |
| 3. d2—d4 e5+d4                  | 21. Kg1—g2 Pc6—d8 <sup>5)</sup> |
| 4. Pf3+d4 Lf8—c5                | 22. Rc1+c7 Ld7—c6               |
| 5. Lc1—e3 Dd8—f6                | 23. Rc7—c8 Rf8—f6               |
| 6. c2—c3 Pg8—e7                 | 24. Rf1—c1 <sup>6)</sup> h7—h6  |
| 7. Dd1—d2 Lc5+d4                | 25. Le2—d1 Rf6—g6 <sup>7)</sup> |
| 8. c3+d4 d7—d5                  | 26. f2—f4 Lc6—d7                |
| 9. e4—e5 Df6—g6                 | 27. Rc8—c3 Pd8—f7               |
| 10. Pb1—c3 a7—a6                | 28. Lc3—f2 Dh4—d8               |
| 11. Ra1—c1 Lc8—f5               | 29. Ld1—f3 Ld7—c6               |
| 12. Pc3—e2 f7—f6 <sup>1)</sup>  | 30. Lf2—g3 Rg6—d6               |
| 13. Pe2—f4 <sup>2)</sup> Dg6—f7 | 31. f4—f5 Rd6—d7                |
| 14. e5+f6 Df7+f6                | 32. h3—h4 Rd7—e7 <sup>8)</sup>  |
| 15. Lf1—e2 ○—○                  | 33. Rc3+c6 b7+c6                |
| 16. g2—g4 Lf5—d7                | 34. Rc1+c6 Dd8—a8               |
| 17. h2—h3 <sup>3)</sup> Ra8—e8  | 35. Rc6—c5 Re7—d7               |
| 18. Pf4—g2 Pe7—g6               | 36. Dd2—a5                      |

(Zie het vervolg der partij hierachter).

<sup>1)</sup> Tot dusverre zijn er weinig aanmerkingen te maken; de zet f7—f6 is gedwongen, er is geen ander goede zet voor het spel van zwart, maar voor wit was het een ernstige vraag of het op dezen zet van zwart zou antwoorden f2—f4.

Deed wit f2—f4, dan zag het voor goed af van de rol van aanvaller; deze zet toch is zuiver verdedigend, om ingeval zwart de e-pion mocht nemen door terugname met den f-pion een goed centrum te houden. Doch zwart zou dien pion wel vooreerst met rust hebben gelaten, om den looper, geposteerd op e3, werkeloos te houden. En dit is ook het hoofdargument geweest van

wit, om niet f2—f4 te spelen, wijl wij vreesden dien looper op e3 door dien zet tot eene langdurige gevangenschap te doemen.

<sup>2)</sup> Die zet lijkt heel mooi, maar is eenvoudig een noodzakelijkheid voor het spel van wit. Hij moet de vijandelijke dam verdrijven, om tijd te winnen zich op zijn koningsvleugel te ontwikkelen, het paard moet van e2, om ruimte te maken voor den looper. Men ziet nu ook de bedoeling van zwart met den 11den zet f7—f6, om ruimte te maken voor zijn dam. Die figuur van zwart is dan ook bijzonder ijverig; wij zien dat stuk in de eerste dertig zetten zes keer van plaats verwisselen. In dien zelfden tijd beweegt dat stuk van wit zich slechts één keer.

<sup>3)</sup> Hier stond wit alweer voor eene ernstige vraag, zal hij niet rokkeeren en met zijne pionnen blijven avan-ceeren, geholpen door zijne stukken? Dan had wit moeten spelen h2—h4. Eerst moet ik de lezers nog wijzen op een aardige combinatie, waardoor naar het schijnt een pion van wit verloren gaat. Neemt n.l. het paard van c6 den pion d4, dan zou, door het nemen van dat paard van de zijde van wit, onverschillig, of dat met de dam, dan wel met den looper geschiedde, een pion voor wit verloren gaan b.v.

$$\begin{array}{c} \dots \quad 2 \quad \frac{D \text{ of } L+d4}{c6+d4} \quad 3 \quad \frac{L+d4}{R+f4} \quad \text{Doch deze} \\ \frac{D+d4 \text{ of } D+f4}{D+d4} \end{array}$$
 combinatie is niet correct b.v.

$$\begin{array}{c} \dots \quad 2 \quad \frac{Pf4+d5^*}{Pc6+d4} \quad 3 \quad \frac{Le2+f3}{Df6+f3} \quad 4 \quad \frac{Pd5+e7!}{Kg8-f7} \\ 5 \quad \frac{Rh1-g1}{Kf7+e7} \quad 6 \quad Rcl+c7 \text{ en wint of } \dots \quad 2 \quad \frac{Pf4+d5}{Pc6+d4} \quad \frac{Pe7+d5}{Pe7+d5} \\ 3 \quad \frac{Le3+d4}{Le3+d4} \text{ en wit heeft het betere spel.} \end{array}$$

Dit alles zal zwart ingezien hebben, en daarom heeft hij deze combinatie niet opgevat. Doch wit kon gespeeld hebben h2—h4 in plaats van h2—h3. Wij



hebben ons in een maalstroom van berekeningen be-  
geven op dezen zet, die gewis zeer aanvallend zou ge-  
weest zijn, en waarin schitterende combinatiën niet ont-  
braken. Maar wij rekenden zoo vaak en zoo lang,  
dat wij meenden, dat alle vervolgen van h2—h4 het  
spel van wit minder solide zouden maken. Enkele vari-  
anten zal ik hier aanhalen  $\alpha$   $17 \frac{h2-h4}{Ra8-e8} 18 \frac{Pf4-h5}{Df6-f7}$

$19 \frac{Le3-f4}{Pe7-g6} 20 \frac{Lf4+c7}{\text{en zwart wint door } Ld7+g4 \text{ of } D+f2, - \text{of}}$

$b$   $17 \frac{h2-h4}{Ra8-e8} 18 \frac{Pf4-h5}{Df6-f7} 19 \frac{o-o}{Pe7-g6} 20 \frac{Ph5+g7}{D \text{ of } K+g7}$

$21 \frac{Le3-h6}{Df7 \text{ of } Kg8} 22 \frac{L+f8}{D+f8} 23 \frac{h4-h5}{Pg6-f4}$  en zwart staat

beter, - of  $c$   $17 \frac{h2-h4}{Ra8-e8} 18 \frac{g4-g5}{Df6-f7} 19 \frac{Le2-f3}{Ld7-e6}$

$20 \frac{h4-h5}{Df7-f5} 21 \frac{Rh1-g1}{\text{Zwart raakt vast.}} 18 \frac{\dots\dots}{Df6-d6}$

$19 \frac{Le2-f3}{Ld7-e6} 20 \frac{h4-h5}{Pc6-d8} 21$  De aanval van wit is uit.

Schuiift hij een der pionnen g of h dan doet wit des-  
gelijks en zijn spel staat veilig, terwijl de vooruitge-  
schoven stelling, die de pionnen h en g innemen voor  
het witte spel altijd iets bedenkelijks heeft. Daarom  
speelde wit in dit geval eenvoudig h2—h3, om zich  
aan een kortstondigen aanval van zwart bloottestellen,  
een aanval, dien hij meende te kunnen berekenen dat  
niet verderfelijk op zijn spel kon ageeren.

<sup>4)</sup> Misschien ware f2—f4 op deze plaats beter ge-  
weest, zou menigeen zeggen. Doch wit wilde dat paard  
niet zoo dicht in zijne gelederen dulden.

Verder bedenke men:  $20 \frac{f2-f4}{Df6-e7} 21 \frac{Re1-c3}{h7-h5}$

$$\begin{array}{l}
22 \frac{\text{Le2—d1}}{\text{h5+g4}} \quad a \quad 23 \frac{\text{Ld1+g4}}{\text{Ld7+g4}} \quad 24 \frac{\text{h3+g4}}{\text{kg8—f7}} \quad 25 \frac{\text{Kg1—f2}}{\text{Rf8—h8}} \quad b \\
26 \frac{\text{Pg2+h4}}{\text{De7+h4!}} \quad 27 \text{ wit verliest.} \quad a \quad 22 \frac{\text{Kg1—h2}}{\text{h5+g4}} \quad 23 \frac{\text{h3+g4}}{\text{Kg8—f7}} \\
24 \frac{\text{Kh2—g3}}{\text{Ph4+g2}} \quad 25 \frac{\text{Kg3+h2}}{\text{Rf8—h8}} \quad 26 \frac{\text{Rf1—h1}}{\text{Rh8+h1}} \quad 27 \frac{\text{Kg2+h1}}{\text{De7—h4!}}
\end{array}$$

wit verliest een pion. Verdere varianten zal ik niet uitvoeren, ik hoop aangetoond te hebben, dat f2—f4 niet de beste zet op deze plaats zou zijn.

<sup>5)</sup> Waarom zwart dezen zet deed is mij niet duidelijk geworden. Zij was wel in onze berekening opgenomen, maar verworpen, wijl ik toen reeds meende te zien, dat wit op dien zet veilig pion c7 kon nemen. Onze berekening had meer geloopt over de waarschijnlijkheid, dat zwart de dam op f6 of e7 zou brengen, om naderhand b.v. op d6 te komen. Op d6 bleef pion c7 gedekt en dan kon het paard naar d8 spelen, om na c7—c6 de pionnestelling geheel zeker te stellen. Wij rekenden ons in de minderheid; pion d4 staat geïsoleerd, looper e3 heeft een gedrukte stelling, moet steeds bij de hand blijven om pion d4 te dekken, terwijl zwart na c7—c6 met zijn looper vrij zou kunnen ageeren. Het vervolg der partij leert dan ook, dat zwart na eenige zetten bongré malgré, den witten nog weder uit zijne gevangenis moest verlossen, zonder, dat die gevangenschap eenigzins aan het spel van zwart ten goede kwam. Wat meer is, binnen eenige zetten dwingt wit de tegenpartij, om den looper weder precies op het zelfde standpunt c6 als vroeger te plaatsen.

<sup>6)</sup> Dit stuk wordt daar geplaatst om b7—b5 te verhinderen  $\frac{\text{Rf1—c1} \quad \text{Rc8+d8}}{\text{b7—b5}}$  en daarna Le3—g5. Op

f1—c1 moet zwart dus eerst zijn D in veiligheid stellen, óf door Rf6—d6, óf g6, óf door h7—h6, gelijk we ook zien gebeuren. Wij deden dien zet ook nog om een andere reden. De twee loopers van wit, die voor elkaar

staan, verhinderen hem zijne krachten behoorlijk aan te wenden. Wil hij de zwarte D verjagen, hij moet eerst den witten looper verplaatsen. Daar hij nu misschien een roch noodig kan hebben op het veld c3, zoo stelt hij nu maar dadelijk Rf1—c1, dan kan naderhand de looper des te veiliger op d1 gebracht worden.

7) Een hinderlaag! Als wit nu Ld1—c2 speelt verliest hij het spel b.v.

25  $\frac{\text{Le2—d1}}{\text{Rf6—g6}}$  26  $\frac{\text{Ld1—c2}}{\text{Rg6+g3!}}$

27  $\frac{\text{Kg2—h2}}{\text{Re8—f8}}$  28  $\frac{\text{Lc2—d1}}{\text{Rg4—e4}}$  en zwart heeft het betere spel.

Nam wit op zet 27 den Roch, zoo verloor hij nog een pion b.v. h3+g4 den volgenden zet Rc8 en staat

$\frac{\text{Dh4+g3!}}$

beter dan wit.

Wit heeft een pion meer, staat niet minder dan zwart en heeft kans op winst. Den uitslag hiervan zien wij in den volgenden kalender.

8) Wit hoopte, dat Pf7—d6 zou geschied zijn, dan had wit dadelijk genomen en kans, met een pion meer, bij gelijknamige loopers te kunnen winnen. Nu zwart deze zet doet is wit bijna genoodzaakt de kwaliteit op te offeren, hopende door een looper en twee pionnen tegen een roch eer in de meerderheid, dan in de minderheid te komen. Buitendien geeft deze wijze van spelen aan wit een aanvallende positie. Wit vreesde dat de zwarte looper c6 op b5 zou komen. Dan werd het punt e2 te sterk bedreigd en zwart zou daardoor in ieder geval sterk in den aanval komen. Zooveel voordeel ligt nu niet in het meerdere bezit van een pion, om daarvoor een verdedigend spel te moeten nemen. Wit kon ook g4—g5 gespeeld hebben, maar vreesde daardoor zijn koningsvleugel te ontblooten.

T. HAAKMA TRESLING.

Schaakpartij No. 1, gespeeld in het Café Français te  
Leipzig (Juni 1884) tusschen

C. Hofstede de Groot, President en Ad. Roegner,  
Eere-lid van de Acad. Schachclub  
te Leipzig.

Wit. C. H. d. G.

A. R. Zwart.

- |                          |                      |                           |                     |
|--------------------------|----------------------|---------------------------|---------------------|
| 1. a2—a3                 | b7—b6                | 14. Dc2—c3                | c6—e5               |
| 2. c2—c4                 | e7—e5                | 15. Pf3—g5 <sup>2)</sup>  | Dd7—g4              |
| 3. Pb1—c3                | Lc8—b7               | 16. h2—h4                 | h7—h6 <sup>6)</sup> |
| 4. e2—e3                 | Pg8—f6               | 17. Pg5—h3                | Te8—e6*             |
| 5. Pg1—f3                | Pb8—c6               | 18. Lc4+e6                | f7+c6               |
| 6. Dd1—c2 <sup>1)</sup>  | d7—d5                | 19. Ph3—f4                | Tf8+f4*             |
| 7. c4+d5 <sup>2)</sup>   | Pf6+d5               | 20. e3+f4                 | Pe5—d3!             |
| 8. Pe3+d5                | Dd8+d5               | 21. Ke1—f1                | Pd3+f4              |
| 9. Lf1—c4                | Dd5—d7               | 22. Dc3+g7! <sup>1)</sup> | Dg4+g7              |
| 10. Lc4—b5               | Lf8—d6               | 23. Lb2+g7                | Kg8+g7              |
| 11. b2—b4                | o—o                  | en na den 32sten zet gaf  |                     |
| 12. Lc1—b2               | Ta8—e8 <sup>3)</sup> | wit de partij op.         |                     |
| 13. Lb5—c4 <sup>4)</sup> | e5—e4                |                           |                     |

<sup>1)</sup> Zwak, de bedoeling was e5—c4, Pf3—d4; Pc6+d4; c3+d4, met slechte stelling voor wit, te verhinderen; de goede zet was d2—d4.

<sup>2)</sup> Ook hier moest d2—d4 geschieden.

<sup>3)</sup> Waarom niet Pc6+b4?

<sup>4)</sup> Om Pc6+b4 en f7—f5 te voorkomen.

<sup>5)</sup> Hier zag wit de mogelijkheid van den volgenden zet over 't hoofd.

<sup>6)</sup> Van hier af speelt zwart uitstekend.

<sup>7)</sup> Het eenig mogelijke om het leven te rekken.

Schaakpartij No. 2 tusschen

Wit, Ad. Roegner en Corn. Hofstede de Groot, Zwart.

- |           |                     |            |           |
|-----------|---------------------|------------|-----------|
| 1. e2—e4  | c7—e5               | 8. Lc1—e3  | Lc5+e3    |
| 2. d2—d4  | e5+d4               | 9. Db3+e3  | Tf8—e8    |
| 3. Dd1+d4 | Pb8—c6              | 10. Pb1—d2 | d7—d5     |
| 4. Dd4—e3 | Pg8—f6              | 11. c2—c3  | d5+e4     |
| 5. Pg1—f2 | b7—b6 <sup>1)</sup> | 12. Pd2+e4 | Pf6+e4    |
| 6. f2—f3  | Lf8—c5              | 13. f3+e4  | Dd8—h4!   |
| 7. De3—b3 | o—o                 | 14. Pe2—g3 | Lc8—f5(a) |

- |                          |                      |                         |                     |
|--------------------------|----------------------|-------------------------|---------------------|
| 15. Lf1—d3               | Lf5+e4               | 24. Tg4+e4              | De5—f6              |
| 16. Ld3+e4               | f7—f5                | 25. Te4—e8!             | Kg8—f7              |
| 17. ○—○                  | f5+e4                | 26. Pf5—h6!             | Tg6—h6              |
| 18. Tf1—f4               | Dh4—h6               | 27. De3—e6!             | Kf7—g6              |
| 19. Pg3—f5               | Dh6—g5               | 28. Tf1+f6!             | g7+f6 <sup>4)</sup> |
| 20. h2—h4                | Dg5—f6               | 29. De6—g4!             | g6+f7               |
| 21. Ta1—f1               | Df6—e5               | 30. Dg4—g8†             |                     |
| 22. Kg1—h1 <sup>2)</sup> | Te8—e6               | a) beter schijnt f7—f5. |                     |
| 23. Tf4—g4               | Te6—g6 <sup>3)</sup> | (Red.)                  |                     |

1) Wanneer niet volgen kan Le8—b7, zwak, zooals uit 't vervolg der partij blijkt.

2) Om het afruiten der Koninginnen te voorkomen.

3) Hier kondigt wit mat in 7 zetten of verlies der dame aan.

4) Hier kon één zet uitstel verkregen worden door Kg6—h5.

Schaakpartij No. 3, gespeeld den 16 Juli 1884  
door de Heeren:

Wit. Doppler en C. Hofstede de Groot, Zwart.  
in het Café Français te Leipzig.

- |            |          |              |         |
|------------|----------|--------------|---------|
| 1. e2—e4   | b7—b6    | 19. Pg5+e4   | Pd7—f6  |
| 2. f2—f4   | Lc8—b7   | 20. Pe4+f6   | De7+f6  |
| 3. Pg1—f3  | Lb7+e4   | 21. Tf1—f3   | g7—g6   |
| 4. Pb1—c3  | Le4—b7   | 22. Dd3—c4   | Df6+b2  |
| 5. Lf1—c4  | e7—e6    | 23. Le4—d3   | Db2—d4  |
| 6. ○—○     | Lf8—c5!? | 24. De4—c1   | Dd4—f6  |
| 7. d2—d4   | Lc5—e7   | 25. h2—h4    | Kg8—h8  |
| 8. d4—d5   | Pg8—f6   | 26. h4—h5    | g6+h5   |
| 9. Dd1—e2  | ○—○      | 27. De1—e4   | Df6—g7  |
| 10. d5+e6  | d7+e6    | 28. Tf3—g3   | f7—f5   |
| 11. Le1—e2 | Pf6—g4   | 29. De4—f3   | Dg7—f7  |
| 12. Ta1—d1 | Pb8—d7   | 30. Ld3—c4   | Tf8—g8  |
| 13. Le3—d4 | Le7—d6   | 31. Df3—c3!  | Tg8—g7  |
| 14. Pf3—g5 | Pg4—f6   | 32. Le4+e6   | Df7—e7  |
| 15. Ld4+f6 | Dd8+f6   | 33. Td1—d7   | De7—h4! |
| 16. Pc3—e4 | Ld6—c5!  | 34. Tg3—h3   | Dh4—g4  |
| 17. Kg1—h1 | Df6—e7   | 35. Th3—h2?' | Lc5—d6  |
| 18. De2—d3 | Lb7+e4   | 36. De3—d4   | Ta8—c8  |

- |                                |                      |
|--------------------------------|----------------------|
| 37. c2—c3 Dg4—g3               | 42. Kh1—g2 De1+g3!   |
| 38. Td7+g7 Dg3+g7              | 43. Kg2—f1 Dg3—f3!   |
| 39. Dd4—c4 Ld6+f4 <sup>o</sup> | 44. Kf1—e1 Te8+e6!   |
| 40. Th2+h5 Dg7—c5              | 45. Dc4+c6 Df3+h5 en |
| 41. g2—g3 De5—c1!              | wint.                |

<sup>o</sup>) Wit aarzelt afteruilen, daar hij niet ziet dat hij dan nog de boeren h5 en f5 krijgt. Hierdoor zou het spel bij de verschillende kleur van de loopers waarschijnlijk remis zijn geworden. C. H. d. G.

### Zukertort's nederlaag<sup>1)</sup> te Lonisville.

(Ingezonden door den heer W. Fokkens).

(Blind). Zukert. Kol Isaac H. Trabue. Zwart.

- |                   |                    |
|-------------------|--------------------|
| 1. e2—e4 b7—b6    | 16. R+P Pe5+f7     |
| 2. d2—d4 Lc8—b7   | 17. Pf4+h5 Pf7—e5  |
| 3. Lf1—d3 e7—e6   | 18. Ph5—g6! Kd7—c8 |
| 4. Pg1—h3 h7—e6   | 19. Ld3—e2 Lf8—h6  |
| 5. O—O Pg8—f6     | 20. Pc3—d5 c7—c6   |
| 6. f2—f3 d7—d6    | 21. Lc2—g4! Kc8—b8 |
| 7. c2—c4 Pb8—c6   | 22. Pd5—c3 Lh6—e3  |
| 8. Lc1—e3 g7—g5   | 23. Pf6—h5 Dd8—h4  |
| 9. Pb1—c3 a7—a6   | 24. Dd1+d6 Kb8—a7  |
| 10. f3—f4 g5+f4   | 25. D+P L+R!       |
| 11. Ph3+f4 h6—h5  | 26. Kg1—f1 D+Lg4   |
| 12. d4—d5 Pc6—e5  | 27. Ph5—f6 Dg4—h4  |
| 13. d5+e6 Pf6—g4  | 28. Pc3—d1 Ra8—f8  |
| 14. e6+f7! Ke8—d7 | 29. P+L R+P        |
| 15. Lc3—f2 P+L    | Opgegeven.         |

<sup>1)</sup> Het woord „nederlaag” hier, moet niet de veronderstelling wekken alsof Z. een zeker échec had ondergaan. 't Is enkel een der weinige door hem in Amerika verloren partijen, en nog blind gespeeld bovendien. (Red.)

## PROBLEEM

van K. SÜSSHOLZ, te Delft.

Wit. K. g6, L. g5, Pd. e3, p. e4 en f6.

Zwart. K. e6, T. c3, p. d6, d7 en e5.

In 3 zetten mat.

De volgende 3 partijen zijn overgenomen uit de afleveringen van Juni, Juli en Augustus 1884, der Deutsche Schachzeitung.

### GEWEIGERD EVANS GAMBIT.

| Zukertort.              | Wit.                | D. M. Martinez.         | Zwart.              |
|-------------------------|---------------------|-------------------------|---------------------|
| 1. e2—e4                | e7—e5               | 22. g3+h5               | f7—f5 <sup>o)</sup> |
| 2. g1—f3                | b8—c6               | 23. a2—d2               | e4—e3               |
| 3. f1—c4                | f8—c5               | 24. d2—e2               | d5—f7               |
| 4. b2—b4                | c5—b6               | 25. f4+c3               | f7+h5               |
| 5. a2—a4                | a7—a6               | 26. e3+a7               | f8—f7               |
| 6. c2—c3                | d7—d6               | 27. a7—d4 <sup>1)</sup> | d8—c6 <sup>2)</sup> |
| 7. a4—a5                | b6—a7               | 28. e2—e7               | h5—g6               |
| 8. d2—d3                | d8—c7               | 29. e7+f7               | g6+f7               |
| 9. b1—d2                | g8—f6 <sup>1)</sup> | 30. d4—e3               | c6—e5               |
| 10. d2—f1               | h7—h6               | 31. d3—d4               | e5—c4               |
| 11. f1—g3               | c6—d8 <sup>2)</sup> | 32. c3—f4               | a8—g8               |
| 12. o—o                 | e8—e6               | 33. d1—d3               | f7—d5               |
| 13. c4—a2               | o—o <sup>3)</sup>   | 34. d3—h3               | g8—g6               |
| 14. f3—h4 <sup>4)</sup> | g8—h7               | 35. f4+c7               | c4—c3               |
| 15. h4—f5               | e7—d7               | 36. h3—f3               | d5—a2               |
| 16. g1—h1               | d6—d5               | 37. f1—g1               | c3—d5               |
| 17. f2—f4               | e5+f4               | 38. c7—e5               | f5—f4               |
| 18. e1+f4               | d5+c4               | 39. e5+f4               | a2—c4               |
| 19. f5+g7 <sup>5)</sup> | e6+a2               | 40. f4—e5               | d5+c3               |
| 20. a1+a2               | d7—d5               | 41. d4—d5               | Opgegeven.          |
| 21. g7—h5               | f6+h5               |                         |                     |

<sup>1)</sup> Zwart had bij den vorigen zet, in plaats van de D naar e7 te spelen, dadelijk het Pd. naar f6 moeten brengen en daarna Pd. op c6, op e7, op g6 benevens o—o laten volgen.

<sup>2)</sup> Vergelijk de vorige opmerking. Deze zet met het Pd. is nutteloos; Le6, L+c4, benevens De6 en Pd.e7 was de juiste voortzetting.

<sup>3)</sup> In plaats van de rokkade, kwam L+a2 zeer in aanmerking. Zwart staat zeer gedrukt.

<sup>4)</sup> Uitstekend! Pd+c4 kan niet geschieden, wegens Pd.f5 enz.

<sup>5)</sup> Netjes gespeeld. Neemt de K het Pd, dan volgt Le5.

<sup>6)</sup> Neemt zwart Ta2, dan beslist Pdf6! gevolgd door L+h6 en Dh5.

<sup>7)</sup> Wit heeft nu door zijn degelijk en elegant spel een pion gewonnen en bovendien een zeer overwegende stelling verkregen.

<sup>8)</sup> Het paard komt daar thans zeer ten onpas, want wit heeft een hoogst verrassend antwoord.

## ITALIAANSCH E PARTIJ.

Wit, J. Mc. Connell.

Zukertort, Zwart.

|                         |                     |                         |                         |
|-------------------------|---------------------|-------------------------|-------------------------|
| 1. e2—e4                | e7—e5               | 22. e2—g4!              | g6—f5                   |
| 2. g1—f3                | b8—c6               | 23. b3—e6!              | f5+e6                   |
| 3. f1—c4                | f8—c5               | 24. g4+e6!              | d3—d7                   |
| 4. b1—c3                | g8—f6               | 25. e6+e4 <sup>3)</sup> | h8—e8                   |
| 5. d2—d3                | d7—d6               | 26. o—o                 | e7—f5                   |
| 6. c1—g5                | h7—h6               | 27. e4—c4               | b7—b6                   |
| 7. g5—h4                | g7—g5               | 28. a1—d1               | d7—e6                   |
| 8. h4—g3                | a7—a6 <sup>1)</sup> | 29. c4—d3               | c8—b7                   |
| 9. c3—d5 <sup>2)</sup>  | f6+d5               | 30. d3—f3!              | e6—e4                   |
| 10. c4+d5               | c6—e7               | 31. d1—d7 <sup>6)</sup> | a8—c8                   |
| 11. d5—b3               | c8—g4               | 32. f3—d1               | f5—h4                   |
| 12. h2—h3               | g4—h5               | 33. f2—f3               | e4—e2                   |
| 13. g3—h2               | h5+g6               | 34. d1—d5!              | b7—a7                   |
| 14. c2—c3               | f7—f5               | 35. f3—f4               | e8—e4                   |
| 15. d3—d4 <sup>3)</sup> | e5+d4               | 36. d5—d2               | h4+g2                   |
| 16. f3—d4               | f5+e4               | 37. d2+e2               | e4+e2                   |
| 17. d4—e6               | d8—d7               | 38. f4+g5               | g2—e3                   |
| 18. e6—g7!              | e8—d8               | 39. f1—f7               | h6+g5                   |
| 19. g7—e6!              | d8—c8               | 40. h2+c7 <sup>7)</sup> | a7—b7                   |
| 20. e6+c5               | d6+c5               | 41. a2—a4 <sup>8)</sup> |                         |
| 21. d1—e2               | d7—d3 <sup>4)</sup> |                         | opgegeven <sup>9)</sup> |

<sup>1)</sup> Lc8—g4 was bepaald krachtiger. Speelt wit dan Pd. c3—a4 dan kan altijd nog a7—a6 [of ook Lb6] volgen, daar zwart na 10 a4+c5—d6+c5, door 11 . . . . d8—d7 [e7] en de lange rokkade een uitstekend spel verkrijgt.

<sup>2)</sup> D op d2 was verkiesselijker.

<sup>3)</sup> Het juiste antwoord.

<sup>4)</sup> Wit heeft de beste stelling, maar een pion minder, maar door D op c6 of f6 zou zwart waarschijnlijk den pion hebben kunnen behouden, die nu zonder eenige vergoeding weer verloren gaat.

<sup>5)</sup> Wit had hier ook zeer goed de Dames kunnen ruilen en met de lange rokkade benevens Th op e1 de partij voortzetten.

<sup>6)</sup> Deze uitstekende zet verzekert wit de overwinning.

<sup>7)</sup> Hiermede dreigt wit mat in 4 zetten.

<sup>8)</sup> Thans dreigt wit mat in 3 zetten. Wit speelt keurig.

<sup>9)</sup> Eigentlijk speelde zwart nog c3—c4 waardoor een officier verloren ging. Maar de partij is in geen geval meer te redden.



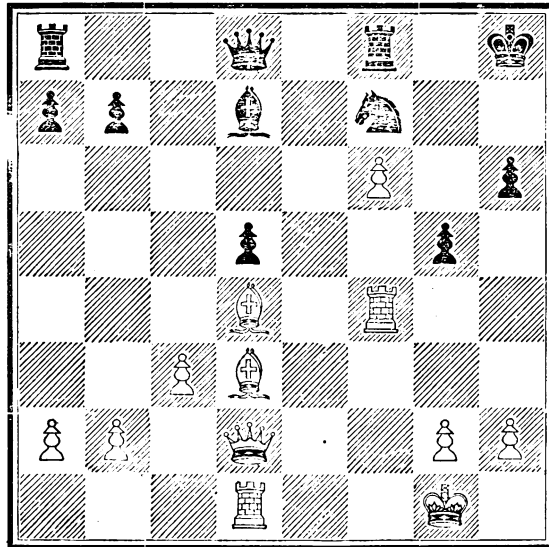
## SCHOTSCHÉ PARTIJ.

Één van de 8 partijen, die door Blackburne den  
1 December 1883, te Glasgow, te gelijk  
*blind* gespeeld werden.

Blackburne, Wit, (blind.)

Fyfe, Zwart.

- |                        |                     |                         |                     |
|------------------------|---------------------|-------------------------|---------------------|
| 1. e2—e4               | e7—e5               | 13. f1—c4!              | g8—h8               |
| 2. g1—f3               | b8—c6               | 14. e4 + f5             | e7 + f5             |
| 3. d2—d4               | e5 + d4             | 15. d6 + f5             | g6 + f5             |
| 4. f3 + d4             | f8—c5               | 16. ○—○                 | c6 + e5             |
| 5. c1—e3               | d8—f6               | 17. c4—e2               | d7—d5 <sup>6)</sup> |
| 6. c2—c3               | g8—e7               | 18. a1—d1               | c8—c6               |
| 7. d1—d2 <sup>1)</sup> | h7—h6 <sup>2)</sup> | 19. e3—d4               | e5—f7               |
| 8. d4—b5               | c5—d6 <sup>3)</sup> | 20. e2—d3               | f5—g5               |
| 9. b5 + d6!            | c7 + d6             | 21. f2—f4               | g5—h4               |
| 10. b1—a3              | f6—g6 <sup>4)</sup> | 22. f4—f5               | e6—d7               |
| 11. a3—b5              | ○—○                 | 23. f1—f4               | h4—d8               |
| 12. b5 + d6            | f7—f5 <sup>5)</sup> | 24. f5—f6 <sup>7)</sup> | g7—g5               |



25. f4—h4<sup>8)</sup> h8—g8 | 26. d3—h7! Opgeg. <sup>9)</sup>

- 1) Dit en Pd. op e2 wordt voor de beste voortzetting gehouden. (Zie de aanmerking van Dr. Tresling op pag. 80. (Red.)
- 2) Beter is L+d4, of L op b6.
- 3) Verkieselijker was L c5+c3 gevolgd door e8—d8. Maar ook dan blijft wit in de ontwikkeling ver vooruit.
- 4) Deze zet is doelloos. Beter ware c—o.
- 5) Dit bevordert wel is waar de ontwikkeling van zwart, maar tegelijk ook het spel van wit. Zwart staat zeer gedrukt.
- 6) Dit pionnen-offer, dat de blindspeler, om geen tijd te verliezen niet aanneemt, is correct, doch het spel is toch reeds voor zwart verloren.
- 7) De inleiding tot een prachtig slot.
- 8) Zeer schoon, en dubbel bewonderingswaardig, als men bedenkt dat de blindspeler nog *tijdelijk* 7 *andere partijen in 't hoofd had!* Neemt zwart den Toren, dan volgt 26 d2+h6! f7+h6, 27 f6 f7! en den volgenden zet mat.
- 9) Neemt zwart nu den Looper, dan volgt D op d3! enz. Gaat evenwel de K. in den hoek, dan neemt de Toren h6, en ingeval van Pd+h6, dan 28. D+g5, met onvermijdelijk mat.



Ondergeteekende verzoekt allen, die in het bezit zijn van partijen. door wijlen Prof. C. P. Hofstede de Groot gespeeld, hem daarvan een afschrift te doen toekomen.

Opgave van de tegenpartij, van plaats en tijd der gespeelde partijen is daarbij zeer gewenscht. Het voorgeschoten port zal gaarne vergoed worden.

GRONINGEN, U 76, Februari 1885.

C. HOFSTEDE DE GROOT,  
(*litt. Stud.*)

## PAUL CHARLES MORPHY,

„the King of chess and champion of the world.”

### I

Daar staat het talrijk heldenheir,  
Met keur van namen aan het hoofd.  
Wie is het die dien luister dooft?  
Wie komt van over 't wereldmeir?  
Hij spoedt zich over d' oceaen,  
En komt alleen, geheel alleen!  
Dan slaat hij allen, één voor één.  
DIDYMUS. — WEENDLY.

Reeds in 1879 en later nogmaals in 1882 verbreidde zich het gerucht van zijn overlijden. Beide malen bleek het onjuist te zijn, doch thans is de slag gevallen: de dood heeft in den avond van den 10 Juli j.l. een einde gemaakt aan het treurig bestaan van den eens zoo gevierden jeugdigen held, die reeds op 20 jarigen leeftijd zich een naam verwierf, die door de gansche wereld weerklonk, wiens loopbaan zoo schitterend begon, doch wiens uiteinde zoo droevig moest zijn. Een jongeling van wien men terecht de hoogste verwachtingen mocht koesteren, maar wiens groote gaven nog in zijn jonkheid onherstelbaar werden vernietigd.

Den 22 Juni 1837 werd Paul Morphy te New-Orleans geboren. Zijn vader was van Spaansche — zijn moeder van Fransche afkomst.

Reeds op 10-jarigen leeftijd met het schaakspel bekend gemaakt, vorderde hij daarin zoo verwonderlijk snel dat hij reeds als kind van 12 jaar, „when quite a lad”, zooals Staunton vol verbazing in de *Ill. London News* mededeelde, niet alleen zijn vader en zijn oom overwon, maar zelfs een met roem bekend schaakmeester, Rousseau, herhaaldelijk sloeg en een jaar later eveneens den Europeeschen matador Löwenthal.

Rechtsgeleerde te worden, evenals zijn vader, die de betrekking van lid van het hoog Gerechtshof in Louisiana bekleedde, was de bestemming waarvoor hij opgeleid werd, en men vindt van hem vermeld dat hij zóó goed

studeerde, dat hij op zijn 20ste jaar reeds zijne studiën volbracht had.

Daar hij, om als advocaat te kunnen optreden, den tijd van zijn meerderjarigheid moest afwachten, hield hij zich inmiddels veelal met het schaakspel bezig, totdat in 't zelfde jaar, 1857, een gebeurtenis plaats greep, die op zijn eerstvolgend leven grooten invloed heeft uitgeoefend: het 1e nationaal schaaktornooi te New-York.

Hiertoe waren de voornaamste schaakspelers van de Vereen.-Staten uitgenoodigd, waaronder ook Morphy.

Den 5 October 1857 begon de kamp. 16 strijders uit alle oorden des lands waren opgekomen om elkaâr den prijs te betwisten en daaronder treffen wij 2 bekende Duitsche namen aan: Louis Paulsen en Theodoor Lichtenhein, die zich in Amerika hadden nedergezet en aan wie het gelukte den 2en en 3en prijs te veroveren. Morphy echter verwierf den 1en prijs en hij behaalde dien zóó schitterend, dat hij van de 18 partijen slechts 1 verloor (aan Paulsen) en 3 remise maakte (2 tegen Paulsen en 1 tegen Lichtenhein.)

Ook na afloop van het tornooi toonde hij zijn onbetwistbaar meesterschap: in 't geheel toch speelde hij daar, met inbegrip der tornooi-partijen, juist 100 partijen, alle tegen uitstekende spelers, en daarvan won hij 87, verloor slechts 5 en maakte 8 remise. Bovendien speelde hij nog 158 voorgaaf-partijen, waarvan hij 104 won, 36 verloor en 18 remise maakte.

Onder huide bijvalsbetuigingen werd den jongste kampioen, werd aan Paul Morphy den 1en prijs uitgereikt.

De 2e prijs behaalde, gelijk reeds gezegd is, Louis Paulsen. Ook deze had roemrijk gestreden. Ofschoon nog slechts 24 jaar, had hij zijne tegenstanders, behalve Morphy, alle zoo glansrijk overwonnen dat het niet één hunner gelukte ook maar een enkele partij van hem te winnen. Alleen Dr. Raphaël, de winner van den 4en prijs, kon het in ééne partij tot remise brengen. Daar Paulsen op dit tornooi tevens zijne bui-

tengewone gaven als blindspeler had doen kennen, die de bewondering van allen gaande maakten, besloot het congres hem, boven den 2en prijs, nog een gouden medaille te vereeren en werd aan Morphy opgedragen, die aan zijn jeugdigen medestrijder uit te reiken, wat hij onder de vleidendste bewoordingen voor Paulsen's talenten volbracht.

De voor Morphy zoo schitterende uitslag van dit tornooi had andere wedstrijden ten gevolge, waarin hij steeds glorieus zegevierde.

Toen nu alle Amerikaansche matadores voor den jongen held de knie hadden moeten buigen, lag de oude wereld „het grijze Europe” aan de beurt.

Dáár stond nog „een talrijk heldenheir, met keur van namen aan het hoofd,” — daar prijkten Anderssen, von der Lasa, Harrwitz, Löwenthal en anderen, — ook Howard Staunton, en ofschoon deze laatste in 1851 door Anderssen geslagen was, gold hij in de oogen der Amerikanen, wegens zijn uitstekend combinatie-vermogen, voor den schaakspeler par excellence.

Van alle zijden werd Morphy aangevuurd zich met hen te meten. Een uitnoodiging aan Staunton om te New-York te komen en den strijd te wagen, werd echter afgewezen, daar Staunton verklaarde zich van het schaakspel terug getrokken te hebben en dus geruimen tijd voor oefening zou behoeven om zijn vorige sterkte weer te krijgen, doch dat zijn letterkundige arbeid hem zooveel vrijen tijd niet veroorloofde.

Nu Europa niet naar Amerika wilde komen, zou Amerika naar Europa gaan. Morphy, met jeugdig vuur beziel, en door vrienden en vereerders aangespoord, besloot zich tot den strijd aan te gorden. „Hij spoedt zich over 't wereldmeir en komt alleen, geheel alleen”, den 23 Juni 1858 te Londen aan.

Daar verslaat hij allen die den kamp met hem wagen. Löwenthal, die toen in Engeland aan de spits stond, moest met 9 verloren partijen, tegen 3 gewonnen en 2

remise, voor hem de vlag strijken. Barnes, Boden, Bird, Mongredien noch Medley en andere coryphaëen konden hem weerstaan. „Hij sloeg ze alle, één voor één”. Zijn meesterschap was zoo overweldigend groot dat hij slechts zelden een partij verloor. Barnes was nog de gelukkigste en won van de 25 partijen 7, maar verloor 18.

Intusschen had hij, in navolging van Paulsen, zich ook op het blindspelen toegelegd en met groot succes. Te Birmingham speelde hij 8 partijen tegelijk blind, tegen beste strijders. Tot aller verbazing won hij daarvan 6, verloor 1 en maakte 1 remise.

Dat kunststuk heeft hij in Europa nog 3 maal herhaald, nl. te Parijs, met 6 gew. en 2 remise, — in de Londen-club met 2 gew. en 6 rem, en in de St. George-club, met 5 gew. en 3 rem.

Van Engeland ging het nu verder op naar Parijs. Daar was de uitkomst dezelfde. Journoud, de Rivière, La Roche en anderen, ze delfden alle het onderspit. Een wedstrijd tegen Harrwitz (van Breslau, doch sinds geruimen tijd te Parijs woonachtig,) die eerst te diens gunste scheen te zullen afloopen, daar H. de beide eerste partijen won, eindigde mede ten voordeele van Morphy, die de volgende 5 won, waarna Harrwitz den strijd opgaf.

Toen kwam Anderssen, op wien de laatste hoop gevestigd was. De uitslag is bekend. Sedert verscheidene jaren buiten oefening, was zijn nederlaag reeds voorspeld en hem den strijd door zijne vrienden afgeraden.

De voorspellingen kwamen uit. Anderssen deelde in het lot der overigen. Van de 11 partijen kon hij slechts 2 winnen en 2 remise maken.

Nog één wedstrijd bestond Morphy en wel tegen den President van de Londen-club, Augustus Mongredien, die evenwel al weder met diens verpletterende nederlaag eindigde. Mongredien won geen enkele partij, 1 werd remise, terwijl Morphy er 7 won.

Daar von Heydebrand und der Lasa (die trouwens

toen ook niet meer zijne vroegere speelsterkte bezat) te dier tijd zich juist in Zuid-Amerika bevond, was er geen matador meer te overwinnen overig.

Op een groot feest te Parijs werden Morphy's zegepralen gevierd, zijn marmeren buste in de zaal geplaatst en door den nestor der Fransche schaakwereld, den eens zoo beroemden St. Amant, met lauwerkransen bekroond.

En niet alleen onder schakers stond hij hoog aangeschreven, — zijn naam drong ook tot andere rangen der maatschappij door, hij werd het voorwerp der algemeene attentie. Allerlei mannen van naam en verdienste, personen van hoogen adel achten het niet beneden zich den overigens bescheiden jongeling de vleierendste eerbetuigingen te bewijzen.

Verder dan Parijs ging de reis niet. Zijne nabestaanden in Amerika drongen op zijn terugkomst aan, die hij in April 1859 over Londen aanvaardde. Daar werd hij vooraf nog op een groot, door de voornaamste schaakgenootschappen van Londen ter zijner eere gegeven feest, tot „King of chess and champion of the world” verklaard.

En die roemruchtige naam was niet onverdiend. Van de 162 in Europa gelijk-op gespeelde partijen won hij 121, verloor 22, en maakte 19 remise. Buitendien speelde hij nog 92 voorgaaf-partijen, waarvan hij 66 won, 18 verloor en 8 remise maakte. En dat alles tegen beste spelers! De overwinning was waarlijk volkomen, zóó volkomen dat zelfs geen ijverzucht hem kon bereiken.

Zijn terugkomst te New-York, den 10 Mei 1859, werd met luister gevierd. Schitterende feesten en uitnoodigingen van talrijke genootschappen in verschillende steden volgden elkander op en prachtige geschenken werden hem vereerd.

Voortaan speelde hij niet anders dan partijen met voorgaaf. In 1859 en 1860 gaf hij aan sterke spe-

lers 133 maal het paard of den toren van de koningin voor en in weerwil van die groote voorgaaf, won hij daarvan toch 97 partijen, verloor slechts 27 en maakte 9 remise.

## II.

Oh, why should the spirit of mortal be proud?  
Like a fast-flitting meteor, a fast-flying cloud,  
A flash of the lightning, a break of the wave,  
He passeth from life to his rest in the grave.

WILLIAM KNOX.

Het glanspunt van zijn leven was hiermede gesloten. Allengs moest hij tot zijne rechtsgeleerde studiën terugkeeren. Maar hij kon niet besluiten waar hij zich zou nederzetten. Wel vatte hij het vaste voornemen op zich van het schaakspel terug te trekken en wees nieuwe uitdagingen van Louis Paulsen en Ignaz Kolisch van de hand, maar — toch zou het eigenlijke doel van zijn leven niet bereikt, de grootsche verwachting, die zijn uitnemenden aanleg deed verwachten, niet verwezenlijkt worden.

De burgerkrijg, die in 1861, tusschen de Noorderlijke eu Zuidelijke Staten uitbrak, was ongunstig voor de door hem gekozen loopbaan. Hij, de stille, afgetrokken denker was in die troebele tijden daar niet op zijn plaats, en kon er geen rust vinden. Hij ontvlood het land en bracht het geheele jaar 1863 opnieuw te Parijs door. Maar ook daar bleef hij aan zijn voornemen, om het schaakspel vaarwel te zeggen, getrouw, hoeveel moeite het hem ook kostte, en in welk een valsche positie hem dat ook bracht. Door Kolisch opnieuw uitgedaagd, wees hij, na lang weifelen, de uitdaging ook thans af; zelfs toen Kolisch hem in het dagblad *Le Nord*, openlijk tartte met de woorden, dat het niet genoeg is zich een naam te verwerven, dat men dien ook moet weten te bewaren en er zich niet achter verschuilen om een ernstig tegenstander te ontwijken.



Slechts in een kleinen kring van vertrouwde vrienden, waartoe in de eerste plaats Arnous de Rivière behoorde, speelde hij nog wel eens een enkele maal, anders niet. Op zijn terugreis in 1864, over Havanna, ontvouwde hij daar nog eenmaal zijn volle kracht, doch, voor zoover bekend, ook voor het laatst.

Voor de balie was hij niet de rechte man. Tot het uitpluizen van allerlei twistgedingen, tot woordenstrijd bleek hij ongeschikt, zijn natuur verzette zich er tegen, en het kwam hoe langer zoo meer uit, dat hij in de keus van zijn loopbaan had misgetast.

Had hij reeds een voorgevoel van hetgeen hem te wachten stond, toen hij, bij zijn afscheid van Londen, dank zeide voor het vele goede hem bewezen, waarvan de herinnering ook in 't vervolg nog een heldere zonnestraal op zijn levenspad zou werpen, ook als de donkere dagen aangebroken waren, — en toen hij de volgende regelen van Thomas Moore aanhaalde:

Let Fate do her worst, there are relics of joy,  
Bright dreams of the past, which she cannot destroy !  
Which come in the night-time of sorrow and care,  
And bring back the features that joy used to wear.  
Long, long be my heart with such memories fill'd !  
Like the vase in which roses have once been distill'd;  
You may break, you may ruin the vase if you will,  
But the scent of the roses will hang round it still.

Of was misschien zijn eerzucht gekrenkt dat hij, die in 't spel de meester van allen was, bij anderen moest achterstaan, nu het de vervulling zijner maatschappelijke plichten, zijn roeping als burger gold?

Wie zal het zeggen! Wellicht miste hij het noodige geduld om zich baan te breken, nadat hem op een ander gebied alles zoo gemakkelijk gevallen was om de eerste te zijn. En een lageren rang in te nemen, dat duldde waarschijnlijk de trots van den gevierden meester niet.

Hoe het zij, hij schijnt eenige wroeging gevoeld te hebben over zijn tijd en geld aan het schaakspel opgeofferd, en in zijn dankrede bij zijn terugkomst te

New-York, wees hij er met nadruk op, dat het schaakspel niets anders was en niets anders zijn mocht dan een uitspanning, een middel tot verfrissing van den geest na de vervulling van den dagtaak, maar nooit gedreven mocht worden tot nadeel der beroepslichten.

Geen energie genoeg bezittende om zich door de hem omringende moeilijkheden, deels werkelijk, deels ingebeeld, heen te worstelen, zich zelf de mislukking van zijn levensdoel wijtende, geraakte hij meer en meer aan 't mijmeren en malen, wat op volslagen krankzinnigheid, volgens de geneeskundigen, onherstelbare krankzinnigheid uitliep.

O death in life! The days that are no more!

Zocht men hem later aan om zich nog eens aan 't schaakspel te wijden, dan gaf hij te kennen dat hij het te druk had met een proces om zijn vermogen terug te krijgen, dat door de schuld van zijn rentmeester gedurende zijne afwezigheid, verloren gegaan was. Eindelijk zelfs ontkende hij geheel en al ooit iets aan 't schaken gedaan te hebben en wilde van niets weten als men hem aan zijn vroegere zegepralen en ontvangen eerbewijzen herinnerde. Hij was geen speler (gambler) antwoordde hij dan verstoord, maar had de handen vol werk met het regelen van zijns vaders nalatenschap, waarop nog steeds geen orde was gesteld. Daarbij noemde hij dan herhaaldelijk het bedrag dier nalatenschap. Nog in een brief van 31 Juli 1882 aan de „New-Orleans Bee” loochende hij zijn vroeger bestaan als schaakspeler; hij had enkel de rechtsgeleerdheid bestudeerd, het vak, voegde hij er aan toe, dat ook zijn vader eervol beoefend had. — Ook in dien brief noemt hij het bedrag van het door zijn vader nagelaten vermogen.

Zoo sleepte hij zijn leven voort. De donkere dagen waren gekomen, maar de herinnering aan het gelukkig verleden zou geen enkele zonnestraal daarop werpen. Zijn wensch werd niet vervuld. Het verleden bestond voor hem niet meer.

Zijn leven werd beschreven door Dr. Max Lange, *Skizze aus der Schachwelt* (ook in 't Engelsch vertaald door Falkbeer), — F. M. Edge, *Paul Morphy, the chess champion*, — D. W. Fiske, *the book of the first American Chess congress, with a story of Paul Morphy, the only*.

Zijne partijen werden gepubliceerd door J. Löwenthal, in 1860 te Londen en te New-York uitgekomen, — door J. Preti, J. Dufresne, A. M. G. Allen, C. H. Stanley en anderen. Ook in ons land kwam in 1858 een werkje uit van 12 blaadjes, behelzende een „juiste opgaaf van 2 ('t is van belang!) merkwaardige partijen, gespeeld door den beroemden schaakspeler Morphy, benevens eenige bijzonderheden uit zijn leven.”

Is Morphy de beste speler van alle tijden geweest, heeft men gevraagd. Het antwoord daarop is moeilijk te geven.

Wáár is het, dat hij ten tijde van zijn reis in Europa het gelukkig trof, daar Anderssen en Staunton beide sedert geruimen tijd de zoo noodige oefening misten om met goed gevolg te kunnen strijden, terwijl het schaakspel bij Morphy dagelijksch werk was.

Had Anderssen 5 jaar vroeger of 5 jaar later den kamp tegen hem gevoerd, Morphy zou ongetwijfeld een harden dobber gehad hebben. Löwenthal en Harrwitz waren zeer zeker uitnemende spelers, maar hun spel, vooral dat van Löwenthal, was niet gesloten genoeg en gaf veelal aan Morphy gelegenheid om zijne schitterende manoeuvres in 't open spel te kunnen volvoeren. Zij speelden hem, om zoo te zeggen, te veel in de hand. Bovendien was Harrwitz niet bedreven genoeg in het eindspel. Toen Paulsen op het tornooi te New-York met Morphy streed, stond de eerste nog ver van het toppunt zijner kracht. 15 jaren later zou Morphy in Paulsen een hem waardig tegenstander gevonden hebben. Anderssen met zijn schaakkraft van 1857 zou evenzeer bezweken zijn tegen

Steinitz, Zukertort<sup>1)</sup> en Mackenzie van heden, doch deze waren toen eerst aankomende spelers.

Toch moet erkend worden dat Morphy een genie was dat mogelijk nu en dan geëvenaard, maar zeker zelden overtroffen zal worden. Zijne grondige kennis van de theorie, zijn groote opmerkzaamheid die hem bijna nooit eenige fout van beteekenis deed begaan, zijn vlugge blik in het uitvinden van de zwakste plaats der vijandelijke stelling, zijne uitstekende combinatiën bewijzen dit in de door hem gevoerde partijen.

Zijn spel was open, — hij zorgde steeds zoospoedig mogelijk zijne officieren in werking te brengen. In 't gesloten spel bevond hij zich minder thuis. Enkele der partijen tusschen hem en Anderssen doen zien dat de laatste de gesloten partijen beter speelde.

Nog een contrast tusschen Anderssen en Morphy is opgemerkt. Wanneer Anderssen een ernstigen strijd met een ander aanging, dan won hij gewoonlijk de eerste partij; Morphy verloor die veelal.

Beide mannen achtten en waardeerden elkander hoog. Anderssen zei van Morphy: „Hij heeft het in 't schaakspel zoover gebracht, als het menschelijk verstand dat vermag.”

Morphy liet zich aldus over Anderssen uit: „Hooghartiger tegenstander dan hij, een schaakridder, die in nog grooter mate alle eigenschappen van een volmaakt meester en man van eer bezit, heb ik in mijn schakersloopbaan niet aangetroffen. Wel mag Duitschland trotsch zijn op zijn vóórstrijder, dien machtigen heerscher op het zwart-witte ruitveld.”

Een korte wijl heeft Morphy zich bezig gehouden met het maken en schrijven van analyses. Doch daarin heeft hij weinig tot stand gebracht. Wat hij ons voor be-

---

<sup>1)</sup> Zukertort speelde op zijne in 1884 ondernomen reis door Noord-Amerika, o.a. in 24 zittingen 220 partijen *blind* (dus gemiddeld ruim 9 tegelijk), won daarvan 160, verloor 36 en maakte 24 remise.

Ook geen kleinigheid!

langrijks nagelaten heeft, zijn enkel de partijen, door hem in zijn kortstondige overwinnaars-loopbaan gespeeld.

Die partijen stellen ons echter in staat een denkbeeld te vormen van die zeldzame meteoor, die een oogenblik aan den schaakhemel flonkerde met verblindenden glans. Ach! waarom zóó kort.

Laat ons zijn nagedachtenis in eere houden en, zij het ook met weemoed, den jeugdigen man blijven gedenken, wiens vooruitzicht zoo schitterend, wiens einde zoo droevig was.

Yet may some tribute of regret be paid  
When his short life hath reach'd its final day:  
Men are we, and must grieve when ever the shade  
Of that which once was great is pass'd away.

(Wordsworth.)

De Berlijner „Ulk”, die ook aan Anderssens verscheiden eenige zinrijke regelen wijdde (zie pag. 36 hiervoor), bevatte het volgende bij het overlijden van Morphy:

Ihn, der einst s'ogreich  
Mit jedem rang,  
Im letzten Turnier  
Der Tod bezwang:  
Die Uhr lief ab,  
Der Sand verrinnt—  
Das Spiel ist zu Ende—  
*Schwarz gewinnt!*

Ternaard Aug. '84.

R. HEEREN.

(Overgenomen uit de Friesche Courant).

~~~~~

SPAANSCH PARTIJ.

Wit. E. Gerdes.	Zwart. van Nouhuys.
1. e2—e4 c7—c5	23. e4+f5 c6+f5
2. g1—f3 b8—c6	24. c2+d4 f5—d7
3. f1—b5 d8—f6	25. g3—c3 ⁶⁾ b7—b5
4. b1—c3 ¹⁾ c6—d4	26. a4—c5 ⁷⁾ d6—c7
5. b5—e2 ²⁾ c7—c6	27. c2—f3 ⁸⁾ c8—b7
6. d2—d3 f8—c5	28. f3—f6! h8—g8
7. c1—d2 g8—e7	29. h1—g1 ⁹⁾ e5+d4
8. c3—b1 ³⁾ d7—d5	30. c3—f3 c7—c5 ¹⁰⁾
9. c2—c3 d4+f3	31. f6—g5 d7—d5
10. c2+f3 f6—g6	32. f3—f5 d5+c5!
11. d1—e2 d5—d4	33. c1—b1 b7—c8
12. c3—c4 e5—d6	34. f5—f6 g8—h8
13. a2—a4 o—o	35. f2—f4 e5—d6
14. b1—a3 a7—a5 ⁴⁾	36. f6+g8 c5+g5
15. f3—h5 g6+g2	37. h6—g7 h8—g8
16. 0—0—0 g7—g6	38. g6+g5 d6+f4
17. d1—g1 g2—h3	39. g5—h5 f4—c3
18. d2—h6 f8—e8	40. g1—g2 g8—f7
19. g1—g3 h3—c6	41. g7—e5 f7—c6
20. a3—c2 ⁵⁾ g8—h8	42. g2—e2 c6—c5
21. h5—g4 f7—f5	43. e5—f4 c6—f6 ¹¹⁾
22. g4+f5 e7—f5	Wit geeft verloren.

¹⁾ e2—c3 of o—o was beter.

²⁾ Thans was f3+d4 en daarna c3—c2 veel verkiesselijker.

³⁾ Waarom niet liever c3—a4, teneinde den L. te verdrijven en daarna c2—c3? Dan kreeg wit ruimte. Nu werkt hij zichzelf zoo vast als een muur.

⁴⁾ Een geheel nuttelooze zet. Door f7—f5 kreeg zwart een prachtige aanval.

⁵⁾ Wit had den ten koste van een pion verkregen aanval zonder dralen moeten doorzetten door 20. $\frac{h5-g4}{f7-f5}$ 21. $\frac{e4+f5}{e7+f5}$ 22. h2—h

enz. Antwoordt zwart daarop met d6+a3, dan 23. h4—h5 enz.

⁶⁾ Hiermee wordt slechts tijd verbeuzeld. Beter was het paard naar f3 te brengen en den aanval zoo spoedig mogelijk weer te hervatten.

⁷⁾ Goed gespeeld. Zwart kan den C-pion niet dan met verlies nemen.

⁸⁾ Weer goed. 't Is duidelijk, dat het witte paard niet genomen kan worden.

⁹⁾ Dit waagstuk heeft het verlies van wit ten gevolge.

¹⁰⁾ Goed. Nu is wit's aanval gebroken.

¹¹⁾ Mooi. Wit wordt nu bedreigd met schaak aan zijn beide T. of verlies van zijn L., en hij kan dit niet voorkomen dan door afruiling, wat de partij terstond beslist.

R. H.

ONREGELMATIG PAARD-GAMBIT.

Wit. van Nouhuys.

Zwart. E. Gerdes.

1. e2—e4	e7—e5	6. e4—e5	c8—e6
2. f2—f4	e5+f4	7. b1—c3	c7—c6
3. g1—f3	g7—g5	8. g2—g4	h7—h5
4. h2—h3 ¹⁾	f8—g7	9. c3—e4 ²⁾	d5+e4
5. d2—d4	d7—d5	Wit geeft verloren.	

¹⁾ Zie de aanmerkingen op den 1en en 3en partij in dezen kalender [pag. 39 en 41].

²⁾ Een wanhopige zet, die toch niet helpt. Maar er was volstrekt geen noodzaak toe. Wit had zich eenvoudig met 9 g4+h5 kunnen red-den, b.v. 9. g4+h5 h8+h5 10. h1—g1, dreigende c1+f4 enz. Ook 10 h3—h4 zou goed geweest zijn.

J. d. R. O.

SCHOTSCH GAMBIT.

Wit. J. de Raadt Offerhaus. Zwart. C. P. de Groot.

1. e2—e4	e7—e5	11. b3—c2 ⁴⁾	d6—c6
2. g1—f3	b8—c6	12. d2—f3	h7—h6
3. d2—d4	e5+d4	13. c1—f4	d7—d6
4. f1—c4	f8—c5	14. b2—b4	c5—b6
5. c2—c3	d4—d3 ¹⁾	15. f3—d4	e6—f6
6. d1—b3 ²⁾	d8—f6	16. f4—g3	c7—c6
7. o—o	g8—e7	17. d4—f3 ³⁾	c8—g4
8. e4+d3	c6—e5	18. e4—e5	d6+e5
9. f3+e5	f6+e5	19. f3—c5	g4—e6
10. b1—d2	e5—d6 ³⁾	20. f1—e1	o—o

- | | | | | | |
|-----|----------------------|---------------------|-----|----------------------|-----------------------|
| 21. | c3—c4 | e7—f5 ⁶⁾ | 36. | c1—c2 | f8—c8 |
| 22. | g3—f4 | f5—d4 ⁷⁾ | 37. | a1—c1 | c8—e6 |
| 23. | c2—c1 | c6—c5 | 38. | c2—d3 | g4—f4 |
| 24. | b4+c5 ⁸⁾ | b6+c5 | 39. | c1—c3 ¹²⁾ | c6—d6 |
| 25. | d3—e4 | e6—f5 ⁹⁾ | 40. | d3—g3 | f4—d2 |
| 26. | e5—d3 | f5+e4 | 41. | g3—e5 | d6—e6 |
| 27. | e1+e4 | d4—e6 | 42. | e5—b8! | g8—g7 |
| 28. | f4—e3 | a8—c8 | 43. | c3—h3 | d2—e1! |
| 29. | d3+c5 | e6+c5 | 44. | g1—h2 | e1—e5! ¹³⁾ |
| 30. | e3—d4 | f6—d6 | 45. | b8+e5 | e6+c5 |
| 31. | e4—g4 | g7—g5 | 46. | h3—e3 ¹⁴⁾ | e5+e3 |
| 32. | h2—h4 ¹⁰⁾ | d6—e6 | 47. | f2+e3 | f7—f5 |
| 33. | d4+c5 ¹¹⁾ | e6+g4 | 48. | g2—g3 | g7—f6 |
| 34. | c5+f8 | c8+f8 | 49. | h2—g2 | b7—b6 |
| 35. | h4+g5 | h6+g5 | | Wit geeft verloren. | |

¹⁾ Beter was g8—f6.

²⁾ Veel beter ware geweest d1+d3, dreigend c4+f7! en daarna d3—c4.

³⁾ Hierdoor verhindert zwart het uitbrengen van zijn L.

⁴⁾ Waarom niet liever d3—c4?

⁵⁾ Drie glad verloren zetten.

⁶⁾ Tengevolge van zijn verkeerde verdediging bij de openingszetten, stond zwart langen tijd gedrukt, maar, daar wit aarzelde met den aanval, heeft zwart langzamerhand tijd gevonden zijn spel te ontwikkelen.

⁷⁾ Goed gespeeld.

⁸⁾ Bij b4+b5 had wit geen geïsoleerden pion gekregen en was de zwarte L. van het punt f2 afgesloten.

⁹⁾ Fijn. Bij e4+g7 antwoordt zwart met a8—e8, waardoor wit in een hopeloozen toestand komen zou; maar deze bemerkt den strik.

¹⁰⁾ Wij hadden de voorkeur gegeven aan c1—c3.

¹¹⁾ Een kostbare Looper, waarvan wit zich gaat ontdoen.

¹²⁾ Onvoorzichtig! Beter houden wij c1—c1. Het nemen van den pion c4 zou zwart slechts in moeielijkheid brengen.

¹³⁾ Beslissend. Na de afruiling der Dame kunnen de beide alleen staande witte pionnen op den duur niet behouden worden.

¹⁴⁾ Om dadelijk verlies van een pion te voorkomen, maar nu komen wit's pionnen alle vier afzonderlijk te staan.

R. H.

Een kleine bijdrage tot het Raadsheer-gambit.

In de beide eerste afleveringen der Deutsche Schachzeitung van 1882, wordt door Dr. C. Schwede een in onbruik geraakte verdediging van het Raadsheer-gambit weer opgevat, de houdbaarheid daarvan betoogd, en beweerd dat die verdediging voor den naspeler minstens even goed is als elke andere.

De hierbedoelde verdediging is de 4e zet van zwart:
 f8—c5, na de opening $\begin{array}{ccc} 1 \text{ e2—e4} & 2 \text{ f2—f4} & 3 \text{ f1—c4} \\ \hline & \text{e7—e5} & \text{e5+f4} \end{array}$ $\begin{array}{c} \text{d8—h4!} \end{array}$

4 e1—f1. Zooals men weet, wordt thans gewoonlijk door zwart g7—g5 tot dekking van den f-pion gespeeld.

Door 4 f8—c5 wordt niet alleen een tempo, maar ook de gambit-pion verloren en daarom waarschijnlijk werd die zet reeds van den beginne af veroordeeld. Doch de dreigende stelling welke die L op b6 inneemt, in verband met den 8en zet van zwart c8—g4, drukt zoozeer de positie van wit, dat het geleden nadeel (altijd volgens Dr. Schwede) daartegen wel opweegt.

Na eenige nadere kennismaking met de door Dr. Schwede tot staving zijner bewering gegeven analyse, moest ik in menig opzicht de juistheid daarvan erkennen. Een bepaald grondig onderzoek van alle varianten — en deze zijn vele — heb ik wel niet ingesteld, maar wat ik er van gezien had was genoeg om de verdediging f8—c5 te beproeven, zoodra mij een Raadsheer-gambit werd aangeboden. Dit geschiedde met de 3 volgende partijen en het verloop daarvan doet zien dat zwart telkens, reeds na een 14- of 15-tal zetten, zulk een overwegende stelling verkrijgt dat er voor wit aan overwinning bezwaarlijk meer valt te denken.

Ik ben echter genoodzaakt hierbij te voegen dat wit m. i. in alle 3 partijen bij den 8en zet niet den juisten zet b1—c3 getroffen, maar steeds c2—c3 gespeeld heeft.

b1—c3 moet dienen voornamelijk om den Lb6 on-

schadelijk te maken en c2—c3 om dienzelfden L van de diagonaal b6—g1 af te sluiten. Niettegenstaande ik mijn tegenspeler in de beide eerste partijen op 8. b1—c3 opmerkzaam maakte, bleef hij toch aan c2—c3 de voorkeur geven.

Thans volgen de partijen:

I.

Wit.	H. van Calcar.	R. Heeren.	Zwart.
1.	c2—e4	c7—e5	
2.	f2—f4	e5+f4	
3.	f1—c4	d8—h4!	
4.	e1—f1	f8—c5	
5.	d2—d4	c5—b6	
6.	g1—f3	h4—h5	
7.	c1+f4	d7—d6	
8.	c2—c3	c8—g4	
9.	b1—d2	b8—c6	
10.	c4—d5 ¹⁾	g8—e7	
11.	d1—e2	o—o	
12.	d5—b3	e7—g6	
13.	e2—e3	a8—e8 ²⁾	
14.	h2—h4 ³⁾	c6—a5 ⁴⁾	
15.	b3—a4	a8—e7	
16.	b2—b4	a5—c6	
17.	a4—b3	g8—h8	
18.	a2—a4	f7—f5	
19.	g2—g3	c6—e5 ⁵⁾	
20.	f3—g5	f5+e4	
21.	a4—a5	g6—f4	
22.		g3+f4	e5—d3 ⁶⁾
23.		a5+b6	f8+f4!
24.		f1—g1	g4—f3
25.		d2+f3 ⁷⁾	h5—g4!
26.		g1—f1	e4+f3
27.		h1—g1	g4+g1!
28.		e3+g1	f3—f2
29.		g1—h1	e7—e1!
30.		f1—g2	f4—g4!
31.		g2—f3	g4—g1
32.		a1+e1	f2+e1D
33.		h1+g1	e1+g1
34.		b6+c7	g1—f2!
35.		f3—e4	f2—e2! ⁸⁾
36.		e4—f5	e2—f1!
37.		f5—e6	d3—f4!
38.		e6—d7	f1—b5!
39.		d7—c8	h7—h6
40.		g5—f7!	h8—h7
41.		c8—b8	b5—d3
42.		c7—c8D.	geeft op.

¹⁾ Een verloren zet.

²⁾ Zwart heeft nu ontegenzeggelijk een winnende positie.

³⁾ Zeer goed. Met het doel om het Pd. naar g5 te brengen, van waar het door h7—h6 niet verdreven kan worden.

⁴⁾ Beter ware geweest g8—h8.

⁵⁾ Zwart zet alles op haren en snaren. Met een weinig bedaardheid, b.v. door nu eerst a7—a6 of a5 te spelen en daarna den aanval onverpoosd door te zetten, kon aan zwart de overwinning niet wel ontgaan, want wit's stelling is ongetwijfeld zeer slecht.

⁶⁾ Verkiesselijker ware thans nog geweest b6+d4, doch zwart verkeerde in de dwaling, dat wit het niet aan tijd zou hebben den L. b6 te nemen. Later beslist juist die geavanceerde witte pion de partij, daar zwart niet, zooals noodig is, door onafgebroken schaak geven winnen kan.

⁷⁾ Wit kiest nu telkens de beste verdedigingszetten.

⁸⁾ Door d6—d5! had zwart nog remise kunnen krijgen.

II

Wit. H. van Calcar.

Zwart. R. Heeren.

De 9 eerste zetten als in I.

10.	d4—d5 ¹⁾	c6—e7	15.	f3+e5	○—○
11.	a2—a4	a7—a6	16.	d5—d6	c7+d6
12.	d1—b3	g8—f6	17.	e5+f7 ⁴⁾	d6—d5
13.	a4—a5 ²⁾	b6—c5	Wit geeft verloren.		
14.	e4—e5 ³⁾	d6+e5			

¹⁾ Het blijft de vraag of ook deze zet wel goed is, want hij opent de lijn voor den zwarten Looper.

²⁾ Indien wit speelde f4+d6 zou zwart winnen door f6+b4, gevolgd door g4+f3.

³⁾ Op b3+b7 zou zwart antwoorden met ○—○. De witte D. was dan genoodzaakt zich naar b3 terug te trekken, waarna zwart door f6+e4 en vervolgens e4+f3 zou winnen. De positie van wit is weer verre van gunstig. De thans gedane zet e4—e5 belooft buitendien weinig goeds.

⁴⁾ Nog een misrekening bovendien, die het verlies van een officier ten gevolge heeft, terwijl daarbij de lijn voor den zwarten f-toeren op dreigende wijze geopend wordt.

III

Wit. J. de Raadt Offerhaus. Zwart. R. Heeren.

De 9 eerste zetten als in I.

10.	h2—h3	g8—f6	12.	d4+e5 ¹⁾	f6—d7
11.	e4—e5	d6+e5	13.	d1—b3	g4+f3

- | | | | |
|-------------------------|---------------------|-------------------------|--------|
| 14. d2+f3 | h5—f5 | 20. f1—e2 ⁴⁾ | c7—b6 |
| 15. e5—e6 ²⁾ | f7+e6 | 21. d1—d2 ⁵⁾ | c5—e3! |
| 16. f4+c7 | c6—a5 ³⁾ | 22. e2—d1 | d7—c5 |
| 17. b3—a4 | b6+c7 | 23. a4—c2 | c5+d3 |
| 18. a1—d1 | 0—0—0 | 24. f3—d4 ⁶⁾ | a5—c4 |
| 19. c4—d3 | f5—c5 | Wit geeft verloren. | |

¹⁾ Hierdoor wordt al weer de lijn geopend voor den zwarten Looper op b6.

²⁾ Deze zet berust op een misrekening van wit, doch wanneer men diens stelling goed beziet, moet men al spoedig tot het besluit komen, dat zij, ook buiten die misrekening, er vrij hopeloos uitziet. Zwart kan naar beide zijden rokkeeren, terwijl wit's koning hoogst gevaarlijk staat en zijn eene Toren afgesloten is.

³⁾ Bij b6+c7 zou gevolgd zijn b3+b7 met terugwinst van den officier en veel verbeterde stelling.

⁴⁾ Dem drohend Matt willst du entflieh'n,
O, König! aber sprich, wohin?

Speelde wit b2—b4 dan zou zwart geantwoord hebben met c5+c3.
21. b4+a5 d7—c5 en wint.

⁵⁾ f3—d4 hielp ook niet, b.v. 22. $\frac{f3-d4}{c5-e5!}$ 23. $\frac{e2-d2}{d7-c5}$ 24. $\frac{a4-a3!}{c5+d3}$

25. $\frac{d2+d3}{b6+d4}$ 26. $\frac{c3+d4}{d8+d4!}$ en wint.

¹⁾ 24. a4—c2 [a4—b6 kan niet wegens d8+d4, c3+d1, c5—e4!]
e5—f4, 25. d2—e2 e6—e5 en wint.

⁶⁾ Dit helpt evenmin als het nemen van het paard. De volgende zet van zwart maakt nu alle verdere verdediging hopeloos.

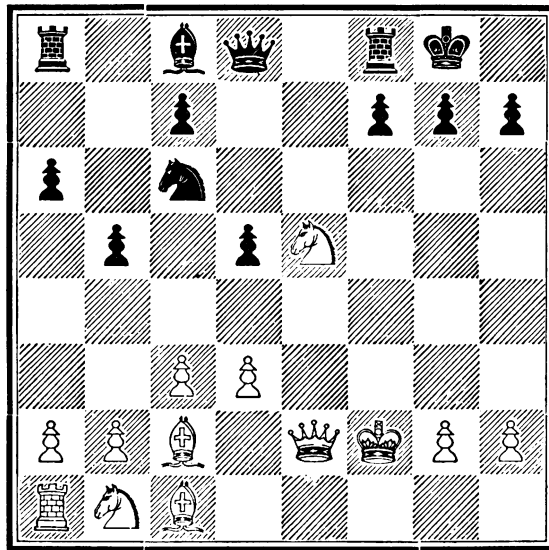
R. H.

SPAANSCH E PARTIJ.

16 Mei 1884.

C. E. A. Dupré. Wit. E. H. E. van Woelderren. Zwart.

- | | | | |
|----------|---------------------|-------------------------|---------------------|
| 1. e2—e4 | e7—e5 | 7. d1—e2 | b7—b5 |
| 2. g1—f3 | b8—c6 | 8. a4—c2 ²⁾ | d7—d5 |
| 3. f1—b5 | a7—a6 | 9. d2—d3 ³⁾ | e4+f2 ⁴⁾ |
| 4. b5—a4 | g8—f6 | 10. f1+f2 ⁵⁾ | c5+f2† |
| 5. 0—0 | f8—c5 ¹⁾ | 11. g1+f2 | 0—0 ⁶⁾ |
| 6. c2—c3 | f6+e4 | 12. f3+e5 | |



- | | | | | | |
|-----|----------------------|----------------------|-----|--------|----------------------|
| 12. | f2—g1 | d8—h4† ⁷⁾ | 24. | d2+e1 | d4—f4 |
| 13. | d3—d4 ⁹⁾ | f8—e8 | 25. | h5+h7† | g8—f8 |
| 14. | c3+d4 | c6+d4 ⁹⁾ | 26. | c3—e2 | f4—f1† |
| 15. | e2—f2 | h4+d4† | 27. | e2—g1 | f1+e1 |
| 16. | b1—c3 | d4+e5 | 28. | h7+b7 | a8—e8 |
| 17. | c1—d2 | g7—g5 ¹⁰⁾ | 29. | c2—g6 | e1—e7 |
| 18. | a1—f1 | c8—b7 | 30. | b7+d5 | e8—d8 |
| 19. | f2—f3 | e8—e7 | 31. | d5—f3 | f8—g7 |
| 20. | f3—h5 | c7—c5 | 32. | g6—f5 | d8—d4 |
| 21. | f1—e1 ¹¹⁾ | f7—f6 | 33. | h2—h3 | d4—f4 |
| 22. | g1—h1 | e5—d4† | 34. | f3—h5? | f4+f5 |
| 23. | | e7+e1 ¹²⁾ | | | Wit strijkt de vlag. |

¹⁾ Als de beste verdediging wordt 5 . . . f6+e4 aanbevolen.

²⁾ Wit had hier ook kunnen spelen: 8. e2+e4 d7—d5! 9. e4—e2 b5+a4 10. d2—d4 c5—e7 11. f3+e5 c6+e5 12. e2+e5 o—o met iets maar onbeduidend betere stelling.

³⁾ Een zet die beter lijkt dan hij is, zie de volgende noot. Door 9. c2+e4 d5+e4 10. e2+e4 wint wit een pion met goed spel.

^{4]} Die zet loopt goed af, maar had een stuk kunnen kosten, zie de volgende noot. Het beste was 9 c4—f6; er kon dan volgen 10 f3+e5 c6+c5 11. e2+c5† c8—e6, of 10. d3—d4 c5—e7 11 f3+c5 (11. d4+c5 f6—d7) c6—b8! met gelijk of zoo goed als gelijk spel.

^{5]} In een dergelijke partij speelde Zukertort tegen Anderssen ook 10. f1+f2, maar mij dunkt dat 10. d3—d4 een stuk doet winnen!

^{6]} Zwart kon veilig ○—○, want hij krijgt den pion, dien hij prijs geeft, terug; toch zou ik hier 11 c8—g4 verkozen hebben.

^{7]} Zeer goed! Wit dreigde na 12 f8—e8 13. d3—d4 f7—f6 14. e2—h5! f6+c5 (bij 14 g7—g6 15. c2+g6 h7+g6 16. h5+g6† en volgende zet mat), 15. c2+h7† g8—f8 't beste, 16. c1—g5 d8—d7 't beste, [op 16 d8—d6 of c6—e7 beslist 17. h5—f3† en op 16 e8—e7 17. b1—d2, gevolgd van f2—g1 en a1—f1!], 17. h7—g6 c6—e7 18. g5+e7† f8+e7 [anders mat], 19. h5+e5† d7—e6 't beste, [op 19 e7—f8 zou volgen 20. g6+c8 d7+e8 21. e5+d5 c8—g4 22. b1—d2 e8—e2† 23. f2—g1 en wint] 20. g6+c8 e6+c5 't beste, 21. d4+c5 e7+c8 22. b1—d2, met een pion meer en goed spel; toch schijnt mij voor zwart eerst 12 f8—e8 en dan 13 d8—h4† nog sterker, zie de volgende noot.

^{8]} Eerst 14. g2—g3 was hier de zet, b.v. 14 h4—h3 15. d3—d4 f7—f6 16. c2—b3! c8—b7 't beste, 18. b3+d5† g8—f8 't beste, 19. d5—g2 h3—e6 20. e2—f2 en wit redt zijn Paard.

^{9]} Juist! Het paard was, zooals uit de vorige noot blijkt, door 16 f7—f6 niet te winnen.

^{10]} Zwart speelt al te veel op zijn spel. Door eenvoudig te spelen: 17. e4—e1† 18. f2—f1 e1+f1† 19. g1+f1 c8—b7 20. c1—f4 d5—d4 21. c3—e2 c7—c5, had hij met Toren en 3 pionnen tegen 2 lichte officieren voluit het betere spel gehad.

^{11]} Deze en de volgende zet van wit steunen op een onzuivere berekening, die echter goed afloopt.

^{12]} Beslissend ware hier geweest 23 d4—f2 24. h5—d1 't beste, a8—e8 25. c1—f1 f2—h4 en wit staat hopeloos.

C. E. A. D.

PROBLEMEN

van Jhr. mr. J. M. van Beyma thoe Kingma, te *Heerenveen*.

Wit. Kc1, Dg8, Lb8, Pd.c3 en e3, pion c5.

Zwart. Kd4, pion c4.

In 2 zetten mat.

van den Cadet H. W. Cornelis, te *Rotterdam*.

Wit. Kg1, De4, Td3, Pd.c2 en c3, pion h2.

Zwart. Kh3, pion d2, e3, g2 en h5.

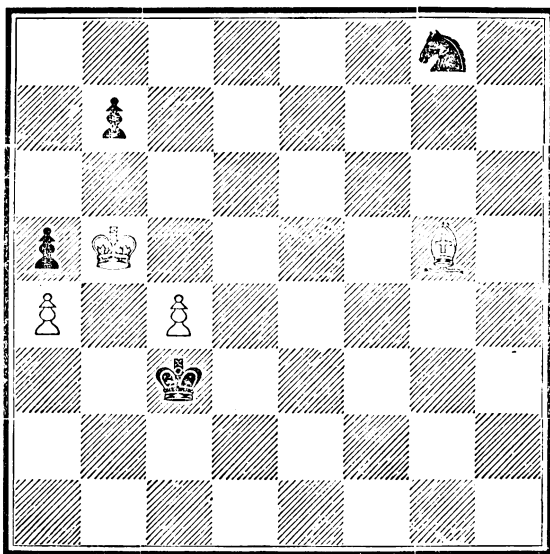
Zelfmat van wit, die begint, in 3 zetten.

(Ingezonden door den heer C. E. A. Dupré.)

S T A N D

eener partij, na den 53sten zet van zwart, gespeeld
23 Mei 1882, in het Volkeren-Tornooi tusschen de
heeren

Wit. B. English en A. Wittek. Zwart.



Wit speelde 54 g5—d8
en moest na vele zetten zich
met een onbeslist spel ver-
genoegen. De heer H.
Lehner te Weenen bevond
echter dat wit aldus had
kunnen winnen:

54. b5+ a5 c3+ c4
55. a5—b6 c4—b4
56. a4—a5 b4—a4
57. g5—d8! g8—h6

58. b6+b7 h6—f7
59. a5—a6 f7—d6†
Op 59 . . . f7+d8†
zou volgen 60. b7—b6
en de pion is niet meer
tegen te houden.
60. b7—c6 d8—c8
Op 60 . . . d6—b5,
zou volgen 61. d8—e7,
b5—a7† (op 61 . . .
a4—a5 volgt eveneens)

26. c6—b7, a7—b5,	Op 64. . . b4—c4,
63. b7—b6 en wint.	volgt ook 65 b6—c5.
61. d8—b6 a4—b4	65. b7—c5 a4—a5
62. c6—b7 c8—d6†	66. c6—b7 a5—a4
63. b7—c7! d6—b5†	67.. b7—b6 en wint.
64. c7—c6 b4—a4	

A propos van de Groninger wedstrijden.

Wegens den zeer beperkten tijd van slechts één dag, waarin die strijd telken jare gestreden moet worden, kan daarbij van de thans bij tornooien overal gevolgde wijze, den cirkelloop, zoodat elk tegen ieder speelt, geen sprake zijn. Dat zou te lang duren. Men is dus wel genoodzaakt de oude harddraverij-manier te volgen, maar, om de groote onbillijkheid, dat hij, die er terstond afgespeeld wordt, ook in eens wordt uitgesloten, te verzachten, heeft men er op uitgevonden, dat elk speler 2-maal verslagen moet worden, alvorens af te treden.

Dit is ongetwijfeld beter, maar leidt tevens tot wanverhoudingen.

In de *eerste rij* spelers (zij die nog geen partij verloren) zullen in den regel meer en meer, naar mate de kamp vordert, de beste spelers overblijven en zij, die het tot het 2-tal hebben gebracht, hebben gewoonlijk de moeilijkste strijden moeten doorworstelen. Toch zal, wie van dat 2-tal de nederlaag lijdt, weer gelijk staan met 2, 3 of 4 van de overgebleven winners der *tweede rij*, die uit den aard der zaak gemakkelijker tot die hoogte kwamen, omdat zij slechts te kampen hadden tegen *verslagenen* uit de eerste rij, dus meestal strijders van minder gehalte. Ik zeg *meestal*, omdat het lot de spelers bij wijlen zoo grillig paren kan, dat de stelling volstrekt niet opgaat, maar in de meeste gevallen zal zij dat wèl doen. Die ééne van gezegd

2-tal uit de *eerste* rij, heeft dan kans, vooral als hij wat vermoeid is door den harden kamp (hij had immers ook nog den prijswinner te bestrijden), om geen enkelen prijs te verwerven. En dat zou toch ook onbillijk zijn.

Bovendien kan zich het geval voordoen dat iemand, om den 2en prijs te veroveren, 2 andere spelers ieder 2 maal moet overwinnen, wat zeer zeker mede een vreemd iets in een wedstrijd is.

Het spreekt van zelf dat men, om den korten beschikbaren tijd, enkele onregelmatigheden over het hoofd moet zien, dat kan niet anders, en de spelers dienen zich daarin te schikken. Bovendien, gelijk we reeds zagen, heeft de Groninger regeling reeds veel verbetering in de aloude kampwijze gebracht.

De vraag is echter of het nog niet beter kan.

Door mij wordt het volgende in overweging gegeven:

Bij de Deutsche „Haupt- (niet de Meister-) turnieren,” die een sneller verloop vorderen, pleegt men de spelers in groepen te verdeelen, die alle afzonderlijke rondgangen hebben en waarvan de winners op dezelfde wijze om de prijzen spelen.

In dier voege zou men 't hier ook kunnen hebben,

b.v. bij 7 spelers of daar beneden 1 groep.

van 8 tot en met 12 spelers 2 groepen.

„ 13 „ „ „ 18 „ 3 „

„ 19 „ „ „ 24 „ 4 „

het getal prijzen te brengen in overeenstemming met het aantal groepen, waarvan de winners een onderlingen rondgang moeten maken voor de verdeling der prijzen.

Ingeval er slechts 2 groepen spelers zijn, zou men des noods ook het getal prijzen kunnen verdubbelen, door de tweede winners der groepen op hunne beurt een rondtje te laten spelen.

Mocht er slechts 1 groep zijn, dan kon het aantal prijzen geheel naar willekeur bepaald worden.

Remise-partijen worden dan natuurlijk niet over ge-

speeld. Elk gewonnen spel telt 1, elke remise-partij $\frac{1}{2}$ punt.

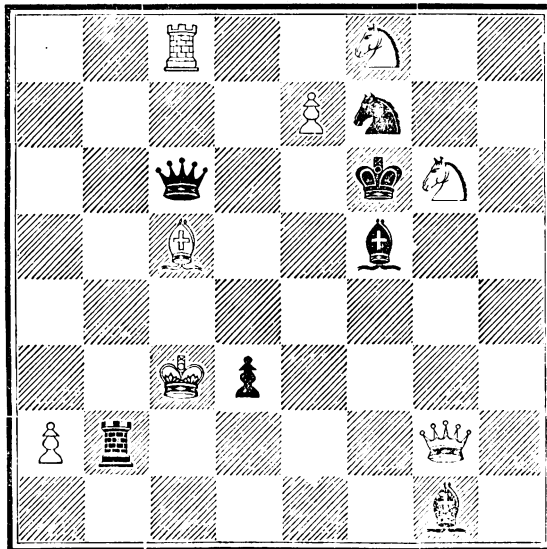
Deze wijze van wedstrijden heeft o. a. ook nog dit voor, dat zwakkere spelers langer aan den strijd blijven deelnemen, wat voor hen veel meer aanmoedigend is.

Daar over de tot dusver gevolgde speelwijze hier en daar eenige klachten gerezen zijn, hoop ik dat onze Bondsleden zoo goed willen zijn, over deze zaak hunne gedachten eens te laten gaan. Vindt het eenigen bijval dan kon het in de aanstaande Mei-vergadering een punt van bespreking uitmaken.

Heeft iemand aannemelijker voorstel, — zooveel te beter. Ik wil graag het beste, want niet dat ik dat alreede gegrepen heb, maar ik jaag er naar.

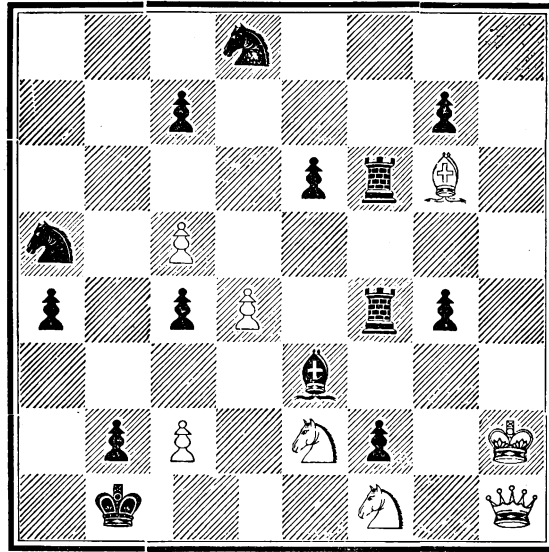
R. HEEREN.

Probleem van H. BULTEMA te Zuidbroek.



De terugtocht van Napoleon I van Moscou naar Parijs.

(Ingezonden door den heer J. P. Runsink.)



De lezer gelieve in den geest een lijn te trekken van a8 tot h1 en die lijn als de Beresina te beschouwen.

Wit begint en geeft in 14 zetten zwart mat op H8.

Verklaring: De witten zijn de Russen, de witte paarden de kozakken, de zwarten zijn de Franschen. Ruit B1 stelt voor Moscou, waar Napoleon, de zwarte koning, zich bevindt.

Ruit H8 stelt voor Parijs, waarheen Napoleon wordt verdreven. Ruit H2 stelt voor Petersburg, waar de Czaar, de witte koning zetelt. De diagonaal H1—A8 is de Beresina, alleen overtetrekken op de plaats A7—B8.

De witte koningin op ruit H1 stelt voor de veldheer Kutusow, die Napoleon had kunnen beletten over de Beresina te trekken, maar de gelegenheid liet voorbijgaan.

Oplossing van het probleem.

Wit.		Zwart.	
1. F1—D2	B1—A2	4. C3—A2	B4—B5
2. E2—C3	A2—A3	5. B1—A3	B5—A6
3. D2—B1	A3—B4		
Had wit nu gespeeld H1—A8, dan zou Napoleon zijn belet na twee zetten te spelen A7—B8, wat nu kan geschieden omdat gespeeld wordt:			
6. A2—B4	A6—A7	10. A6—B8	D7—E7
7. A3—B5	A7—B8	11. A7—C8	E7—F8
(Overtocht over de Beresina.)		12. B8—D7	F8—G8
8. B4—A6	B8—C8	13. C8—C7	G8—H8
9. B5—A7	C8—D7		(Parijs.)

Thans is Napoleon door de kozakken tot in Parijs gedreven. De Russische keizer doet nu een stap voorwaarts.

Wit: 14 H2—H3 en zwart is mat gezet.

NOG IETS OVER DE SCHOTSCH E PARTIJ.

Op pag. 78 hiervoor, wordt door Dr. Tresling gezinspeeld op een mogelijke bijdrage van mij, over de zoogenaamde Pulling's speelwijze, in de Schotsche opening, en nu dat daar gedrukt staat, moet ik mijn vroeger gegeven belofte wel nakomen en de bijdrage leveren.

En toch ben ik eenigzins huiverig er mede voor den dag te komen. Een tijd lang geleden had ik mijn aantekeningen over die opening reeds gemaakt, maar toen ik ze dezen winter zo rangschikken en voor den kalender gereed maken, vond ik nog zoovele fouten, en stuitte ik op nog zóóvele vragen, leemten en gebreken, dat ik in 't eerst besloot van de zaak verder geheel af te zien. Later evenwel schépte ik weer moed, zette mij aan 't werk en de vrucht van dien arbeid is in de volgende bladzijden te vinden.

Zeer zeker is dat werk hoogst onvolledig, waarschijnlijk op meer dan een plaats gebrekkig, zelfs wel foutief, maar in dat geval zal men mij genoeg doen mij met mijne onjuistheden en tekortkomingen in kennis te stellen. Ik zal die dan in een volgende kalender mededeelen, en zoodoende trachten der waarheid eenigzins nabij te komen.

En hiermede gaat het schip in zee.

Na de zetten

1. e2—e4 e7—e5.
2. g1—f3 b8—c6.
3. d2—d4 e5+d4.
4. f3+d4

werd door Pulling het antwoord d8—h4 aan de hand gedaan, wat in 't eerst veel navolging vond. Ten einde zwarts bedreiging, om den witten e—pion te veroveren en daarmede tegelijk schaak te geven, te breidelen, ried Horowitz de weder-bedreiging 5. d4—b5 aan, een zet die in den beginne meestal werd afgekeurd en achterstaan moest bij d4—f3, waardoor de zoogenaamde aanval van Fraser ontstaat. Langzamerhand evenwel vond de zet van Horowitz meer bijval, werd dus meer beproefd en het spel aldus voortgezet:

4. d8—h4.
5. d4—b5 h4+e4.
6. f1—e2

Met dezen laatsten zet geeft wit zijn g—pion prijs, maar het is voor zwart niet raadzaam dien te nemen, wijl hij dan door e2—f3 en daarna b5+c7! aan het korste eind trekken zou. In plaats daarvan beproeft hij de voortzetting van den aanval op een andere wijze, nl.

6. f8—b4!

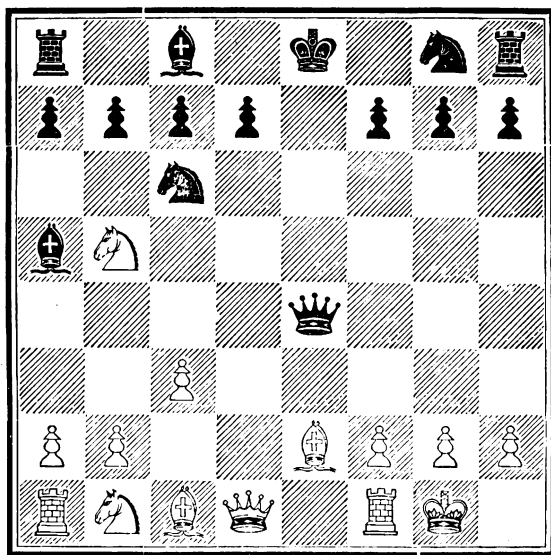
Gewoonlijk stelt wit nu zijn Looper voor den Koning 7. c1—d2 en die zet is veel beter dan de dekking met het Paard b1—d2, daar zwart juist dan, door het nemen van den g—pion zou kunnen winnen, een aanvalswijze, die naar haar uitvinder, aanval Steinitz ge-

noemd wordt. Maar wit heeft nog beter zet dan c1—d2 te weten 7. c2—c3 b4—a5

om het punt c7 te dekken. Deze laatste zet van hem, c2—c3 in verband met zijn 9de zet b1—d2, stellen wit in staat te winnen. Als 8ste zet speelt wit:

8. ○—○ en zwart heeft nu geen beteren zet dan het uitbrengen van zijn Koningspaard, ten einde zijn Koning zoo spoedig mogelijk door rokkade uit zijn gevaarlijke stelling in veiligheid te brengen. Andere zetten zooals Ke8—d8 blijken reeds na een vluchtige beschouwing verwerpelijk te zijn.

Het spel staat thans zooals onderstaand diagram aangeeft:



Het uitbrengen van zijn paard, kan zwart het best op tweeërlei wijze doen, door g8—c7 of g8—f6, want g8—h6 is geheel en al af te keuren. Laat ons dus die beide zetten één voor één behandelen en het eerst beproeven:

I.

8. g8—e7.

9. b1—d2

Zwart heeft hierop verschillende antwoorden, nl. het plaatsen zijner Dame van e4 op d5, op e5, op e6, op f5, op g6 en op h4. Wijl hiervan e4—e5 en e4—f5 terstond verwerpelijk zijn door wit's antwoord d2—c4, blijven de plaatsen d5, e6, g6 en h4 alleen ter verdere beschouwing over, die wij onder A, B, C en D ieder afzonderlijk behandelen zullen.

A.

- | | |
|-----------------------------|-----------------------|
| 9. e4—d5 | verloren. |
| 10. c3—c4 d5—e5 | 14. b5—d6! c7+d6 |
| (d5—e6 en d5—f5 | 15. e4+d6! en wint |
| zie hieronder sub Aa. | de Dame.) |
| en Ab.) | 13. d2—b3 c5—f5 |
| 11. f2—f4 e5—c5! | 14. b3+a5 c6+a5 |
| (bija5—b6! kan zwart | 15. b5+c7 a8—b8 |
| niet rokkeeren en ver- | 16. b2—b4 a5—c6 |
| lies niet voorkomen.) | 17. b4—b5 c6—d8 |
| 12. g1—h1 ○—○ ¹⁾ | (t beste, het maakt |
| 1) (12. . . . a7—a6 | ook weinig uit waar |
| 13. d2—e4 c5—f5 | dat paard heen gaat.) |
| Gaat de D. naar b6 | 18. c1—a3 en wint. |
| of b4, dan is zij ook | |

Aa.

- | | |
|-------------------------------|----------------------------|
| 10. d5—e6 | 13. d3+h7! K+L of |
| 11. f1—e1 ○—○ ²⁾ | op h8 |
| 12. e2—d3 c6—e5 ³⁾ | 14. d1—h5 en wint. |
| 2) 11. a7—a6 | (t beste) |
| 12. e2—d3 e6—f6 | 14. e4—c3 e6—f6 |
| (t beste | (t beste) |
| 13. d2—c4 f6—e6 | 15. c3—d5 en wint. |
| 3) 12. e6—f6 | 14. e1—e3 of e4—g5 |
| 13. d2—c4 f6—e6 of | en het zwarte spel is niet |
| e5 | meer houdbaar. |

Ab.

10. d5—f5	(c5+c4 kan niet om
11. e2—g4 f5—g6	b5—d6! en bij c5—
(niet op g5 wegens	e5 geschiedt ook 15
d2—b3 en niet op	b5—d6! 16 e4+d6!
f6 wegensd 2—e4).	c7+d6 e8—f8
12. g4—h5 g6—f5	17. d6+f7 en wint.)
13. g2—g4 f5—c5 4)	15. c1—e3 b6—a6
14. d2—e4 c5—b6	17. e4—c5 en wint.
4) 13. f5—e6 5)	21. e5+e7! e8+e7
14. f1—e1 c6—e5 6)	22. d1—e2! e7—f8
15. b2—b4 a5—b6	(bij e7—d8 volgt 23
16. c4—c5 a7—a6	c1—g5!
17. b5—d4 e6—d5	f7—f6 24. a1—c1
18. d2—e4 b6—a7	en wint.)
(t beste)	23. c1—b2 c3+b4
19. e4—c3 d5—c4	24. a1—e1 en wint.
20. e1+e5 c4+c3	
5) 13. f5—f6	15. b5—d6! c7+d6
14. d2—e4 f6—e5	16. e4+d6! e8—f8
(op e6 gaat de D ver-	17. d6—f7 en wint.
loren door h5+f7! enz)	
6) 14. e6—f6	(bij K+L gaat de D.
15. d2—e4 f6—e5 7)	verloren.)
16. h5+f7! e8—f8	17. e4—c3 en wint.
7) 15. f6—e6	lijk e4—g5!)
16. h5+f7! e6+f7	17. b5—d6! c7+d6
(bij K+L volgt natuur-	18. c4+d6! en wint.

B.

9. e4—e6	13. e2—c4 e6—f6
10. d2—c4 (misschien	14. d6+f7 h8—g8
is ook f1—e1 voldoende)	15. f7—g5 g8—h8
10. a7—a6	16. g5—e4 f6—e5 1)
11. b5—d6! c7+d6	17. e4—d6 e5—f6
12. c4+d6! e8—f8	18. d1—h5 enz. als B1.

- 1) 16. f6—f5 ²⁾ | den volgenden zet mat)
 17. e4—d6 f5—f6 | 19. f1—e1 c6—e5
 18. d1—h5 e7—g6 | (bij f6+d6 volgt 20
 (bij f6—g6 volgt 19 h5—f5!
 h5—f3! | d6—f6 en in 2 zet mat.)
 g6—f6 20. f3+f6 en | 20. d6—e4 en wint.
- 2) 16. f6—g6 | gende d1—f3! evenals
 17. e4—d6 weer drei- | de vorige variante.

C

9. e4—g6 | 17. f1—e1 a5—c7 ²⁾
 10. d2—c4 a7—a6 ¹⁾ | ('t beste.)
 11. b5—d6! c7+d6 | 18. c1—g5 om te be-
 12. c4+d6! e8—f8 | letten dat de zwarte D
 13. e2—h5 g6—f6 | naar f6 terug wijkt.
 14. d6+f7 h8—g8 | 18. d7—d5 ³⁾
 15. f7—g5 g8—h8 | 19. e4—g3 e6—d6
 16. g5—e4 f6—e6 | 20. d1—f3! c8—f5
 (bij f6—f5 volgt e4— | 21. g3+f5 d6+h2!
 d6 enz. zie B1.) | 22. g1—f1 en wint.
- 1) 10. o—o | 12. b5+c7 a8—b8
 11. c3+a5 c6+a5 | 13. c1—f4 enz. en wint.
- 2) 17. h7—h6 | of d6 en wint de D.)
 (bij g7—g6 volgt 18 | 18. c4—d6 e6—f6
 c1—h6! | 19. e1—e3 en wint.
 onverschillig 19. e4—f6 |
- 3) 18. g7—g6 | door f3+f5 in 3 zet-
 19. e4—f6 e6—d6 | ten mat te geven.)
 ('t beste). | 21. h7—h6 ⁴⁾
 20. d1—f3 e7—f5 | ('t beste.)
 ('tbeste, d6+h2! helpt | 22. a1—d1 d6—c5
 niet). | 23. d1—d5 c5—b6
 21. f6—g4 (dreigend | 24. d5+f5! en wint.
- 4) 21. f8—g8 ⁵⁾ | (op c5 volgt weer
 22. a1—d1 d6—f8 | d1—d5 enz.)

23. f3—d5! g8—g7		wint.)
(bij f8—f7 volgt 24.		24. g5—f6! en wint.
e1—e8!		
g8—g7		
25. g5—f6 en		

3) 21. f8—g7		24. f3—d5! f8—f7
22. a1—d1 d6—f8		25. e1—e8 mat.
23. g5—f6! g7—g8		

D

9. e4—h4		d6 en verder, al naar dat
10. g2—g3 h4—f6		de zwarte D naar e6 of g6
11. d2—e4 en vervolgens		gespeeld wordt.
als vroeger met schaak op		

II

8. g8—f6		13. f1—e1 dreigende de
9. b1—d2 e4—g6 E		D te winnen door e2—h5
10. d2—c4 a7—a6		13. f6—e4 2)
11. b5—d6! c7+d6		14. d6+e4 g6+e4
12. c4+d6! e8—f8 1)		15. e2—h5 en wint.
2) 12. e8—d8		(bij h5—f6 volgt 17
bij e8—e7 volgt f1—e1.		f1—e1
13. e2—d3 g6—h5		e8—f8 18. c1—g5 en
14. d1+h5 f6+h5		wint).
15. d6+f7 d8—e8		17. d3+h7 en wint.
16. f7+h8 e8—f8		
2) 13. h7—h5 3)		(eenigste plaats).
14. e2—d3 g6—g4		17. g2—g3 h4—h3
(eenigste plaats).		eenigste plaats).
15. f2—f3 a5—b6!		18. d3—f1 en wint de
16. g1—h1 g4—h4		Dame.
3) 13. c6—e5		17. f4—f5 en wint de
14. f2—f4 a5—b6!		Dame, want het zwarte
15. g1—h1 e5—c6 4)		Paard kan niet van f6
16. e2—h5 g6—h6		om het dreigend mat op e8
4) 15. e5—g4		17. d1+g4 f6+g4
16. e2+g4 g6+g4		18. e1—e8 mat.

E 9. e4—d5 ||

Wit vervolgt nu als vroeger bij de onder I aangegeven variante, met c3—c4, doch zwart staat nu nog slechter dan toen hij 8. g8—e7 speelde.

Wat zwart thans bij den 9en zet anders spele, hetzij hij zijn Dame terug trekt naar e6, e5, f5 of h4, altijd vervolgt wit het spel als onder I is opgegeven. Alles is vrij gelijk, behalve dat zwart thans met zijn paard op f6 nog veel ongunstiger staat dan vroeger, toen het op e7 stond.

Na den 8sten zet van wit staat de zwarte D. aan den vollen aanval van onderscheidene stukken bloot, waarbij wit zijn spel kan ontwikkelen, terwijl de zw. Dame herhaaldelijk van de eene plaats naar de andere gejaagd wordt. Het zwarte spel wordt daardoor zóó gedrukt en vast gezet, dat het totaal verlamd wordt. En alleen dit zou genoeg zijn de door zwart gevolgde speelwijze tot en met den 8sten zet af te keuren.

De vraag rijst echter of de zet van Pulling (4. d8—h4 van zwart) zelf wel goed is, want zwart kan, zonder pion e4 te nemen, het spel ook nog anders vervolgen, b.v. door 5. f8—c5 of f8—b4 en daarna op e5. Ook de Deutsche schachzeitung zegt nog in zijn Maart-nummer van 1885, dat het terstond nemen van pion e4 niet de sterkste voortzetting is. Maar het volgende zal doen zien, dat ook de verdediging 5. f8—c5 of b4 niet baat, zoodat de geheele aanval Pulling in 't water valt.

1. e2—e4	e7—e5	voortzetting van w., ofschoon ook 6. $\frac{b5+c7!}{e8-d8}$ 7. $\frac{c1-g5!}{h4+g5}$ 8. c7+a8 enz. niet verwerpelijk is.
2. g1—f3	b8—c6	
3. d2—d3	e5+d4	
4. f3+d4	d8—h4	
5. d4—b5	f8—c5 of A	
6. d1—e2	dat is de beste	

Zwart heeft nu 2 verschillende wijzen van voortzetting, n.l. c5—b6 en c6—d4, die wij hier onder I en II ieder afzonderlijk zullen behandelen.

I

- | | |
|----------------------------|------------------------------|
| 6. c5—b6 | en de zwarte Koning is |
| 7. c1—e3. Thans wordt | genoodzaakt naar d8 te gaan. |
| zwart het rokkeeren belet, | Speelt zwart den 7en zet |
| want antwoordt hij met | h4+e4 dan verliest hij door |
| b6+e3, dan volgt 8. e2+e3 | e3+b6 een officier. |

II.

- | | |
|--------------------------------------|--------------------------|
| 6. c6—d4 | 8. e2—d3 d8+c7 a) |
| Dit is schijnbaar de beste | 9. c1—e3 h4—f6 b) |
| zet voor zwart en de | 10. b1—c3 en wit wint |
| juiste verdediging van | den officier terug met |
| wit ligt niet voor de hand. | winst van 1 pion en be- |
| 7. b5+c7! e8—d8 | ter stelling. |
| a) 8. d4—b5(a1) | 11. c1—g5 en wit blijft |
| 9. c7+b5 h4+f2! | een officier voor. |
| 10. e1—d1 g8—f6 | |
| a1) 8. g8—f6 | een officier, doch moet |
| 9. b1—c3 f6—g4 | eerst c1—f4 spelen alvo- |
| 10. g2—g3 en wit wint | rens den Toren te nemen. |
| b) 9. g8—f6 | 12 c3—d5!! en wint. |
| 10. b1—c3 wit wint op- | Wanneer zwart op den |
| nieuw den officier terug | 6e zet van wit den L. |
| met beter positie, want | op d6 speelt, krijgt hij |
| ook het antwoord 10 | natuurlijk door b5+d6 |
| d4+c2! helpt | een geïsoleerden ver- |
| niet wegens 11 $\frac{d3+c2}{c5+e3}$ | dubbelden pion.. |

A.

- | | |
|----------------------------|----------------------------|
| 5. c8—b4! | den 6e zet van wit beant- |
| 6. c2—c3 b4—c5 | woordt, òf met h4—d8, |
| Thans staat het zwarte | zoodat zijn Dame eene ver- |
| spel nog ongunstiger, daar | geefsche wandeling heeft |
| het zw. Paard nu niet op | gemaakt, òf met e8—d8, |
| d4 vallen kan. Het beste | waarmée zwart de rokkade |
| zal dus nog zijn dat zwart | prijs geeft. |

Bij dezen laatsten zet van zwart, 6 e8—d8, wil ik, vóór het sluiten van dit opstel, nog een oogeblik stil staan, omdat de heer Tresling hem, pag. 79 hiervoor, vermeldt.

Is het verlies der rokkade niet genoeg, dan moge het volgende voor het betere spel van wit pleiten.

Na 6. . . . e8—d8 antwoordt wit met 7. ○ — ○ .

Hierop doet zwart vrij zeker het best te spelen a7— a6 ten einde het dreigende paard op b5 te verdrijven.

Wit laat hierop volgen 8. b1—c3 en nu is het de vraag waar de zwarte Dame heen moet. Op e7 of b4 volstrekt niet, dat valt terstond in 't oog, wegens b5+c7. Op e5 kan ook niet om
$$9 \frac{c1-f4}{e5+f4} 10 \ c3-$$

d5 enz. Op e8 is ook niet raadzaam, omdat wit dan door
$$9 \frac{b5+c7}{d8+c7} 10 \ c3-d5!$$
 zulk een overweldigenden

aanval krijgt, dat het lot van zwart weldra beslist wordt. Op D e6 volgt dezelfde aanval, wat evenzeer het geval wordt met D op f5, g6 of h4, afgezien nog daarvan dat wit, als hij 't noodig oordeelt, de D elk oogenblik van die plaatsen kan verjagen.

Mocht zwart bij den 7e zet niet a7—a6, maar g8—f6 spelen, dan kan wit o.a. antwoorden met 8 f1—e1 en dan ziet het zwarte spel er reeds zoo hopeloos uit, dat een verder onderzoek overbodig schijnt.

R. H.



Thans volgen vier partijen met schotsche opening, waarin de Pullings speelwijze door zwart aangewend wordt.

I

SCHOTSCHE OPENING.

Wit. Philidor te Leeuwarden. Pallas te Deventer. Zwart.

- | | | | | | |
|-----|---------------------|--------|-----|-----------------------|----------------------|
| 1. | e2—e4 | e7—c5 | 34. | e1—d1 | a7—a6 |
| 2. | g1—f3 | b8—c6 | 35. | g1—g3 | f6—f5 |
| 3. | d2—d4 | e5+d4 | 36. | e3—g2 | a6—a5 |
| 4. | f3+d4 | d8—h4 | 37. | c1—c2 | a5—a4 |
| 5. | d4—b5 | h4+c4! | 38. | b3—b4 | a4—a3 |
| 6. | f1—e2 | f8—b4! | 39. | g2—f4 | d5—f7 |
| 7. | c2—c3 | b4—a5 | 40. | g3+g8 ^{o)} | a8+g8 |
| 8. | o—o | g8—f6 | 41. | h2—h4 | g8—b8 |
| 9. | e2—f3 ¹⁾ | e4—f5 | 42. | f2—e3 | e7—c8 |
| 10. | f3+c6 | b7+c6 | 43. | e2—c3 ²⁾ | c8—b6 |
| 11. | b5—d4 | f5—d5 | 44. | e3—d3 | f7+a2 |
| 12. | f1—e1! | e8—f8 | 45. | e3+a3 ³⁾ | a2—d5 |
| 13. | d1—a4 ²⁾ | a5—b6 | 46. | f4+d5 | b6+d5 |
| 14. | d4—f3 | d7—d6 | 47. | a3—b3 | b8—a8 |
| 15. | c1—g5 | d5—b5 | 48. | b4—b5 | c6+b5 |
| 16. | a4—f4 ³⁾ | b5—f5 | 49. | b3+b5 | d7—e6 |
| 17. | f4—h4 | h7—h5 | 50. | b5—b3 | e7—c5 ⁹⁾ |
| 18. | f3—d4 | b6+d4 | 51. | d4+c5 | d6+c5 |
| 19. | c3+d4 | f6—d5 | 52. | d2—g5 ¹⁰⁾ | a8—a4 |
| 20. | g5—d8 ⁴⁾ | f5—g4 | 53. | b3—b8 ¹¹⁾ | a4—a3! |
| 21. | h4+g4 | c8+g4 | 54. | d3—e2 | e6—e5 |
| 22. | d8—g5 | f7—f6 | 55. | b8—e8! ¹²⁾ | e5—d4 |
| 23. | g5—d2 | f8—f7 | 56. | e8—h8 | c5—c4 |
| 24. | b1—a3 | h8—e8 | 57. | h8+h5 | a3+a2! |
| 25. | f2—f3 | g4—e6 | 58. | e2—e1 | f5—f4 |
| 26. | a3—c4 | g7—g5 | 59. | h5—h8 | d4—c3 |
| 27. | c4—a5 | d5—e7 | 60. | e1—d1 | c4—c3 |
| 28. | b2—b3 | e6—d5 | 61. | h8—d8 | a2—d2 ¹³⁾ |
| 29. | a1—c1 | g5—g4 | 62. | d1—c1 | e3—e2 |
| 30. | g1—f2 | e8—g8 | 63. | h4—h5 ¹³⁾ | d5—b4 |
| 31. | a5—c4 ⁵⁾ | g4+f3 | 64. | d8—e8! | e2+f3 |
| 32. | g2+f3 | f7—e8 | 65. | e8—c8 | b4—d3! |
| 33. | c4—e3 | e8—d7 | | | |
- Wit geeft verloren.

¹⁾ Dit is niet de juiste zet. Door b1—d2 kan wit een beslissenden aanval krijgen en houden.

²⁾ d1—e2, hoe uitlokkend ook, kon niet tot een goed resultaat voeren, maar door b2—b4 ware de aanval langer behouden. Antwoordt zwart daarop met a5—b6 (bij c6—c5 volgt van wit d4—b3 met winst van een officier), dan vervolgt wit met e1—b2 enz.

³⁾ Waarom niet dadelijk naar h4? Dan had die Dame aan zwart, bij afruiling, ten minste nog een verdubbelde pion bezorgd. Zwart, met één pion vóór, en zonder te kunnen rokkeeren, zoekt terecht de afruiling der Koninginnen, wat wit zoolang mogelijk behoort te voorkomen.

⁴⁾ Kostbare tempi gaan met deze, tot niets leidende manoeuvres verloren. Wit had beter gedaan b1—a3 te spelen.

⁵⁾ Dit paard heeft een reeks vrij nuttelooze zetten gedaan.

⁶⁾ Afruiling zonder noodzaak, is voor wit niet raadzaam.

⁷⁾ 't Beste, daar nu de geïsoleerde a- en b-pionnen op den duur moeilijk te verdedigen zijn.

⁸⁾ Bij f4+h5 ware natuurlijk gevolgd a2—b1! en daarna a3—a2.

⁹⁾ Het begin van 't einde.

¹⁰⁾ Wit moet zijn krachten op zijn linkervleugel houden, want dàar dreigt het grootste gevaar.

¹¹⁾ Een wanhopige onderneming, maar voorzichtiger ware 't geweest den Toren tegen het voortrukken van den zwarten c-pion te gebruiken.

¹³⁾ Al weer tempo-verlies. Wit drijft den zwarten Koning jaist waar deze heen wil. Terstond, zonder tijdverlies, naar h8 was nu consequent en 't beste geweest.

¹⁴⁾ Bij c3—c2 en daarna d5—b4 kreeg wit kans op remise door g5+f4! Maar de kortste weg ter overwinning was geweest $\frac{61 \dots}{d5-b4}$

$\frac{62 \frac{g5+f4!}{e3+f4}}{63 \frac{d8-d4!}{f4-e3}} \quad \frac{64 \frac{d4+b4}{e3-d3}}{}$ en de zwarte pion is niet meer te keeren.

¹⁴⁾ Door d8+d5 had wit het spel nog langer kunnen rekken, maar zonder hoop op winst of zelfs remise. R. H.

SCHOTSCH OPENING.

II.

Wit. R. J. Loman.

A. de Lelie. Zwart.

(*Deutsche Schachzeitung van Maart 1885.*)

1.	e2—e4	e7—e5	7.	○—○	f8—c5
2.	g1—f3	b8—c6	8.	b1—c3	e4—e5
3.	d2—d4	e5+d4	9.	f1—e1 ²⁾	a7—a6
4.	f3+d4	d8—h4	10.	e2—f3	e5—f6
5.	d4—b5	h4+e4!	11.	f3+c6 ⁴⁾	c5+f2!
6.	f1—e2	e8—d8 ¹⁾	12.	g1—h1	f2+e1

- | | | | |
|-----------|-------|-------------------------|---------------------|
| 13. d1+e1 | b7+c6 | 18. c3—e4 | f6—f5 ⁴⁾ |
| 14. b5—a3 | g8—e7 | 19. c4—d6 | c7+d6 |
| 15. c1—e3 | h8—e8 | 20. e3—c5 ⁵⁾ | b8—b5 ⁶⁾ |
| 16. e1—d2 | h7—h6 | 21. d2—a5! | b5+a5 |
| 17. a3—c4 | a8—b8 | 22. e3—b6! | mat. |

¹⁾ Deze zet is volstrekt niet aan te bevelen.

²⁾ Veel beter ware geweest c3—d5 en ging zwart met den looper naar b6 of d6, vervolgens c1—f4.

³⁾ Een bok!

⁴⁾ f6—g6 was beter.

⁵⁾ Een hoogst vernuftige zet van wit.

⁶⁾ De stelling is curieus en zeer gevaar dreigend. Toch had zwart zich kunnen redden door e7—d5.

SCHOTSCH OPENING.

III.

- | Wit. | R. Heeren. | W. F. van Nouhuys. | Zwart. |
|-----------|---------------------|--------------------|-----------------------|
| 1. e2—e4 | e7—e5 | 11. c7+e6! | f7+e6 |
| 2. g1—f3 | b8—c6 | 12. b5+d6 | f8+d6 |
| 3. d2—d4 | e5+d4 | 13. d1+d6! | d8—e8 |
| 4. f3+d4 | d8—h4 | 14. d6+e6! | g8—e7 |
| 5. d4—b5 | h4+e4! | 15. f1—e1 | c6—d4 ⁴⁾ |
| 6. f1—e2 | e8—d8 ¹⁾ | 16. e2—h5! | g7—g6 ⁵⁾ |
| 7. o—o | d7—d6 ²⁾ | 17. e6+c8! | e8—f7 |
| 8. b1—c3 | e4—h4 | 18. c8+h8 | Zwart geeft |
| 9. c3—d5 | c8—e6 ³⁾ | | het op. ⁶⁾ |
| 10. d5+c7 | a8—c8 | | |

¹⁾ Deze zet is nog veel slechter dan c8—b4!

²⁾ Beter was a7—a6 of g8—f6. De zet in den tekst leidt onmiddelijk tot zwarts ondergang. Het is een voorbeeld te meer, met hoe vele gevaren die Pulling's speelwijze gepaard gaat.

³⁾ Er zit niets beters op.

⁴⁾ Door h4—f6 had zwart het spel nog wat kunnen rekken, ofschoon het er niet meê te redden was.

⁵⁾ Anders in 2 zetten mat.

⁶⁾ Bij d4+c2 gaat ook nog de D verloren.

R. H.

SCHOTSCHES OPENING.

IV.

Wit. R. Heeren.

W. Frisius. Zwart.

De 5 eerste zetten als in de vorige partij.

6. f1—e2	f3—b4!	17. e2—c4	f8—f6
7. c2—c3	b4—a5	18. f1—e1	b8—f8 ³⁾
8. o—o	g8—e7	19. e1+e6	f6+e6
9. b1—d2	e4—g6	20. d6+e6!	g6+e6
10. d2—c4	o—o ¹⁾	21. c4+e6!	g8—h8
11. c4+a5	c6+a5	22. g2—g3	e7—g6
12. b5+c7	a8—b8	23. f4—e3	b7—b6
13. c1—f4	d7—d6	24. d1—d7	g6—e5
14. d1+d6	a5—c6 ²⁾	25. d7—c7	zwart geeft
15. a1—d1	c8—e6		verloren.
16. c7+e6	f7+e6		

¹⁾ Zwart rokkeert, om met opoffering, zoo hij meent, van 1 pion uit de klem te raken. Het vervolg doet echter zien, dat daarmede het gevaar niet geweken is. Er dreigde b5—d6!

²⁾ Zwart zit muurvast.

³⁾ Bij b8—d8 ware gevolgd e1+e6 en wit wint, daar zwart de Dame niet nemen kan.

R. H.

~~~~~

## PROBLEMEN

van C. MESSEMAKER te Gonda.

Wit. Kh1, Da5, Tg6—Le1 en f3, Pd. d6, Pb3, e2 en g5.

Zwart. Ke5, Dg8, Ld5, pb4, c3, d7, g7 en h3 en Pd. e4.

(in 3 zetten mat.)

E. H. E. VAN WOELDEREN te Rotterdam.

Wit. Kd2, Th7, Ld6 en f5, Pd. g6 en h1.

Zwart. Kg2.

(In 2 zetten mat.)

## BLIND-SCHAAK.

Eenige jaren geleden gaf de heer I. Pinedo Jr. te Amsterdam, een voorstelling van blind-spel, door het spelen van 6 partijen te gelijk. Geen wonder dat de buitengewone begaafdheid van dien man in alle schaakkringen besproken werd: het was toch de eerste Nederlander die zoo iets volbracht. Een, twee of drie partijen tegelijk, dat was meer gebeurd, maar 6 nog niet. Later is er niet weer van gehoord, totdat onlangs de dagbladen ons kwamen mededeelen dat de heer R. J. Loman, afkomstig van Keulen, maar sedert eenigen tijd te Amsterdam wonende, een vijftal partijen te gelijk blind speelde. Opnieuw allerwege bewondering, en terecht, want men moet met een waarlijk zeldzaam geheugen en voorstellingsvermogen toegerust zijn, om zulke tours de force van den geest te kunnen volbrengen.

Diezelfde heer Loman gaf den 17 April 1885 opnieuw een proeve van zijn vaardigheid in 't blind-spel. Door eenige heeren uitgenoodigd, kwam hij des namiddags 2 uur te Groningen in het „Huis de Beurs”, en speelde daar, in 't bijzijn van onderscheidene leden der schaakgezelschappen „Ludendo Studemus” en „Stanton”, binnen den tijd van 2 uren, de hier achter volgende 4 partijen te gelijk blind, waarvan hij 3 won en 1 remise maakte.

Volgens 't verslag daarvan, voorkomende in de Groninger Courant van 19 April, had de blindspeler geen het minste blijk gegeven van inspanning, noch behoefde hij langer over de zetten na te denken dan een ander, met het bord voor zich.

Wanneer men de gespeelde partijen met eenige aandacht nagaat, dan zal men inderdaad ontwaren, dat de heer Loman met volkomen zekerheid en gerustheid

speelde en dat het spel tot in kleine bijzonderheden hem levendig voor den geest moet hebben gestaan.

't Is vreemd, maar toch, men ziet het dikwijls, dat de tegenspelers in zulke partijen gewoonlijk beneden hun kracht spelen. Of dat toegeschreven moet worden aan lichtvaardigheid, aan het (trouwens verkeerde) denkbeeld dat men tegenover een blind-speler gemakkelijk spel zal hebben en de gewone inspanning niet noodig is, 't is moeielijk te zeggen. Soms tracht men den blind-speler door vreemde zetten, in strijd met theorie en practiek, in de war te brengen, maar daarmede schaadt men zich zelf het meest. Wáár evenwel is het, dat in den regel de blindspeler veel kalmer en bedaarder is dan zijne tegenstanders.

In Juli of Augustus aanstaande zou de heer Loman, die thans te Londen woont, terug komen, heeft hij beloofd. 't Is te hopen dat die komst dan in wijder kring bekend worde, opdat ook andere belangstellenden, buiten de stad, in de gelegenheid zijn, zulk een buitengewone gelegenheid bij te wonen.

Thans volgen de 4 partijen:

## I

## SPAANSCH E PARTIJ.

| Wit.                     | R. Loman.           | Zwart.                  | W. F. M. Meijer.    |
|--------------------------|---------------------|-------------------------|---------------------|
| 1. e2—e4                 | e7—e5               | 13. f3—d4 <sup>5)</sup> | a7—a6 <sup>6)</sup> |
| 2. g1—f3                 | b8—c6               | 14. f2—f4               | b7—b5 <sup>7)</sup> |
| 3. f1—b5                 | d7—d6               | 15. c3+c6               | d7+c6               |
| 4. d2—d4                 | e5+d4               | 16. d4+c6               | e7—d8               |
| 5. d1+d4 <sup>1)</sup>   | c8—d7               | 17. c6+d8               | a8+d8               |
| 6. b5+c6                 | d7+c6               | 18. e4—e5               | h6—g4 <sup>8)</sup> |
| 7. e1—g5                 | d8—d7 <sup>2)</sup> | 19. e5+f6 <sup>9)</sup> | g7+f6               |
| 8. b1—c3                 | f7—f6               | 20. d1—e1               | d6—d5               |
| 9. g5—h4                 | f8—e7 <sup>3)</sup> | 21. h2—h3               | g4—h6               |
| 10. ○—○                  | g8—h6               | 22. e1—c6               | h8—g7               |
| 11. a1—d1                | ○—○                 | 23. e6—e7!              | f8—f7               |
| 12. d4—c4! <sup>4)</sup> | g8—h8               | 24. e7+f7               | g7+f7               |

|                          |                      |           |                      |
|--------------------------|----------------------|-----------|----------------------|
| 25. f1—e1                | h6—f5                | 40. f1—e1 | h7—h5 <sup>12)</sup> |
| 26. h4—f2                | c7—c6                | 41. g4—e3 | a6—a5                |
| 27. f2—c5                | d5—d4                | 42. e2—d2 | d4—e4                |
| 28. c3—e4                | f5—e3                | 43. e1—e2 | e4—e7                |
| 29. e4—d6!               | f7—g6                | 44. e2—f3 | a5—a4                |
| 30. f5—f6!               | g6—g7                | 45. d2—d5 | e7—c7                |
| 31. c5+d4 <sup>10)</sup> | e3+c2                | 46. e3—d1 | b4—b3                |
| 32. e1—e7!               | g7—g8 <sup>11)</sup> | 47. a2+b3 | a4+b3                |
| 33. d4—c5                | c2—d4                | 48. d1—c3 | c5—c4                |
| 34. d6—f7                | d8—d5                | 49. g2—g4 | h5+g4                |
| 35. f7—h6!               | g8—h8                | 50. h3+g4 | g7—h6                |
| 36. c5+d4                | d5+d4                | 51. d5—d4 | c7—c8                |
| 37. e7—c2                | h8—g7                | 52. c3—d5 | h6—g5 <sup>13)</sup> |
| 38. h6—g4                | c6—c5                | 53. d5—b6 | c4—c3                |
| 39. g1—f1                | b5—b4                | 54. b6+c8 | geeft verloren.      |

<sup>1)</sup> Een niet zeer gewone voortzetting in de Spaansche partij.

<sup>2)</sup> f7—f6 was zeker beter. De Dame op d7 is tijdverlies.

<sup>3)</sup> g8—e7 en daarna op g6 was meer voortvarend. Zwart werkt zich thans vast.

<sup>4)</sup> e4—e5 was verleidelijk, maar dan kreeg zwart door c6+f3, het betere spel.

<sup>5)</sup> Zeer goed.

<sup>6)</sup> Door f6—f5 had zwart zijn spel vrijer kunnen maken.

<sup>7)</sup> Een miszet, die een officier kost.

<sup>8)</sup> Door h6—f5 had zwart een pion kunnen inhalen.

<sup>9)</sup> Knap gedaan voor een blind-speler.

<sup>10)</sup> Dit is mis en zou wit een officier gekost hebben, als zwart opgepast had.

<sup>11)</sup> Thans de K. op f8 en wit had altijd een officier verloren.

<sup>12)</sup> Het was zeker beter dat paard daar niet weg te jagen, het doet daar geen kwaad, maar aan den anderen kant wel.

<sup>13)</sup> Dit bespoedigt het verlies. Door c8—c6 had zwart het spel nog even kunnen rekken.

## II

### ONREGELMATIG PAARD-GAMBIT.

| Wit.     | R. J. Loman. | Zwart.   | L. H. Siertsema.    |
|----------|--------------|----------|---------------------|
| 1. e2—e4 | e7—e5        | 5. f3—g5 | f8—g7 <sup>1)</sup> |
| 2. f2—f4 | e5+f4        | 6. f1—c4 | g8—h6               |
| 3. g1—f3 | g7—g5        | 7. d2—d4 | b8—c6 <sup>2)</sup> |
| 4. h2—h4 | g5—g4        | 8. c2—c3 | f4—f3 <sup>3)</sup> |

|           |                     |                    |                     |
|-----------|---------------------|--------------------|---------------------|
| 9. g2+f3  | g4+f3               | 12. g5—h3          | g8—h6 <sup>5)</sup> |
| 10. d1+f3 | ○—○                 | 13. c1+h6          | g7+h6               |
| 11. h1—g1 | c6—e7 <sup>4)</sup> | 14. f3—f6! en mat. |                     |

<sup>1)</sup> h7—h6 is de gewone zet, waarop dan het Allgaier gambit door g5+f7 volgt.

<sup>2)</sup> f7—f6 kon niet wegens c1+f4 waardoor wit te veel in 't voordeel komt.

<sup>3)</sup> Thans c6—a5 had nog kunnen helpen. f4—f3 leidt rechtstreeks ten verderve.

<sup>4)</sup> Eerst moest d7—d5 geschied zijn.

<sup>5)</sup> In elk geval was e7—g6 nog beter, waardoor zwart tevens met d8—h4! dreigde. Nu is het spel dadelijk beslist, zoo als wit, bij al zijn blindheid, duidelijk ziet.

### III

#### SICILIAANSCH SPEL.

| Wit. R. Loman.          | Zwart. H. G. Asman.                  |
|-------------------------|--------------------------------------|
| 1. e2—e4                | c7—c5                                |
| 2. g1—f3                | e7—e6                                |
| 3. b1—c3 <sup>1)</sup>  | b8—c6                                |
| 4. d2—d4                | c5+d4                                |
| 5. f3+d4                | c6+d4 <sup>2)</sup>                  |
| 6. d1+d4                | g8—e7                                |
| 7. c3—b5                | e7—c6                                |
| 8. b5—d6!               | f8+d6                                |
| 9. d4+d6                | d8—a5! <sup>3)</sup>                 |
| 10. c1—d2               | a5—e5                                |
| 11. d6+e5               | c6+e5                                |
| 12. d2—c3               | f7—f6                                |
| 13. c3+e5               | f6+c5                                |
| 14. 0—0—0               | a7—a6                                |
| 15. f1—e2               | b7—b5 <sup>4)</sup>                  |
| 16. d1—d6               | e8—b7                                |
| 17. f2—f3               | e8—e7                                |
| 18. h1—d1 <sup>5)</sup> | h8—d8 <sup>6)</sup>                  |
| 19. b2—b3               | g7—g6                                |
|                         | 20. e2—c4                            |
|                         | 21. e2+c4                            |
|                         | 22. c4—e6 <sup>8)</sup>              |
|                         | 23. e6—c4                            |
|                         | 24. c1—b2                            |
|                         | 25. d6—d2                            |
|                         | 26. c4—d5                            |
|                         | 27. a2+b3                            |
|                         | 28. d5+c6                            |
|                         | 29. b2—c3                            |
|                         | 30. d1+d2                            |
|                         | 31. g2—g3                            |
|                         | 32. f3—f4                            |
|                         | 33. c3—b4                            |
|                         | 34. b4—c4                            |
|                         | 35. d2—a2 <sup>11)</sup>             |
|                         | 36. b3—b4                            |
|                         | 37. a3—a5                            |
|                         | 38. a5+e5 <sup>12)</sup> geeft verl. |

<sup>1)</sup> d2—d4 is meer aanvallend.

- 2) Zwart had nu f8—b4 moeten spelen.  
 3) Verkiesselijker is d8—e7 en, gaat de witte Dame naar e7, dan e7—b4!  
 4) Waarom niet liever o—o?  
 5) Wit speelt flink en doortastend, maar deze zet is niet juist (zie de volgende noot).  
 6) Zwart had moeten antwoorden met b7—d5. Om meer verlies te voorkomen had wit dan zijn Toren naar b6 moeten brengen, waar zwart dien door d5—c6 opsluiten kon en met zijn Koning aanvallen, b.v.
18.  $\frac{h1-d1}{b7-d5}$  19.  $\frac{d6-b6}{d5-c6}$  20.  $\frac{a2-a4}{e7-d8}$  (a2—a4 is veel beter dan c2—c4)  
 21.  $\frac{a4+b5}{a6+b5}$  22.  $\frac{e2+b5}{a8-a1!}$  23.  $\frac{c1-d2}{a1+d1!}$  24.  $\frac{d2+d1}{d8-c8}$  en zwart is voor.
- Hij kan in alle variaties zijn Loopeer tegen den 'Toren ruilen.  
 7) a8—c8 was beter. Zwart overzag het krachtige antwoord van wit.  
 8) Mooi!  
 9) Al te haastig. c6—b5 was voorzichtiger geweest.  
 10) Waarom niet a8—a1? Zwart kon dan achter de witte pionnen komen, terwijl hij zelf niet bedreigd wordt.  
 11) Juist, dat maakt een spoedig einde aan de zaak.  
 12) Wit had de laatste 6 zetten vóór het bord niet beter kunnen spelen.

## IV.

Wit. R. J. Loman.

J. P. Runsink, Zwart.

## RUSSISCHE VERDEDIGING.

- |                         |                     |                                      |                      |
|-------------------------|---------------------|--------------------------------------|----------------------|
| 1. e2—e4                | e7—e5               | 18. g3—e4                            | d6—e7                |
| 2. g1—f3                | g8—f6               | 19. g2—g3                            | h4+g3                |
| 3. f1—c4                | c7—c6 <sup>1)</sup> | 20. e1+g3                            | e7+e4 <sup>7)</sup>  |
| 4. f3+e5                | d7—d5               | 21. c4—d3                            | e4—e6                |
| 5. e4+d5                | d8—e7               | 22. g1—h2                            | h6—f5                |
| 6. o—o                  | b8—d7               | 23. d3—f5                            | e6+f5                |
| 7. e5+d7                | e7+d7               | 24. c1—d2                            | f5—c2 <sup>8)</sup>  |
| 8. f1—e1!               | f8—e7               | 25. a1—g1                            | g7—g6                |
| 9. d5—d6 <sup>2)</sup>  | d7+d6               | 26. g1—g2                            | c2+b2 <sup>9)</sup>  |
| 10. d2—d4               | o—o                 | 27. f4—f5                            | b2—b5                |
| 11. b1—c3               | f6—g4               | 28. f5—f6                            | b5—h5                |
| 12. f2—f4               | e7—f6 <sup>3)</sup> | 29. d2—f4                            | h7—h6 <sup>10)</sup> |
| 13. c3—e2               | c8—d7               | 30. f4—d6                            | f8—e8                |
| 14. h2—h3 <sup>4)</sup> | g4—h6 <sup>5)</sup> | 31. d6—e7                            | g8—h7                |
| 15. c2—c3               | a8—e8               | 32. g3—e3                            | d7—e6                |
| 16. e2—g3               | e8+e1               | Het spel werd hier remise verklaard. |                      |
| 17. d1+e1               | f6—h4 <sup>6)</sup> |                                      |                      |

- 1) Zwart verdedigt zich wel wat vreemd. f2+e4 moest geschieden.  
 2) Dit deugt niet. Deze pion wordt noodeloos weggegeven. Bij b1—c3 kon zwart den pion niet nemen zonder zich aan een hevigen aanval bloot te stellen.

3) Thans had zwart met d6—h6 moeten voortvaren b.v.  $\frac{12 \dots}{d6-h6}$   
 13.  $\frac{h2-h3}{e7-h3}$  Wit kan het paard nu niet nemen omdat dan volgen zou  
 h4—g3 en zwart wint. f4—f5 bij den 14en zet geeft aanleiding tot een  
 allerhevigsten aanval, b.v. 14.  $\frac{f4-f5}{h4-f2!}$  15.  $\frac{g1-f1 \text{ ('t beste)}}{h6-h4}$  16.  $\frac{h3+g4}{f2+e1}$   
 17.  $\frac{d1+e1}{h4+g4}$  enz.

- 4) Dit werd hoog tijd.  
 5) Zeer in aanmerking kwam hier ook f6—h4, waardoor zwart, een Looper en Paard tegen Toren en 2 pionnen ruilende, een sterken aanval kreeg.  
 6) Het zwarte spel is nu gaande weg veel verbeterd.  
 7) De krachten staan nu weer gelijk, maar de witte koning staat wat te veel in 't vrije veld. Met dezen zet moest de heer Runsink vertrekken en werd zijn plaats ingenomen door den heer C. Hofstede de Groot.  
 8) Niet goed. Door f8—e8 had zwart den aanval kunnen behouden, die nu verloren gaat.

9) Al te begeerig, d7—f5 was de zet.

- 10) f8—e8 verdient zeker de voorkeur en gaf nog uitzicht op winst.  
 R. H.

### ENGELSCH PAARDSPEL

ten vorigen jare in Londen gespeeld tusschen

| Wit. | Mr. Blok.           |                     | R. J. Loman. | Zwart.                                  |
|------|---------------------|---------------------|--------------|-----------------------------------------|
| 1.   | e2—e4               | e7—e5               | 14.          | f3—g1 e7—d6                             |
| 2.   | g1—f3               | b8—c6               | 15.          | a4—b3 f5—e6                             |
| 3.   | c2—c3               | d7—d5               | 16.          | d2+e4 c6—a5                             |
| 4.   | d1—a4 <sup>1)</sup> | f7—f6               | 17.          | b3—a4 d5+e4                             |
| 5.   | f1—b5               | g8—e7               | 18.          | a4+a5 f8—f5                             |
| 6.   | o—o                 | a7—a6               | 19.          | a5—a4 f5—h5                             |
| 7.   | b5+c6!              | e7+e6               | 20.          | g2—g3 <sup>4)</sup> d8—f6               |
| 8.   | d2—d3               | c8—e6               | 21.          | a4—d1 f6—g6                             |
| 9.   | c1—e3               | f8—e7               | 22.          | h1—g2 a8—f8                             |
| 10.  | b1—d2               | o—o                 | 23.          | d1—d2 e6—g4                             |
| 11.  | g1—h1               | f6—f5               | 24.          | c3—c4 <sup>5)</sup> Zwart kon-          |
| 12.  | e4+f5               | e6+f5               |              | digt mat aan in 7 zetten. <sup>6)</sup> |
| 13.  | d3—d4 <sup>2)</sup> | e5—e4 <sup>3)</sup> |              |                                         |

- 1) Meesttijds wordt hier d2—d4 gespeeld en de ondervinding leert dat de D. op g4 gewoonlijk een ongunstige plaats heeft. De nu volgende verdediging van zwart (f7—f6) wordt o.a. door Steinitz aanbevolen.

<sup>2)</sup> Een zeer slechte zet. f3—e1, gevolgd door f2—f4 was zeker nog 't beste.

<sup>3)</sup> Nu zijn Dame en Paard d2 afgesloten en het andere paard voorloopig werkeloos gemaakt.

<sup>4)</sup> f2—f4 was wel zoo goed, maar 't is de vraag of het wel geholpen zou hebben.

<sup>5)</sup> Mr. Blok heeft waarschijnlijk over dezen zet niet lang geblokt; blijkbaar leefde hij in volkomen zielsrust en waande zich zoo veilig als in Abraham's schoot.

<sup>6)</sup> Het mat kan in 6 zetten gegeven worden, b.v.

1. h5—h2! g2—h2

2. g6—h5! h2—g2<sup>1)</sup>

3. g4—f3! g1—f3

4. e4—f3! g2—g1

5. h5—h3 en den volgende zet mat.

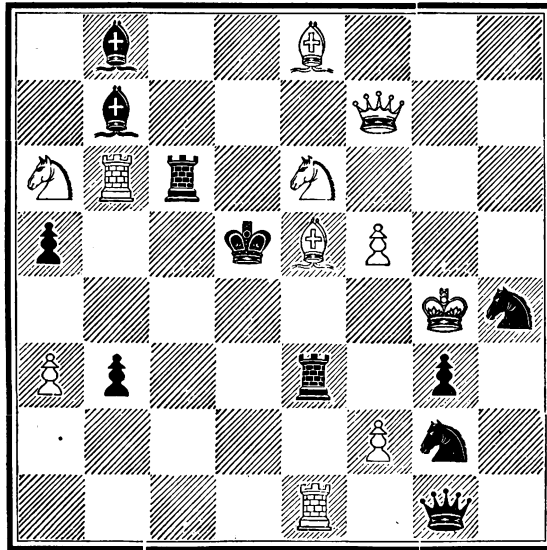
<sup>1)</sup> 2. . . . . g1—h3

3. h5—h3! h2—g1

4. g4—f3 en den volgende zet mat.

R. H.

### F. VAN BERG to AMSTELVEEN.



In 3 zetten mat.





## WILLEM FOKKENS.

The shade of youthful hope is there,  
That linger'd long, and latest died;  
Ambition all dissolved to air,  
With phantom honors by his side.

W. R. SPENCER.

Toen ik in 't begin van dit jaar de pen op nam om het voorwoord voor dezen kalender te schrijven, dacht ik niet geroepen te zullen worden om aan het slot het droevig uiteinde mede te deelen van hem, wiens gast-vrij dak mij na afloop van den jongsten Septemberwedstrijd geherbergd had, — om het treurig verscheiden te berichten van ons trouw en ijverig medelid.

En toch, het heeft zoo moeten zijn. Eerst gefluisterd, werd daarna al luider en luider het vermoeden uitgesproken van het wreede lot dat den jeugdigen man zou getroffen hebben, totdat eensklaps de dagbladen aan die onzekerheid een einde maakten en de harde, bittere waarheid verkondigden dat **WILLEM FOKKENS** op noodlottige wijze was omgekomen.

Hoe het zijn nabestaanden te moede geweest moet zijn, waag ik niet te beschrijven; 't is mijn taak niet en 't zou mij ook niet mogelijk zijn van dien smartkreet eenigen weerklank te geven op het koude papier. Maar in ons midden, waar wij zijne donkere, vriendelijk sprekende oogen niet meer zullen zien, zijn gulle lach niet meer hooren, zal zijn heengaan een leegte achterlaten, die tot weemoed stemt.

Hoeveel jeugd en hoop, gelijk de dichter, hierboven aangehaald, zegt, is daar niet als een schaduw verdwenen, in nevelen opgelost, en hoeveel verwachtingen voor de toekomst zijn daar niet met één slag vernietigd!

Slechts korten tijd mocht ik hem onder mijne schaak-

vrienden tellen, maar lang genoeg om hem te leeren achten. Gedurende den laatsten winter voerden wij nu en dan druk briefwisseling, een gevolg van den correspondentie-wedstrijd, waarvan hij het einde niet beleven zou, maar waarvan hij toch reeds 3 partijen gewonnen had, tegen 2 verloren. Dat hij niet met ledige handen bij de Kalender-Redactie kwam, kan blijken uit de jaargangen van 1884 en 1885.

Zijn ongelukkige, plotselinge dood heeft mij en vele mijner medeleden diep getroffen. Hoe broos, hoe vreeselijk broos is toch het menschelijk leven! Zoo ooit, dan zijn hier toepasselijk de ernstige woorden van den ouden Weener hofprediker, Pater Abraham:

Der Mensch ist ein Gras, das nicht lang steht,  
 Und ein Schatten, der bald vergeht.  
 Der Mensch ist ein Schaum, der bald abfließt,  
 Und eine Blume, die bald abschiesst.  
 Der Mensch ist ein Glas, das bald zerbricht,  
 Und ein Traum, der haltet nicht.  
 Der Mensch ist ein Wachs, das bald erweicht,  
 Und eine Rose, die bald erbleicht.

R. H.

## PROBLEMEN

van H. BULTEMA te *Zuidbroek*.

**WIT.** K b3, T e6 en g6, L a4 en f2, Pd. f3  
 en h6, p. b4, c6, e3, f6 en h3.

**ZWART.** K d5, p. c7, d6 en e5.

In 3 zetten mat.

van E. A. SCHMITT.

(uit zijne nagelaten onuitgegeven problemen).

**WIT.** K e1, D h8, T e8, L e2, Pd a8, p a4,  
 f6 en g3.

**ZWART.** K. c5, p. a5, d7, e4, f7, g4 en g5.

In 4 zetten mat.

## N A S C H R I F T.

In het buitenlandsch overzicht is melding gemaakt van een mogelijk in dit jaar in Ofen te houden internationaal tornooi, maar dat daarvan in den laatsten tijd niets meer gehoord werd. Thans bericht de Leipz. Ill. Zeitung, dat het tornooi doorgaat.

De wedstrijd tusschen Steinitz en Zukertort, die mede hiervoor ter sprake is gebracht, zal nu werkelijk eerlang plaats hebben. Zukertort is de uitdager en Steinitz heeft de uitdaging aangenomen.

Te Schaphalsterzijl is in 't voorjaar van 1885 weer een schaakwedstrijd gehouden, waarin de 1e prijs gewonnen is door M. Talens, te Ezinge, de 2e door B. de Jonge, te Eenrum, de 3e door J. Boer, te Maarhuizen en de 4e prijs door B. van Ham, te Winsum.

De correspondentie-strijd tusschen de schaakgenootschappen van der Linde, te Winschoten en Pallas te Deventer is nog niet geeindigd. Toch kan reeds met zekerheid gezegd worden dat Winschoten de zege zal behalen.

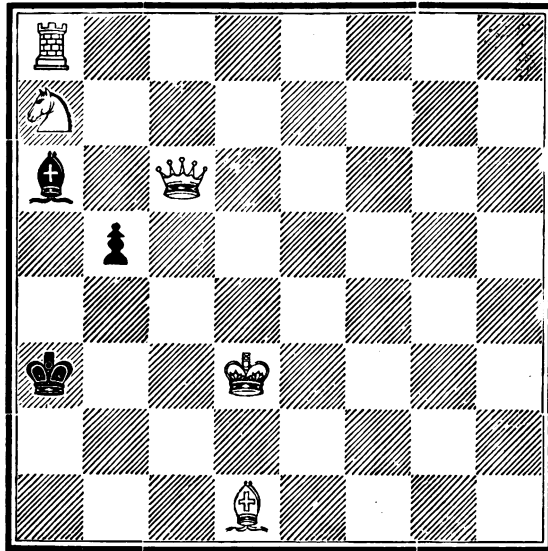
Na de zetten op pag. 81 vermeld, zijn nog de volgende gedaan.

| Wit. (Winschoten.) |       |       | (Deventer.) |        | Zwart. |
|--------------------|-------|-------|-------------|--------|--------|
| 36.                | d2—a5 | e8—d8 | 46.         | g4+f5  | d7—e7  |
| 37.                | b2—b3 | a8—b7 | 47.         | f4—e5  | d8—c6  |
| 38.                | c5—c7 | d7+c7 | 48.         | e5—f6  | e7—e1  |
| 39.                | a5+c7 | b7—b5 | 49.         | g3—f2  | e1—a1  |
| 40.                | g4—g5 | h6+g5 | 50.         | f5—e6! | g8—h7  |
| 41.                | h4+g5 | b5—d7 | 51.         | e6+d5  | h1+h2  |
| 42.                | c7+d7 | d8+d7 | 52.         | f2—f3  | c6—b8  |
| 43.                | g3—f4 | f7—d8 | 53.         | d5—e4! | h7—g8  |
| 44.                | g2—g3 | g7—g6 | 54.         | f5—f6  | a2—a5  |
| 45.                | f3—g4 | g6+f5 | 55.         | e4—d3  |        |

Van het Studenten schaakgezelschap „Ludendo Studemus” is het bericht ontvangen, dat het des dinsdags niet meer in het Concerthuis, maar op de Studenten-Societeit vergadert.

Bij het afdrukken wordt ons nog medegedeelt, dat Deventer na den 55sten zet, geabandonneert heeft.

(Een nauwelijks 15jarigen auteur.)



Digitized by Google

# Oplossingen der Problemen enz.

UIT DEN

## SCHAAKKALENDER voor 1884.

Bl. 2, van Dr. H. H. van Zouteveen. Pd. e5 gaat terug naar d3, op e5 stond een zwarte pion die schaak gepasseerd had. Wit speelt nu d5+e5 op e6 mat.

Bl. 21 van H. Bultema. 1.  $\frac{e5-c4}{\text{onversch.}}$  2. D of Pdc4 mat.

Bl. 28 van Dr. H. H. van Zouteveen. 1.  $\frac{d3-d2}{\text{onversch.}}$

2. d2—b4 of f4 mat.

Bl. 35. Paardesprong-raadsel van C. E. A. Dupré.  
Huldebewijs, gewijd, om zijne bekwaamheid in het spel, aan Rotterdam's uitstekenden damspeler, probleemdichter en oplosser S.

Bl. 40 van Dr. H. H. van Zouteveen. In plaats van a1—a4 rokkeert wit.

Bl. 41. Paardesprong-raadsel van denzelfde.

Wij brengen, voor zijn gewaardeerde medewerking, onze Hulde aan Dupré. Hoezee!

Bl. 56 van E. A. Schmitt. 1.  $\frac{e8-c4}{d4-c5}$  2.  $\frac{c2-d3}{\text{Pd of L mat!}}$

Bl. 56 van H. Robert. 1.  $\frac{h4-e1}{d4+e5a)}$  2.  $\frac{b3+e3}{e5+f6}$

3. e1—h4 mat.

a) 1.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{d4-c5b)}$  2.  $\frac{e5+d5!}{c5-c6}$  3. Dame geeft mat.

b) 1.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{e6+e5c)}$  2.  $\frac{b3-a4!}{d4-c5}$  3. f6—d7 mat.

c) 1.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{e6+e8 \text{ of } e6-g4}$  2.  $\frac{\text{Pd+D}}{\text{onversch.}}$  3. D. geeft mat.

Bl. 61 van C. Messemaker:

1.  $\frac{e3-e5}{d6+c5a}$  2.  $\frac{f2-f4}{\text{onversch.}}$  3. d8 of d4 mat.

a) 1.  $\frac{\dots}{d6+c5b}$  2.  $\frac{d4-b5}{d7-d6}$  3. f2—f4 mat.

b) 1.  $\frac{\dots}{d5-c6c}$  2.  $\frac{d4-b5!}{e6+b5}$  3. d8 geeft mat.

c) 1.  $\frac{\dots}{d5-e6}$  2.  $\frac{g5-f6}{\text{onversch.}}$  3. e5 of d8 mat.

Bl. 61 van H. W. Cornelis:

1.  $\frac{b2-g7}{\text{onversch.}}$  2. D., Pd of L b1 geeft mat.

Bl. 70 van H. Bultema:

1.  $\frac{g3-f5}{c4-c3a}$  2.  $\frac{e8+d6}{c3+d2}$  3. c2—c4 mat.

a) 1.  $\frac{\dots}{d5-e4}$  2.  $\frac{e8-f6!}{e4-f3}$  3. f5—h4 mat.

Bl. 71 van Dr. H. H. van Zouteveen, Paardesprong-raadsel:

Op een bord met oneven aantal ruiten is een in zich zelf teruglopende paardensprong onmogelijk.

Bl. 72 van C. Messemaker:

1.  $\frac{g7-g6}{c6+a8}$  of c4—c3 of d5—e4 2.  $\frac{f7-e5}{\text{onverschillig.}}$

3. D. of Pd. geeft mat.

Bl. 72 van E. H. E. van Woelderen:

1.  $\frac{f5-d3}{\text{onversch.}}$  2. Pd. of pion mat.

Bl. 75. Eindstelling van E. en N.:

|          |          |           |       |
|----------|----------|-----------|-------|
| 1. f2—f1 | e4—e3 a) | 6. e3—d2! | a4—b3 |
| 2. f1—e1 | e3—d3    | 7. d2—c1  | b3—a2 |
| 3. e1—f2 | d3—c3    | 8. c1—c2  | a5—a4 |
| 4. f2+f3 | c3—b4    | 9. c2—c1  | a4—a3 |
| 5. f3—e3 | b4+a4    | 10. c1—c2 | a2—a1 |

11.  $c2-c1$  enz. remise. || 3.  $f2+f3$   $c4-b4$   
 a) 1. . . . .  $e4-d4$  || en verder als vroeger  
 2.  $f1-f2$   $d4-c4$  || na den 4en zet.

Bl. 93 van C. J. Cornelis:

1.  $\frac{h5-f6}{g5+f4 a)}$  2.  $\frac{b8+d6!}{f4-g5}$  3.  $f2-f4$  mat.  
 a) 1.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{d6+f4 b)}$  2.  $\frac{g7-e6!}{g5-f5}$  3.  $c2-e4$  mat  
 b) 1.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{h6-h5}$  2.  $\frac{g7-e6}{g5-h6}$  3.  $f6-g8$  mat.

Bl. 93 van C. Messemaker:

1.  $\frac{g5-e6}{\text{onversch.}}$  2. Pd  $f3$  geeft mat.

Bl. 99. Wie doet het spoediger?

1.  $\frac{c2-h2}{e5+d6 a)}$  2.  $\frac{g3+e3}{c4-e5}$  3.  $h2+e5$  mat.  
 a) 1.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{c5-f4 b)}$  2.  $\frac{g3-f3}{f4+f3 \text{ of } g5}$  3. D of L geeft mat.  
 b) 1.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{b6+c5 c)}$  2.  $\frac{g3-g4}{\text{onversch.}}$  3.  $h2-f4$  mat.  
 c) 1.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{e5-f6 d)}$  2.  $\frac{g3-f3}{f6-g5 \text{ of } g7}$  3. D of Pd geeft mat.  
 d) 1.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{c4+d6 e)}$  2.  $\frac{g3-g6}{c5-d4}$  3.  $h2-h8$  mat.  
 e) 1.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{e5-d4}$  2.  $\frac{g3+c3}{d4+c3}$  3.  $h2-f2$  mat.

N.B.! De heer J. KLAVER, te Winsum (Friesland) bericht ons dat hij de oplossing gevonden en met de varianten opgeschreven heeft precies, op 't horloge af, in 19½ minuut. Dit maakt een groot verschil met de 67 minuten te Dantzig.

Trouwens, Klaver vindt in 't snel en correct probleem-oplossen niet spoedig zijn meester.

Bl. 100 van F. van den Berg.

- 1  $\frac{g6-g7}{h8+g7a)}$  2  $\frac{h7-f5}{g5-h6}$  3 d6—f7 mat.
- a) 1  $\frac{\dots}{e6+g7b)}$  2  $\frac{a5-d8}{g5-g4}$  2 D geeft mat.
- b) 1  $\frac{\dots}{d5-e4c)}$  2  $\frac{d6-f7}{g5-f6 \text{ of } g4}$  3 g7—g6, Pd of Dh3 mat.
- c) 1  $\frac{\dots}{g5-f6d)}$  2  $\frac{g7-g8 \text{ Pd}}{\text{onversch.}}$  3 Pd. of D. geeft mat.
- d) 1  $\frac{\dots}{d4-f4}$  2  $\frac{g7+h8 \text{ D}}{\text{onversch.}}$  3 D geeft mat.

Bl. 100 van E. H. E. van Woelderen.

- 1  $\frac{e2-g4}{\text{onversch.}}$  3 D. of Pd mat.

Bl. 105 van H. Bultema.

- 1  $\frac{b3-d5!}{f6+d5a)}$  2  $\frac{c7-e8!}{d6+e5}$  3 b8—c6 mat.
- a) 1  $\frac{\dots}{d6+c7}$  2  $\frac{d5-b7}{\text{onversch.}}$  3 D. of Pd mat.

Dit probleem met werkelijk fraaie matstelling laat helaas! een nevenoplossing toe. Zij is door den heer KLAVER gevonden. Aldus:

- 1  $\frac{c7-a6}{d6+e5a)}$  2  $\frac{b3-c3!}{\text{onversch.}}$  3 c3+c5 mat.
- a) 1  $\frac{\dots}{c5-c4b)}$  2  $\frac{b3-d1!}{d6+e5}$  3 b8—c6 mat.
- b) 1  $\frac{\dots}{a3-c4c)}$  2  $\frac{b3-d3!}{\text{onversch.}}$  3 Pd of D geeft mat.
- c) 1  $\frac{\dots}{a2-b5 \text{ of } c2}$  2  $\frac{e5-e6!}{f7+e6}$  3 b3+e6 mat.

Bl. 109 van Dr. H. H. van Zouteveen.

a Wit. In plaats van 40 Tc5+Lc7, speelt wit d5—e7 mat.

b Zwart. In plaats van 39 Pd c3—b5, speelde zwart d6—g3 mat.



Bl. 116 van F. van den Berg.

$$1 \quad \frac{h1-f1}{d4+d6!} \quad 2 \quad \frac{e6+d6}{e4-d4} \quad 3 \quad f1-f4 \quad \text{mat.}$$

De heeren KLAVER en RUNSINK geven hiervan de volgende nevenoplossing:

$$1 \quad \frac{d6-f8}{d4-d6!} \quad 2 \quad \frac{e6+d6}{e4-d4} \quad \text{D of T geeft mat.}$$

Bl. 119 van E. H. E. van Woelderen.

$$1 \quad \frac{f7-e5}{f4+g3} \quad 2 \quad \frac{e5-g6}{\text{onversch.}} \quad \text{L geeft mat.}$$

Bl. 128 en 129. Koninginnestandraadsels van Dr. H. H. van Zouteveen.

a. Het Koninginnestandraadsel is uitgedacht door doctor Herman Hartogh Heys en biedt een aardige afwisseling op de paardesprongraadsels. Dit is het eerste dat wordt gepubliceerd.

b. Het bestaan van het noordelijk schaakbond, getuigt van een krachtig schaakleven in het noorden. De Nederlandsche schaakbond heeft daarom reden om zich over het bestaan daarvan te verheugen.

c. Het schaakspel gelijkt op de vrijmetselarij; het verbindt mensen, die anders aan elkander vreemd zouden zijn gebleven. Lang leve ook daarom het schaakspel.

Bl. 135. Koninginnestandraadsel van Dr. H. H. van Zouteveen.

De vrouw.

a. Mijn beste werk, sprak vrouw natuur,  
Kunt g'in de vrouw aanschouwen.  
Met *leerlingshand* schiep ik den man,  
Met *meesterhand* de vrouwen.

b. Wie dit oplost zonder abuis  
Verdiert voorwaar een eerekruis!  
Moog deze Koninginnestand  
Hem strekken tot een ordeband!

Op de binnenzijde van den omslag Bl. 149. Koninginnestandaard van Dr. H. H. van Zouteveen.

De heer C. E. A. Dupré heeft ook dezen kalendar tot ons groot genoegen weder met tal van schoone bijdragen verrijkt.

Bl. 139 I. (hoofdspel) 1.  $\frac{b6+c4}{c4+d3}$  2.  $\frac{a6-d6!}{c7+d6}$  3.  $\frac{e3-f5\dagger}{d4-e4}$

4.  $\frac{c4+d6\dagger}{c4-f3 \text{ of } e5}$  5.  $\frac{f5+h4 \text{ of } g1-d4\dagger}{\text{mat.}}$

+ 3.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{d4+c4}$  4.  $\frac{f5+d6\dagger}{\text{mat.}}$

a. 2.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{d3-d2}$  3.  $\frac{e3-g2!\dagger}{d4-d3}$  4.  $\frac{c4+d2!}{\text{onverschillig.}}$  5.  $\frac{g2-e1 \text{ of } d6-a6\dagger}{\text{mat.}}$

aa. 3.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{d4-c4}$  4.  $\frac{d6-c5\dagger}{c4-d3 \text{ of } f2}$  5.  $\frac{e5-d4 \text{ of } g2+h4\dagger}{\text{mat.}}$

ab. 3.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{d4+c4}$  4.  $\frac{d6-c5\dagger}{c4-d3}$  5.  $\frac{c5-d4\dagger}{\text{mat.}}$

b. 2.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{f7-f6 (g7) \text{ of } g4+h3}$  3.  $\frac{c2+d5\dagger}{d4-e4}$  4.  $\frac{c4-d2\dagger}{c4-f5}$  5.  $\frac{d6+f4\dagger}{\text{mat.}}$

bc. 3.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{d4+c4}$  4.  $\frac{d6-c5\dagger}{\text{mat.}}$

c. 2.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{f4-g2 \text{ of } g3-g2}$  3.  $\frac{e3-f5\dagger}{d4-e4 \text{ (of als bij bc)}}$

4.  $\frac{d6-c5\dagger}{c4-f3}$  5.  $\frac{c4-d2\dagger}{\text{mat.}}$

d. 2.  $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot}{g6-h6 \text{ of } f7-e7 (h7)}$  3.  $\frac{e3-c2 \text{ of } g2\dagger}{d4-e4 \text{ (of als bij bc)}}$

4.  $\frac{d6-c5\dagger}{c4-f3}$  5.  $\frac{c2 \text{ of } g2-e1\dagger}{\text{mat.}}$

- e. 2.  $\frac{\dots}{d4-e4}$  3.  $\frac{d6-e5\ddagger}{c4-f3}$  4.  $\frac{c4-d2\ddagger}{\text{mat.}}$
- f. 2.  $\frac{\dots}{e6 \text{ of } f7-f5}$  3.  $\frac{e3-c2\ddagger}{d4+c4 \text{ of } c4}$  4.  $\frac{d6-c5 \text{ of } c4-d2\ddagger}{\text{mat.}}$
- g. 2.  $\frac{\dots}{c7-c6 \text{ of } c5}$  3.  $\frac{c4-d2}{\text{onvers.}}$  4.  $\frac{e3-f5 \text{ of } c2\ddagger}{\text{mat.}}$
- h. 2.  $\frac{\dots}{g6-g5 \text{ of anders}}$  3.  $\frac{c3-f5\ddagger}{d4-e4}$  4.  $\frac{d6-e5\ddagger}{e4-f3}$
5.  $\frac{f5+h4\ddagger}{\text{mat.}}$
- II. 1.  $\frac{\dots}{d5-c3\ddagger}$  2.  $\frac{b2+c3\ddagger}{d4+d3}$  3.  $\frac{e3-d5!}{f4 \text{ of } e6+d5}$  4.  $\frac{c4-b2\ddagger}{d3+c3}$  5.  $\frac{b2-a4\ddagger}{\text{mat.}}$
- i. 2.  $\frac{\dots}{d4-c3}$  3.  $\frac{a6-a5\ddagger}{d5-b4}$  4.  $\frac{a5-c5\ddagger}{c3+d3}$  5.  $\frac{c4-b2\ddagger}{\text{mat.}}$
- id. 3.  $\frac{\dots}{c3-d4}$  4.  $\frac{e3-c2 \text{ of } f5\ddagger}{d4+d3}$  5.  $\frac{c4-b2 \text{ of } e5\ddagger}{\text{mat.}}$
- ie. 3.  $\frac{\dots}{c3+d3}$  4.  $\frac{a5-d2\ddagger}{\text{mat.}}$
- III. 1.  $\frac{\dots}{d5+c3\ddagger}$  2.  $\frac{g1+c3\ddagger}{d4+d3}$  3.  $\frac{c4-c5\ddagger}{d3+c3}$  4.  $\frac{a6-a7\ddagger}{c7-c5}$
5.  $\frac{a7+c5\ddagger}{\text{mat.}}$
- j. 2.  $\frac{\dots}{d4-d5}$  3.  $\frac{a6-b5\ddagger}{c7-c5}$  4.  $\frac{b5+c5\ddagger}{\text{mat.}}$
- IV. 1.  $\frac{\dots}{d4+d3}$  2.  $\frac{c4-d6\ddagger}{d3-d4}$  3.  $\frac{e3-f5\ddagger}{d4-e5}$  4.  $\frac{g1-d4\ddagger}{\text{mat.}}$
- V. 1.  $\frac{\dots}{d4-c5}$  2.  $\frac{d3-d4\ddagger}{c5+d4}$  3.  $\frac{e3-f5 \text{ of } c2\ddagger}{d4-d3}$  4.  $\frac{c4-\text{overschillig}\ddagger}{\text{mat.}}$
- ~~~~~

Goede oplossingen werden ontvangen,

a. van alle problemen en Koninginnestandaardels door J. Klaver, te Winsum.

b. van het probleem op pag. 139 door C. E. A. Dupré, te Rotterdam, J. P. Runsink, te Groningen en J. Klaver, te Winsum.

Van de paardesprongraadsels is geen enkele oplossing ontvangen.

Evenmin is eenig antwoord ingekomen op de vraag, uitgedrukt aan het slot van de tabel, naast pag. 34: „Welk lid van het Noordelijk Schaakbond kan ons voor 't volgend jaar het *bevijs* mededeelen, dat niet meer dan 92 standen (van 8 koninginnen, die niet in elkan- ders schaaklijn komen) mogelijk zijn?”

Door den heer I. R. T. Orrt, te 's Hage is de juiste opmerking gemaakt, dat in de partij tussehen C. E. A. D. en A. R., voorkomende op pag. 37 van den vorigen kalender, zwart bij den 43sten zet gemakkelijk had kunnen winnen door, in plaats van f7—g7, te spelen d8+g5, daar wit niet terug nemen kan.

# I N H O U D.

---

|                                                      | Pag. |
|------------------------------------------------------|------|
| Voorwoord en binnenlandsch overzicht . . . . .       | 3.   |
| Buitenlandsch overzicht . . . . .                    | 13.  |
| Naamlijst der leden van het Noord. Schaakbond . .    | 17.  |
| "      van voormalige leden, prijswinnaars. . .      | 18.  |
| Bestuur van het Bond . . . . .                       | "    |
| Leden der Kalender redactie over 1885 . . . . .      | 19.  |
| Lijst van bekende schaakgezelschappen in het Noorden | 20.  |
| Apropos van de Groninger wedstrijden . . . . .       | 114. |

## LEVENSBESCHRIJVINGEN.

|                               |     |
|-------------------------------|-----|
| Adolf Anderssen , . . . . .   | 27. |
| Paul Charles Morphy . . . . . | 93. |

## NECROLOGIE.

|                                                  |      |
|--------------------------------------------------|------|
| In memoriam: Prof. Dr. C. P. Hofstede de Groot . | 62.  |
| W. Fokkens . . . . .                             | 139. |

## ANALYTISCHE BIJDRAGEN.

|                                                                                                 |      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Eindspel eener partij tusschen v. d. Linde, te Win-<br>schoten en Pallas, te Deventer . . . . . | 49.  |
| Iets over de Schotsche partij . . . . .                                                         | 77.  |
| Nog iets over de Schotsche opening . . . . .                                                    | 118. |
| Een kleine bijdrage tot het Raadsheer-gambit . . .                                              | 107. |

## PARTIJEN.

### a. SCHOTSCHER OPENING.

|                                                |      |
|------------------------------------------------|------|
| J. de Raadt Offerhaus—R. Heeren . . . . .      | 40.  |
| E. H. E. van Woeldereren—C. E. A. Dupré . . .  | 45.  |
| R. Heeren—T. Fennema . . . . .                 | 66.  |
| v. d. Linde, Winschoten—Pallas, Deventer . . . | 81.  |
| J. de Raadt Offerhaus—C. P. de Groot . . . . . | 105. |
| Philidor, Leeuwarden—Pallas, Deventer . . . .  | 128. |
| R. Heeren—W. Frisius . . . . .                 | 131. |
| R. J. Loman—A. de Lelie . . . . .              | 129. |
| R. Heeren—W. F. van Nouhuijs . . . . .         | 130. |

*b.* ONREGELMATIG PAARD-GAMBIT.

|                                   |      |
|-----------------------------------|------|
| van Nouthuijs—E. Gerdes . . . . . | 39.  |
| van Nouthuijs—R. Heeren . . . . . | 41.  |
| van Nouthuijs—E. Gerdes . . . . . | 105. |

*c.* PAARD-GAMBIT.

|                                     |     |
|-------------------------------------|-----|
| A. J. Hoekwater—E. Gerdes . . . . . | 55. |
|-------------------------------------|-----|

*d.* GIUOCO PIANO. (Italiaansche partij.)

|                                             |     |
|---------------------------------------------|-----|
| C. E. A. Dupré—E. H. E. van Woelderen . . . | 42. |
| van Nouthuijs—R. Heeren . . . . .           | 67. |
| H. Asman—T. Fennema . . . . .               | 68. |
| Mc. Connell—Zukeitort . . . . .             | 90  |

*e.* ONREGELMATIGE OPENING.

|                                               |     |
|-----------------------------------------------|-----|
| A. Roegner e. a.—van Bordeleben e. a. . . . . | 47. |
| E. Gerdes—H. H. van Zouteveen. . . . .        | 56. |
| C. Hofstede de Groot—A. Roegner . . . . .     | 66. |
| Doppler—C. Hofstede de Groot . . . . .        | 67. |

*f.* RUSSISCHE VERDEDIGING.

|                                               |     |
|-----------------------------------------------|-----|
| van Bardeleben e. a.—A. Roegner e. a. . . . . | 48. |
|-----------------------------------------------|-----|

*g.* ENGELSCH PARTIJ.

|                        |     |
|------------------------|-----|
| Winawer—Bird . . . . . | 57. |
|------------------------|-----|

*h.* ENGELSCH PAARDSPEL.

|                           |      |
|---------------------------|------|
| Blok—R. J. Loman. . . . . | 137. |
|---------------------------|------|

*i.* SPAANSCH PARTIJ.

|                                             |      |
|---------------------------------------------|------|
| X—Y . . . . .                               | 58.  |
| C. E. A. Dupré—C. Messemaker . . . . .      | 73.  |
| E. Gerdes—van Nouthuijs . . . . .           | 104. |
| C. E. A. Dupré—E. H. E. van Woelderen . . . | 110. |

*j.* CENTRUM-GAMBIT.

|                                                |     |
|------------------------------------------------|-----|
| Eenige heeren van Harlingen—Fennema en Kuipers | 69. |
| A. Roegner—C. Hofstede de Groot . . . . .      | 86. |

*k.* RAADSHEER-GAMBIT.

|                                                 |      |
|-------------------------------------------------|------|
| C. E. A. Dupré—E. H. E. van Woelderen . . . . . | 70.  |
| H. van Calcar—R. Heeren . . . . .               | 108. |
| H. van Calcar—R. Heeren . . . . .               | 109. |
| J. de Raad Offerhaus—R. Heeren . . . . .        | 109. |

*l.* GEWEIGERD EVANS-GAMBIT.

|                                    |     |
|------------------------------------|-----|
| Zukertort—D. M. Martinez . . . . . | 89. |
|------------------------------------|-----|

*m.* HOLLANDSCHE OPENING.

|                                                        |     |
|--------------------------------------------------------|-----|
| C. Hofstede de Groot—C. P. Hofstede de Groot . . . . . | 66. |
|--------------------------------------------------------|-----|

## PARTIJEN MET VOORGAAF.

|                                             |     |
|---------------------------------------------|-----|
| C. E. A. Dupré—AR . . . . .                 | 44. |
| Nolde—Tschigorin . . . . .                  | 59. |
| V . . . n—C. P. Hofstede de Groot . . . . . | 60. |
| J. d B.—C. P. Hofstede de Groot . . . . .   | 61. |

## BLINDSCHAAK.

|                                       |      |
|---------------------------------------|------|
| Zukertort—Kolonel Trabue . . . . .    | 88.  |
| Blackburne—Fijfe . . . . .            | 91.  |
| R. J. Loman—W. F. M. Meijer . . . . . | 133. |
| „ L. Siertsema . . . . .              | 134. |
| „ H. Asman . . . . .                  | 135. |
| „ J. P. Runsink . . . . .             | 136. |

## EINDSPELEN.

|                                             |      |
|---------------------------------------------|------|
| V . . . n—C. P. Hofstede de Groot . . . . . | 65.  |
| Max Judd—Mackenzie . . . . .                | 72.  |
| Dupré—van Woelderen . . . . .               | 76.  |
| Englisch—Wittek . . . . .                   | 113. |

## PROBLEMEN.

|                                |               |
|--------------------------------|---------------|
| van C. Messemaker . . . . .    | 48, 131.      |
| „ Dr. C. J. Cornelis . . . . . | 48.           |
| „ W. J. L. Verbeek . . . . .   | 61.           |
| „ H. Bultema . . . . .         | 61, 116, 140. |
| „ een Indiër . . . . .         | 71.           |

|                                                                       | Pag.         |
|-----------------------------------------------------------------------|--------------|
| van E. A. Schmitt . . . . .                                           | 75, 140.     |
| „ F. van den Berg . . . . .                                           | 38, 76, 138. |
| „ K. Süssholz. . . . .                                                | 88.          |
| „ J. M. van Beijma thoe Kingma . . . . .                              | 112.         |
| „ Cadet H. W. Cornelis . . . . .                                      | 112.         |
| „ E. H. E. van Woelderen . . . . .                                    | 131.         |
| „ F. G. Cornelis . . . . .                                            | 142.         |
| Schaakstudie van C. A. E. Dupré . . . . .                             | 26.          |
| Schaakscherts van E. H. E. van Woelderen . . . . .                    | 61.          |
| De terugtocht van Napoleon uit Moscou . . . . .                       | 117.         |
| Koninginnestandraadssel . . . . .                                     | 2.           |
| Naschrift . . . . .                                                   | 141.         |
| Oplossingen van problemen enz., uit den vorigen<br>kalender . . . . . | 143.         |







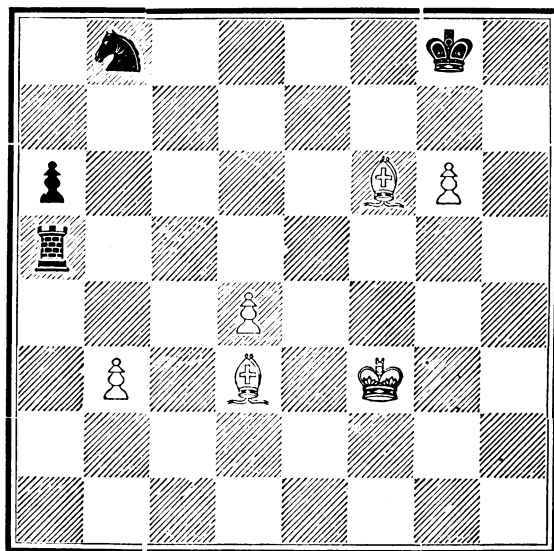


# STAND DER PARTIJ

TUSSCHEN

**WINSCHOTEN (wit) en DEVENTER (zwart)**

op het oogenblik dat Zwart Abandonneerde.



1398

56 3502.613

# SCHAAKKALENDER

VAN HET

## NOORDELIJK SCHAAKBOND

VOOR HET JAAR

1 8 8 6.

ACHTSTE JAARGANG.

(NIET IN DEN HANDEL.)

LEEWARDEN,  
COÖPERATIEVE HANDELSDRUKKERIJ.



De lezer moet geen te hooge verwachting koesteren van de partij tusschen Ruy Lopez en Aben Habuz.

De twijfel aan hare echtheid, reeds door den geachten schrijver Dr. H. H. v. Z. in een noot onder blz. 128 nitgedrukt, komt ons zeer gerechtvaardigd voor.

Toch ware het wenschelijk dat de echte partij gevonden werd, opdat in deze leemte werd voorzien. Men vindt in oude Oostersche verhalen van wijze mannen gewagen, die door sluitredenen achter de grootste verborgenheden konden komen. Is er in ons Vaderland niemand te vinden, die hetzelfde kan doen in 't schaakspel en de *ware* zetten opsporen die van de eerste drie zetten tot de eindstelling leiden *moeten*.

Mocht iemand die begaafdheid hebben, of zoo gelukkig zijn op andere wijze in 't bezit der werkelijk gespeelde partij te komen, dan gelieve hij die te zenden aan de Redactie of aan den heer Dr. H. H. v. Z. In een volgenden kalender zál zij dan tevens aan onze lezers worden medegedeeld.

DE REDACTIE.